

ju

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

*Abonans
pocztowe
francji =*

*Walt. Skomorny; Sobot.
Gohlschmid; h-berg.
Solna 3*

1 9 3 0

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.**

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW.

ADR. TELEGR. **SKARBOFERME** KRÓL. HUTA.

PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W CHORZOWIE

DOSTARCZA NA DOGODNYCH WARUNKACH:

AZOTNIAK
SALETRE „NITROFOS”
SALETRE AMONOWĄ
SYNTETYCZNĄ SALETRE SODOWĄ
KWAS AZOTOWY
WODE AMONJAKALNĄ
AMONJAK SKROPLONY

AZOTNIAK I SALETRE „NITROFOS” MOŻNA NABYĆ ZA POŚREDNICTWEM
WSZYSTKICH ORGANIZACJI ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

WSZELKICH INFORMACJI UDZIELA:
PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH
W CHORZOWIE

„PROGRESS”

ZJEDNOCZONE KOPALNIE GÓRNOŚLĄSKIE

SP. Z O. O.

KATOWICE, UL. STAWOWA 13

TELEFONY: Nr. Nr. 1167, 2523, 2180, 1369, 776 Adres telegr.: Progres, Katowice

WYŁĄCZNE BIURO SPRZEDAŻY WĘGLA NASTĘPUJĄCYCH TOWARZYSTW:

Górnośląskie Zjednoczone Huty Królewska i Laura w Katowicach,
z kopalniami: **Eugenja, Hr. Laura, Dębieńsko.**

Katowicka Spółka Akcyjna dla Górnictwa i Hutnictwa w Katowicach,
z kopalniami: **Florentyna, Ferdynand, Mysłowice,**
oraz koksownią „**Huta-Hubertus**”.

The Henckel von Donnersmarck-Beuthen Etates Ltd. w Karłuszowcu,
z kopalnią **Radzionkow.**

Śląskie Kopalnie i Cynkownie, Sp. Akc. w Lipinach, z kopalniami:
Matylda, Andaluzja.

Węgiel kamienny tylko w pierwszorzędnej jakości. Specjalne gatunki dla opału domowego i wszelkiego rodzaju przemysłu. Pierwszorzędny węgiel gazowy. Udział w ogólnym wydobyciu węgla na Górnym Śląsku około 22%.

ZAKŁADY HOHENLOHEGO

HOHENLOHE-WERKE, Spółka Akcyjna

WEŁNOWIEC, G. Śl.

HOHENLOHEHÜTTE O.-S.

TELEFON ZARZĄDU GŁÓWNEGO: KATOWICE, Nr. 440, 447

ADRES DLA DEPEZ: HOHENLOHE WEŁNOWIEC GÓRNY ŚLĄSK

Oddział I. — Węgiel Oddział II. — Metale

Węgiel płomienny z kopalń: Maks —

Wujek — Zjednoczona Hohenlohe-Fanny

Brykiety z kopalni „Wujek“ o znaku H. W.

Firma sprzedawcza:

„FULMEN”

Górnośląski Handel Węgla, Sp. z ogr. odp.

KATOWICE, UL. JULJUSZA LIGONIA Nr. 3, 5, 7.

Blacha cynkowa Cynk H. H. Korona

Cynk Hohenlohe (podwójnie rafin.)

(rafin. i nierafin.) Pył cynkowy

Oryginalny ołów hutniczy

Oddział III. — Kwasy

Kwas siarkowy (60°) technicznie czysty

Kwasy siarkowe od 92 — 100%

Oleum 12%

Oleum 20%

G I E S C H E

Węgiel—Cynk—Blacha ołowiana

Ołów—Rury ołowiane—Kadmium

Kwas siarkowy

GIESCHE SPÓŁKA AKCYJNA
KATOWICE, UL. PODGÓRNA 4

POLSKI BANK KOMUNALNY

ZAŁOŻONY W 1919 R. PRZEZ SAMORZĄDY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W WARSZAWIE,
PLAC NAPOLEON Nr. 7 (GMACH WŁASNY)

KAPITAŁ ZAKŁADOWY ZŁ 5,000,000.

ZALATWIA WSZELKIE CZYNNOŚCI
W ZAKRES BANKOWOŚCI WCHODZĄCE.

OBECNIE BANK EMITUJE 8% OBLIGACJE KOMU-
NALNE IV EMISJI W ZŁOTYCH W ZŁOCIE.

ZAPISY NA OBLIGACJE PRZYJMUJE CENTRALA
BANKU W WARSZAWIE (PLAC NAPOLEONA NR. 7)

DO SPRZEDANIA

KOMPLETNE URZĄDZENIE DO TŁUCZENIA KAMIENI

O ZDOLNOŚCI PRZERÓBCZEJ 90
TONN NA GODZINĘ, ZNAJDUJĄCE
SIĘ W ATENACH (GRECJA)

CAŁOŚĆ KONSTRUKCJI AMERY-
KAŃSKIEJ, UŻYWANA BYŁA TYL-
KO W CIĄGU DWÓCH LAT PRZY
BUDOWIE TAMY MARATOŃSKIEJ

WYCZERPUJĄCYCH INFORMACJY UDZIELA NA ŻĄDANIE

ULEN & Co
23, PHILHELLENES ST.
ATENY, GRECJA

Z dniem 15 czerwca r. b. kończy się
przedsprzedaż wydawnictwa p. t.

„Kronika o Polskim Morzu”

„DZIEJE WALK, ZWYCIĘSTW I PRACY”

Poczynając od dnia 16 czerwca r. b. egzemplarz
„KRONIKI O POLSKIM MORZU”
kosztować będzie Zł. 25·00
z przesyłką Zł. 28·00

PRENUMERATORZY ZAŚ TYG. „POLSKA GOSPO-
DARCZA” TRACĄ PRAWO DO 20% ZNIŻKI.

ZAMAWIAJCIE NIEZWŁOCZNIE „KRONIKĘ”, GDYŻ
TERMIN SPRZEDAŻY ULGOWEJ W ŻADNYM RAZIE
PRZEDŁUŻONY NIE BĘDZIE

ZAMÓWIENIA PO CENIE ULGOWEJ WYNOŚĄCEJ
ZŁ. 23 Z PRZESYŁKĄ ZA EGZEMPLARZ ORAZ
Z RABATEM 20% DLA PRENUMERATORÓW TYG.
„POLSKA GOSPODARCZA” PRZYJMUJE ADMINI-
STRACJA TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” TYLKO
DO DNIA 15 CZERWCA R. B.

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNEJ
PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
PROGRAM POLITYKI ROLNEJ W ROKU GOSPODARCZYM 1930/31 — ADAM ROSE	1013	KRONIKA BIEŻĄCA:	
NA MARGINESIE PROJEKTU FEDERACJI EUROPEJSKIEJ — DR. T. LYCHOWSKI	1015	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1036
POLSKI PRZEMYSŁ METALOWY W 1929 R. — INŻ. CZESŁAW WIĘRUSZ-KOWALSKI	1018	NOWE SPÓŁKI AKCYJNE	1036
ŻYCIE GOSPODARCZE:		PODWYŻSZENIE KAPITAŁÓW ZAKŁ. W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	1036
W sprawie wykonywania papierów wartościowych — A. Tupalski		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	1036
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		SPRAWY SAMORZĄDOWE	1038
PRZEMYSŁ NAFTOWY	1021	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
HUTNICCTWO ŻELAZNE	1023	PODATKI I OPLATY	1039
ROLNICTWO	1026	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1040
Na marginesie racjonalizacji Iniarstwa — J. P. de R.		Z BANKU POLSKIEGO	1041
HANDEL:		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ	1027	FRANCUSKA USTAWA O OBNIŻENIU PODATKOW — W. J.	1042
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1028	BELGIJSKA ORGANIZACJA EKSPORTOWA — DR. T. NIEDUSZYŃSKI	1043
RYNEK AKCYJNY	1030	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO	1031	AUSTRJA	1045
Polskie pr. episy celne — Felician Prochaska		ŁOTWA	1045
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1034	RUMUNJA	1046
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1034	SZWA CARJA	1046
POCZTA I TELEGRAF	1034	WĘGRY	1047
PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM:		WŁOCHY	1047
ORZECZNICTWO SĄDOWE	1035	Z. S. R. R.	1048
		STANY ZJEDNOCZONE AM.	1048
		JAPONJA	1019
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1049

DO ZESZYTU NINIEJSZEGO DOŁĄCZONY JEST Nr. 11 „WIADOMOŚCI STATYSTYCZNYCH GŁ. URZ. STATYST.”

PROGRAM POLITYKI ROLNEJ W ROKU GOSPODARCZYM 1930/31

W KOŃCU MAJA r. b. obradowała w Ministerstwie Rolnictwa konferencja przedstawicieli organizacji rolniczych nad wytycznymi polityki rolnej w przyszłym roku gospodarczym. Postulaty kół rolniczych znalazły swój wyraz w uchwałach, dotyczących polityki zbożowej, kredytowej oraz stanowiska wobec nowej polityki agrarnej Rzeszy Nie-

mieckiej¹⁾. Konferencja nie wypowiedziała się o wytycznych polityki hodowlanej, gdyż sprawy, związane z tem zagadnieniem, stanowiąc mają przedmiot obrad odrębnej narady, wyznaczonej na koniec czerwca r. b.

¹⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 22/1930, str. 981.

Mówiąc o wytycznych polityki rolnej w przyszłym roku gospodarczym, traktować można zagadnienia z nią związane, albo pod kątem wzięcia potrzeb dnia dzisiejszego, albo też planu dłuższego, obliczonego na szereg lat. Traktując sprawę polityki rolnej doraźnie, badać ją trzeba przede wszystkim jako środek walki z obecnym niebywale ostrym przesileniem rolniczym. Jest rzeczą oczywistą, że sposób doraźnego traktowania jakichkolwiek zagadnień gospodarczych jest zawsze niepożądany i że stale należy dążyć do pracy na dłuższą metę. „Doraźność” niewątpliwie zaciemnić może dalsze horyzonty, lecz i naodwrot zapatrzenie się w dalszy program i niedoceniając doraźnych trudności narazić może na niepowodzenie najlepiej obmyślany program zasadniczy. Dążyć trzeba zatem do tego, aby dwa powyższe pozornie sprzeczne punkty widzenia ze sobą pogodzić i przy stosowaniu doraźnych środków zaradczych nie tracić z oczu celów dalszych i w założeniu swem najważniejszych.

Jest rzeczą nie ulegającą wątpliwości, iż trwałe rozwiązanie trudności, z którymi od roku walczy nasze rolnictwo, nastąpi tylko wówczas, o ile kierunek produkcji rolnej ulegnie daleko idącemu przekształceniu. Rolnictwo, nastawione w pierwszym rzędzie na produkcję zboża, a zwłaszcza żyta, oraz kartofli, nie ma i przypuszczalnie przez długi szereg lat nie będzie miało możliwości rozwojowych. Należy zmierzać do uszlachetniania produkcji i wywozu, gdyż tylko uszlachetniony produkt liczyć może na spożycie nie tylko zagranicą, lecz — mimo niskiej siły nabywczej ludności polskiej — i w kraju. Intensyfikacja rolnictwa stanowić musi zatem hasło dnia, i polityka rolna, któraby przez stworzenie sztucznej koniunktury dla wytwórczości zbożowej utrudniała i opóźniała niezbędną zmianę kierunku, niewątpliwie byłaby w założeniu swoim fałszywa.

Czy obecne przesilenie rolnicze, które dotychczas jest przede wszystkim przesileniem zbożowym, przyczyni się do zmiany kierunku produkcji rolniczej? Jesteśmy przekonani, że naogół tak nie będzie. Przesilenie obecne polega przede wszystkim na zaniku kapitałów obrotowych w rolnictwie, podczas gdy zmiana kierunku wytwórczości rolniczej i jej intensyfikacja wymaga zawsze w pierwszym rzędzie wzrostu kapitałów obrotowych. Jeżeli zatem rolnicy ponoszą stratę na produkcji zboża, to nie wynika z tego, że przejdą do bardziej intensywnej gospodarki, t. j. do plantacji więcej wartościowych roślin, lub też do produkcji uszlachetnionych artykułów hodowlanych, a wręcz naodwrot — należy oczekiwać, że z reguły przejdą do bardziej ekstensywnej formy wytwórczości zbożowej. Droga kryzysu rolniczego i niskich cen zbożowych prowadzi zatem w prostej linii do gospodarki ugorowej, a nie, jak to niektórzy sądzą, do bardziej udoskonalonych form gospodarstwa wiejskiego. Dlatego, chcąc istotnie osiągnąć zmianę kierunku wytwórczości rolniczej w Polsce, zacząć trzeba od zapewnienia należytej rentowności wytwórczości zbożowej. Polityka, która chciałaby osiągnąć cel ten przy niskich cenach zbożowych, zgóry skazana byłaby na niepowodzenie. Fakty powyższe stanowić muszą punkt wyjścia polityki rolnej w przyszłym roku gospodarczym. Państwo musi położyć się do dyspozycji, aby cenę zbóż w Polsce poprawić, i jako najważniejsze środki wymienić tu należy unor-

mowanie stosunków kredytowych oraz premje wywozowe.

Wiadomo, że deficyt, sięgający z pewnością sumy pół miljarde złotych, którym rolnicy zamkną obecny okres gospodarczy, posiada w ogromnej większości postać weksli i innych krótkoterminowych zobowiązań płatniczych, płatnych przeważnie w ciągu II półrocza bieżącego roku. Rolnicy nie będą w stanie deficytu tego pokryć z rezerw kapitałowych, gdyż ich nie posiadają, i jeśli nie będą podjęte wysiłki w celu rozłożenia tego deficytu na dłuższy okres lat, to w jesieni zaistnieje obawa, iż rzucone będą tak wielkie ilości zboża na rynek, że cena spadnie u nas zupełnie niezależnie od koniunktury międzynarodowej.

Pamiętać wszakże trzeba, że 6-miesięczny normalny popyt w Polsce na wszelkie zboża wnosi powyżej 15 miljn. q, co przy średniej cenie $\text{zł } 20$ za q stanowi wartość $\text{zł } 300$ miljn. O ile rolnicy byliby zmuszeni zapłacić na jesieni w celu likwidacji tegorocznego kryzysu sumę w tej mniej więcej wysokości, to jasną jest rzeczą, że staniemy się ponownie, jak to miało miejsce w ubiegłej zimie, świadkami wielomiesięcznej antycypacji podaży, która przekreśli wszelkie wysiłki, zmierzające do utrzymania ceny na wyższym poziomie. Z tych powodów usunięcie nadmiernej akumulacji płatności w drodze unormowania stosunków kredytowych jest rzeczą najważniejszą dla przeciwdziałania nadmiernej niższe cen zbóż.

Niezależnie od przyczyn powyższych, natury wewnętrznej, cena zbóż zagrożona być może przez sytuację, wytworzoną na rynkach międzynarodowych. Sytuacja ta przedstawia się w najwyższym stopniu niekorzystnie. Zapasy pszenicy były w połowie maja r. b. w Stanach Zjednoczonych i w Kanadzie poważnie większe niż w maju r. ub., a zapasy szczególnie ważne dla Polski zboża, t. j. żyta, wnosili w tych 2 państwach przeszło 16 milionów buszli wobec 10 mil'n. w r. ub. Zapasy europejskie są również w całej Środkowej Europie poważne i perspektywę na rok przyszły przedstawiają się w tych warunkach zwłaszcza dla żyta fatalnie. Ponieważ żniwa zapowiadają się wszędzie dobrze, więc przypuszczać można z całą pewnością, że w przyszłym roku gospodarczym będziemy mieli znów nadwyżkę żyta, a niewątpliwie jest, że w pierwszych miesiącach poźniejszych podaży będzie wyraźnie większa od wewnętrzного popytu i równowagę da się uzyskać tylko w drodze wywozu. W krajach, w których istnieje nadwyżka pewnego łatwo przenośnego towaru, jakim jest zboże, cena wywozowa decyduje w myśl teorii o krańcowej użyteczności o cenie wewnętrznej, a raczej stanowi górną jej granicę. Ponieważ Polska wywozi żyto na te same rynki co Niemcy, więc cena wywozowa, którą Polska osiągnąć może, przy braku w Polsce premji nie może być wyższa od ceny niemieckiej, zmniejszonej o stawkę niemieckiej premji wywozowej. Jeżeli zatem Polska nie będzie również stosować premji wywozowych, to cena niemiecka po odliczeniu niemieckiej premji stanowić będzie górną granicę dla polskiej ceny wewnętrznej. Niemiecka cena żyta wynosi obecnie około $\text{zł } 35$, niemiecka premja wywozowa około $\text{zł } 19$, a zatem $\text{zł } 16$ stanowiłoby przy braku premji górną granicę dla ceny naszej. Jeżeli z faktem tym zgodzić się nie chcemy, to musimy również wywóz nasz premjować, i dlatego postulat ten znalazł takie mocne podkreślenie w rezolucjach niedawno odbytej konferencji

rolniczej. Postulat ten nie zmierza do stworzenia sztucznej i nienaturalnej koniunktury dla zboża, lecz stanowi akt elementarnej samoobrony wobec wyjątkowo agresywnej, b-zwzględnnej i z ofiarami finansowymi nie liczącej się polityki naszego zachodniego sąsiada.

Jeżeli w drodze odpowiedniej polityki kredytowej uda się nam uniknąć nadmiernej podaży zboża w okresie poźniwym, a przez premje podwyższyć dochód, uzyskiwany ze sprzedaży nadwyżki zbożowej, przeznaczonej na wywóz, to wówczas dopiero będzie można myśleć o programie, obliczonym na dłuższą metę. Że program ten będzie musiał iść w kierunku dalszego uszlachetnienia naszej produkcji i naszego wywozu, co do tego niema chyba w Polsce dwóch zdań. Jednakże i tu rozpoczniemy nowy okres gospodarczy w sytuacji raczej niekorzystnej i zagrożeni będziemy w dotychczasowym stanie posiadania. Zagrożony jest przede wszystkim wywóz naszej nierogacizny skutkiem dumpingowej polityki niemieckiej. Utrata rynku wiedeńskiego stanowiłaby tak wielką groźbę nie tylko dla rolnictwa, lecz również dla naszego bilansu handlowego, że stosowanie najdalej idących środków obronnych wydaje się i tu nakazem dnia.

Wywóz jaj i masła wydaje się w najbliższej przyszłości mniej zagrożony, zwłaszcza, że dotychczasowe wysiłki standaryzacyjne dały naogół dobre rezultaty i poprawiły markę polskiego towaru zagranicą. W ciągu najbliższego roku trzeba będzie niemniej zrobić bardzo poważne wysiłki w celu zdobycia nowych rynków zbytu. Kierowane całego niemal wywozu hodowlanego do Niemiec, Austrii i Czechosłowacji zawiera w sobie ogromne niebezpieczeństwo, zwłaszcza wobec wzmagającego się protekcyjizmu agrarnego tych państw; wprowadzeni naszy h towarów hodowlanych na inne rynki, a zwłaszcza do Belgii, Francji, a w pewnym stopniu i Włoch, jest w tych warunkach rzeczą niezmiernie ważną i przy rozwiązaniu tego problemu będą musiały współdziałać najściślej czynniki rządowe z zainteresowanymi kołami gospodarczymi. W tej dziedzinie wszelkie pociągnięcia, zmierza-

jące do usunięcia doraźnych niebezpieczeństw, będą miały zasadniczo charakter bardziej stały, gdyż zbyt produktów hodowlanych jest mimo wszystko rzeczą łatwiejszą niż wywóz zbóż.

Trzecią wielką dziedziną, którą trzeba będzie się zająć w nowym roku gospodarczym w zakresie polityki rolnej, stanowi przemysł rolny. Cukrownictwo, gorzelnictwo i krochmalnictwo znajdują się obecnie w wyjątkowo ciężkiej sytuacji i być może, że polityka, stosowana wobec tych trzech działów przemysłu rolniczego, ulec będzie musiała daleko idącym reformom. Nie możemy na tem miejscu wchodzić w szczegóły, lecz mówiąc o zadaniach polityki rolnej w najbliższym roku gospodarczym, nie możemy tej kapitalnie ważnej dziedziny pominąć milczeniem.

Z uwag powyższych wynika, że przyszły rok gospodarczy zaczyna się w warunkach trudnych i wyraźnie niekorzystnych. Wielka ilość warsztatów rolnych trudności obecnych nie przetrzyma i rozwiązania trudności finansowych, pod jakimi ugięta się zwłaszcza wielka własność, będzie musiała szukać przede wszystkim we wzmożonej akcji parcelacyjnej. Fakt ten wzmoże obowiązek prowadzenia takiej polityki, któraby gospodarstwom rolnym zapewniła maksimum opłacalności. Nie stosując żadnych eksperymentów o niewypróbowanej wartości, trzeba będzie stosować jak najszerzej środki znane, wypróbowane i mogące istotnie zapewnić pewne minimum dobrobytu masom ludności wiejskiej, bez którego nigdy nie zdoła się opanować ogólnogospodarczego przesilenia.

Zwartość opinii społeczeństwa rolniczego, która zaznaczyła się na konferencji w Ministerstwie Rolnictwa, i ścisła współpraca czynników rządowych i społecznych w dążeniu do opanowania przesilenia uprawnia do nadziei, że w przyszłym roku gospodarczym, choć zaczyna się dla rolnictwa pod bardzo niekorzystnymi auspicjami, zdoła się wreszcie okres złej koniunktury złagodzić jeśli nie zlikwidować.

Adam Rose

NA MARGINESIE PROJEKTU FEDERACJI EUROPEJSKIEJ

WSTĘPNY projekt, z którym P. Arystydes Briand zwrócił się dnia 1 maja r. b. do 26 państw europejskich, projekt, zawierający szereg pytań najbardziej ogólnych, tyjących się możliwości stworzenia czegoś w rodzaju związku państw naszego kontynentu, wywołał od chwili swego ukazania się bardzo ożywione komentarze na łamach prasy europejskiej. Komentarze te ograniczają się naogół jednak do strony politycznej projektu P. Brianda, pomijając całkowicie niemal stronę gospodarczą, która zajmuje tam przecież — pod względem rozmiaru przynajmniej — bardzo znaczną część wywodów. Z naszej strony postaramy się o rzucenie kilku uwag, nasuwających się w związku z projektem P. Brianda, jeśli chodzi właśnie o tę, pomijaną dotąd, stronę gospodarczą całego zagadnienia.

Jeśli powiedzieliśmy na wstępie, iż sprawy gospodarcze zajmują w memorjale o federacji europejskiej dość znaczne miejsce, to jednak nie możemy oprzeć się wrażeniu, iż podstawą i istotną treścią tego memorjału są zagadnienia polityczne. Dlatego też zagadnienia gospodarcze potraktowane tam są dość ogólnikowo i niezbyt jasno, co a priori utrudnia dokładną

ich ocenę. Niemniej jednak można z memorjału sobie wyrobić pewne zdanie o tem, jakie są koncepcje P. Brianda na temat międzynarodowej współpracy gospodarczej w Europie.

Zasadniczy kierunek, w którym idą te poglądy, musi być z natury rzeczy nacechowany przez ogólną koncepcję polityczną całego memorjału. Jest rzeczą zrozumiałą, iż nie można być zwolennikiem i propagatorem idei federacji politycznej w Europie, będąc jednocześnie zwolennikiem autarkji gospodarczej na tym kontynencie. W tej dziedzinie P. Briand wierzy w zbawienne skutki, jakie przynieść może dla podźwignięcia się gospodarczego Europy zespolenie sił poszczególnych organizmów gospodarczych na jej terenie. Pisząc o owem „rozdrobieniu sił” gospodarczych w Europie, powiada on na wstępie zaraz swych uwag, iż rozdrobienie to „ogranicza niemniej poważnie w Europie możliwości rozszerzenia rynków gospodarczych, próby zwiększenia wydajności i ulepszenia produkcji przemysłowej, a wskutek tego wszystkie środki zapobiegawcze przeciwko kryzysom pracy, owym źródłom niestałości równie dobrze politycznej, jak społecznej”. Poza tem dodaje on odrazu, iż „niebezpie-

czeństwo takiego rozdrobnienia zwiększa się jeszcze przez fakt rozszerzenia nowych granic (powyżej 20.000 km barjer celnych), które traktaty pokojowe musiały stworzyć, aby uwzględnić w Europie aspiracje narodowe”.

Tak więc, P. Briand stoi na stanowisku konieczności współpracy międzynarodowej w dziedzinie gospodarczej na naszym kontynencie. Jakaż to ma być współpraca? Odrazu narzuca się tutaj myśl o jakiejś europejskiej unii celnej, czy też innych regionalnych pakietach gospodarczych, opartych w swej konstrukcji na preferencji celnej. Jest rzeczą logiczną, iż tego rodzaju pakt czy unie są jedyną możliwością szerszej podstawy współpracy gospodarczej, o ile ma ona być, jak w projekcie P. Brianda, ograniczona terytorjalnie do Europy, a więc eliminująca resztę świata. Tego rodzaju koncepcja byłaby i najprostsza i — jakkolwiek niezwykle trudna w praktycznym przeprowadzeniu — najbardziej skuteczna.

Trzeba tutaj dodać, iż sprawa ta była niedawno lansowana w Genewie na ostatniej konferencji o „zespólonej akcji ekonomicznej”, konferencji, zwanej potocznie konferencją o rozejmie celnym. Zajmowała się nią przez czas dłuższy t. zw. komisja II tej konferencji, która miała za zadanie zbadanie „oddziaływania układów kolektywnych na stosunki między państwami, biorącymi udział w tych układach, a państwami trzecimi. „Tutaj leży niewątpliwie punkt ciężkości owego zagadnienia jakiegokolwiek odrębności gospodarczej Europy w stosunku do reszty świata. Prace genewskie stwierdziły, iż w dziedzinie tej zasadniczą przeszkodą jest stosowanie przez państwa europejskie między sobą oraz przez państwa te w stosunkach z państwami pozaeuropejskimi nieograniczonej klauzuli największego uprzywilejowania w traktatach dwustronnych. Podczas obrad uwidoczniła się tutaj podstawowa sprzeczność, która, naszym zdaniem, musi być rozwiązana, o ile na tej drodze dojść się ma kiedykolwiek do jakichś pozytywnych rezultatów. Z jednej strony bowiem klauzula największego uprzywilejowania w traktatach dwustronnych przeszkadza z natury rzeczy wszelkim preferencjom celnym, a przez to wszelkim dalej idącym wyodębnieniom pewnych większych obszarów pod względem gospodarczym („powiększenie rynku...”), z drugiej strony zaś sama klauzula jest przecież zalecana przez Ligę Narodów w tym celu, aby rozwijać umowy dwustronne w kierunku ich możliwego zliberalizowania przez „bezwarunkowe i nieograniczone” jej stosowanie. Dopóki zatem nie wybierze się jednej z tych dwóch sprzecznych dróg, sprawa nie może być nigdy rozwiązana pozytywnie.

Ta sprzeczność była szeroko dyskutowana we wspomnianej wyżej komisji II konferencji w sprawie zespólonej akcji ekonomicznej i w rezultacie konferencja wypowiedziała się w zasadzie przeciwko stosowaniu wszelkich ograniczeń klauzuli największego uprzywilejowania. Niemniej jednak nie brakło na niej i zwolenników takich ograniczeń, którzy przedstawili nawet cały szereg przykładów, stwierdzających, iż idea ograniczenia klauzuli przesiąka powoli do europejskiego systemu traktatów dwustronnych. Tak na przykład w art. 2 traktatu handlowego francusko-szwajcarskiego z dn. 8 lipca 1929 r. mamy w p. c wyjątek od nieograniczonej klauzuli największego uprzywilejowania, zawartej w art. 1, a mówiący, iż klauzula ta nie stosuje się „do praw lub przywilejów, które mogłyby być udzielone w przyszłości przez jedną ze stron

układających się w konwencjach wielostronnych, w których druga strona nie brałaby udziału, o ile owe prawa lub przywileje zawarte są w konwencjach wielostronnych ogólnych, doszłych do skutku pod egidą Ligi Narodów oraz przez nią zarejestrowanych i otwartych do przystąpienia dla wszystkich państw, dalej — o ile owe prawa lub przywileje są zawarte tylko w tych konwencjach i korzystanie z konwencji tych zapewnia drugiej stronie układającej się nowe korzyści, a wreszcie — jeżeli owa druga strona układająca się nie udziela wzajemności”.

Poza nowymi stypulacjami traktatowymi istnieje jeszcze, jak się okazuje, inny sposób ograniczania klauzuli największego uprzywilejowania, a mianowicie wymiana not, dokonana między państwami, które mają oddawna traktat handlowy, oparty o nieograniczoną klauzulę, a traktatu tego nie rewidują, jak to miało właśnie miejsce we wspomnianym powyżej układzie francusko-szwajcarskim. Taka wymiana not dokonana została mianowicie w styczniu r. b. pomiędzy Belgią i Holandją, które ograniczyły w notach tych między sobą korzystanie z tej klauzuli, o ile chodzi — jak i w układzie francusko-szwajcarskim — o udział jednego z tych państw w układzie wielostronnym, zawartym pod egidą Ligi Narodów, w którym to układzie druga strona układająca się udziału nie bierze, a poza tem nie jest skłonna do udzielenia wzajemnych korzyści w stosunku do tych, jakie nabywa strona, wchodząca do układu wielostronnego.

Uczyniona przez nas dygresja miała na celu wykażać, iż już obecnie próbują się niektóre państwa w Europie zastanawiać nad realnymi możliwościami ograniczenia klauzuli największego uprzywilejowania, a przez to nad ewentualnością tworzenia pewnych bardziej lub mniej izolowanych od zewnątrz grup państw, opartych o pewną wspólnotę gospodarczą. Tego rodzaju wyłączenia z klauzuli muszą z natury rzeczy w pewnej mierze oddziaływać na stosunki danych państw, złączonych układem wielostronnym, na państwa trzecie, a częstokroć nawet stać w sprzeczności z interesami tychże państw trzecich. Można sobie teoretycznie założyć, iż, gdyby wszystkie państwa europejskie w drodze wymiany not między sobą i z państwami pozaeuropejskimi ograniczyły klauzulę największego uprzywilejowania w ten sposób, jak to uczyniły Belgja z Holandją, Francja ze Szwajcariją, Belgja ze Szwajcariją, Holandja z Austrią i t. d., to możliwości unii celnej czy też porozumień regionalnych w Europie silnie musiałyby wzrosnąć.

Memorjał P. Brianda idzie znacznie ostrożniej naprzód pod tym względem. Powiada on wyraźnie, iż proponowane w nim porozumienie europejskie jest „koncepcją całkowicie przeciwną tej, która swego czasu mogła w Europie określać tworzenie się unii celnych, dążących do znoszenia wewnętrzných granic celnych, aby podnosić do granic ogólnych barjerę bardziej skuteczną, t. j. tworzyć w rzeczywistości narzędzie walki przeciwko państwom, położonym poza granicami tych unii”. P. Briand uważa, iż jego projekt koordynacji europejskiej nie jest skierowany przeciwko nikomu. Dlatego też, jeśli chodzi o jakieś „nowe” koncepcje w dziedzinie szerszej niż dotąd i opartej o odmienne zasady współpracy gospodarczej w Europie, to projekt P. Brianda odrzuca wszelkie tego rodzaju niebezpieczne drogi, zadowolając się pod tym względem godnym uznania konserwatyżmem.

Wiadomo już zatem, jaka jest strona negatywna koncepcji P. Brianda. Należy poszukać teraz w jego memorjałach pewnych pozytywnych wskazówek programowych. Z natury rzeczy wskutek wspomnianej powyżej (i zupełnie zrozumiałej) ogólnikowości memorjału wskazówki te muszą być raczej luźne. Znajdujemy je w rozdziale 3 memorjału, mówiącym o „konieczności ustalenia zgóry zasadniczych dyrektyw, mających określać ogólne koncepcje Komitetu Europejskiego (organu, proponowanego przez P. Brianda, jako zawiązek pewnej egzekutywy federacji europejskiej) i kierowania go w jego studiach nad wypracowaniem programu organizacji europejskiej”. Tutaj na wstępie mamy tezę niezwykle ważną, nad którą należy zatrzymać się przez chwilę.

P. Briand ustala mianowicie w swym projekcie „podporządkowanie ogólne zagadnienia gospodarczego zagadnieniu politycznemu” w Europie. Powiada on, iż „wszelka możliwość postępu na drodze zjednoczenia się gospodarczego jest ściśle uzależniona od zagadnienia bezpieczeństwa”. Dlatego też na planie zjednoczenia politycznego „powinno być dopiero po wypracowaniu w swych liniach ogólnej polityki gospodarczej Europy, jak również polityki celna każdego państwa europejskiego w szczególności”. Uważa on, iż przy postępowaniu odwrotnym, t. j. wysuwaniu na plan pierwszy zagadnienia gospodarczego, państwa słabsze mogłyby obawiać się, iż bez gwarancji ani kompensacji mogą ulec „opaniu politycznemu, wynikającemu z przewagi przemysłowej państw, zorganizowanych silniej”.

Stąd powstaje teza P. Brianda, którą nazwijmy tutaj odrazu „kompensacyjną”. Ponieważ — zdaniem jego — obawy państw słabszych gospodarczo przed jakimkolwiek związkiem gospodarczym z państwami silniejszymi wynikają przede wszystkim z obawy utrwalenia przez owe państwa silniejsze swej przewagi ekonomicznej w państwach słabszych, przewagi, która z natury rzeczy może odbić się i na terenie politycznym, wobec tego należy dać państwom słabszym przede wszystkim pełne gwarancje bezpieczeństwa politycznego, uspokajając je tem jak gdyby zgóry przed ewentualnością predominacji politycznej państw silniejszych. Dopiero wzajemnie za te gwarancje owe państwa słabsze mogłyby zgodzić się na przyjęcie pewnych układów o charakterze gospodarczym, wiążących je w organizmy wspólne z państwami silniejszymi.

P. Briand wypowiada się pod tym względem zupełnie jasno.

„Jest logiczne i normalne — powiada on — iż ofiary gospodarcze, które trzeba by było złożyć wspólnie, mogłyby znaleźć swe usprawiedliwienie tylko w rozwoju sytuacji politycznej, która by pozwalała na zaufanie między narodami i prawdziwą pacyfikację umysłów. A nawet po zrealizowaniu takiego warunku faktycznego, ubezpieczonego przez stworzenie systemu trwałego i ścisłego związku pokojowego między narodami europejskimi, trzeba byłoby jeszcze na terenie politycznym nadrzędnie zrozumienia konieczności międzynarodowych pociągów, aby narzucić członkom wspólnoty europejskiej — na korzyść wspólnoty interesów — szczerą koncepcję i istotne wykonanie prawdziwie liberalnej polityki celnej”.

W tem zdaniu streszcza się podstawowy pozytywny program podjęty przez P. Brianda do zagadnienia europejskiej wspólnoty gospodarczej. Jest to, jak widać, plan w przeważnej mierze polityczny. Podstawowe jego tezy były już wygłaszane swego czasu przez P. Brianda w roku ubiegłym w jego wielkiej mowie na X Zgromadzeniu Ligi Narodów. Powiedział on wówczas już, iż niema nadziei, aby międzynarodowa współpraca gospodarcza mogła się dokonać „pomiędzy technicznymi ekspertami”, którzy nigdy nie uzgodnią swych poglądów. Trzeba podejść do niej zatem od strony politycznej, która jedna jedyna gwarantować może realny postęp na tej drodze.

Nie będziemy na tem miejscu zastanawiać się dokładnie nad możliwościami i konsekwencjami taktyki, propagowanej przez P. Brianda. Bez konkretnego sformułowania tych tez wszelkie opinie musiałyby być przedwczesne. Jest jednak rzeczą już obecnie zupełnie pewną, iż z pierwszą jego tezą, a mianowicie koniecznością utrwalenia na jak najszerszych podstawach bezpieczeństwa europejskiego, musi się zgodzić każdy, który pragnie istotnie szczerze zacieśnienia międzynarodowych związków gospodarczych i rozwoju normalnych stosunków handlowych. Niewątpliwie muszą się nasuwać pewne wątpliwości co do jego teorii „kompensacji” (ustępstwa gospodarcze państw słabszych wzajemnie za udzielone im gwarancje polityczne). Nie wchodząc w szczegóły, powiedzieć można, że supremacja gospodarcza państw silniejszych jest groźna i z punktu widzenia ściśle gospodarczego, nawet gdyby została usunięta przez gwarancje polityczne, obawa przed przerodzeniem się jej w supremację polityczną.

Dlatego też specjalnej wagi nabiera projektowane przez P. Brianda ustalenie „koncepcji organizacji gospodarczej Europy”, koncepcji, którą rządy miałyby wypracować w ogólnym i zasadniczym akcie solidarności ekonomicznej. Od ujęcia tej koncepcji zależeć będzie, w jakim kierunku zorientuje się myśl, rzucona przez P. Brianda w jego memorjałach.

Tyle w ogólnych zarysach powiedzieć można o zasadniczych tezach wytycznych memorjału w sprawie federacji europejskiej. Jeśli chodzi o pewne szczegóły, które memorjał wyraźnie przedstawiał do rozstrzygnięcia przyszłej „konferencji europejskiej” albo przyszłemu „Komitetowi Europejskiemu”, to w ogólnym charakterze nie odbiegają one od programu, określonego przez ostatni protokół genewski z dn. 24 marca w sprawie „przyszłych rokowań”. Istnieje tam jednak kilka nowych punktów, jak na przykład skoordynowanie wielkich robót publicznych, prowadzonych przez poszczególne państwa europejskie, polepszenie komunikacji europejskiej, wspólny system poczt, telegrafów i t. d., zagadnienia pieniężne, praca, higiena, współpraca umysłowa i t. d., które zasługują na zainteresowanie.

O projekcie P. Brianda, jako projekcie w przeważnej mierze politycznym, główne i miarodajne zdanie winni wypowiedzieć przede wszystkim politycy. Nie mniej jednak trzeba przy ocenie jego mieć zaw sze na uwadze i momenty gospodarcze, które — zwłaszcza dla państw na tym stopniu rozwoju gospodarczego, na jakim znajduje się Polska — posiadają poważne znaczenie.

Dr. T. Łychowski

POLSKI PRZEMYSŁ METALOWY W 1929 R.

W ROKU UBIEGŁYM przemysł metalowy na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu wobec swoich i obcych wykazał bogactwo swego programu produkcyjnego, budząc w nas nadzieję osiągnięcia prawie pełnej samowystarczalności w tej gałęzi, mającej tak poważne znaczenie z punktu widzenia gospodarczej potęgi kraju.

Cały szereg faktów wskazuje, że w dalszym ciągu trwa kształtowanie się wewnętrzne przemysłu metalowego, który, mając na rynku wewnętrznym do zwalczania konkurencję zagraniczną, zmierza w dalszym ciągu drogą racjonalnej organizacji i ulepszeń technicznych do podniesienia wydajności swych warsztatów, dążąc również do wywozu swych wyrobów zagranicę.

Oceniając sytuację w przemyśle metalowym w roku 1929 — roku załamania się konjunktury, w porównaniu do roku 1928 — roku rekordowego ożywienia w przemyśle, stwierdzamy, że stan zatrudnienia w tej gałęzi przemysłu procentowo zmniejszył się o około 6,5%.

Wskaźnik produkcji, oparty na danych statystyki stanu zatrudnienia, prowadzonej przez Główny Urząd Statystyczny, według wydawnictwa Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen w grudniu 1928 r. wynosił 148,8, w grudniu zaś 1929 r. — tylko 131,9. Należy zaznaczyć, że roczna wartość produkcji przemysłu metalowego w przybliżeniu wynosi 1 miljard.

Przywóz maszyn i aparatów z zagranicy świadczy o poważnych inwestycjach w przemyśle. Wartość przywozu do Polski maszyn i aparatów wyniosła w 1929 r. około 400 miljardów, co stanowiło około 10% wartości ogólnego przywozu. Przywóz maszyn i aparatów w 1928 r. wynosił około 413 miljardów, czyli że przywóz w 1929 r. utrzymał się mniej więcej na poziomie 1928 r.

Powyższe dane obejmują import maszyn do kraju dla wszystkich gałęzi przemysłu. Brak statystycznych danych, dotyczących się importu maszyn oddzielnie dla przemysłu metalowo-przetwórczego.

Przodujące stanowisko w przywozie maszyn i aparatów do Polski zajmuje przemysł niemiecki; w r. ub. z Niemiec przywieziono maszyn i aparatów za 154 miljardów, co stanowi około 40% ogólnego przywozu maszyn i aparatów. Zaznaczyć należy, iż ostatnio daje się zauważyć poważne przesunięcie w zakresie przywozu maszyn w tym kierunku, że obok Niemiec weszły na rynek Polski i inne kraje, a w szczególności Czechosłowacja, Austria, Szwecja i Szwajcaria.

Porównując sprawozdania z działalności Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego za ubiegłe 2 lata, znajdujemy, że ogólny eksport w dziale artykułów przemysłu metalowego, korzystających ze zwrotu cła, wyniósł w 1929 r. około 160.000 tonn wartości 18 miljardów, co w porównaniu do 1928 r. (waga wywozu 17.000 t) daje zniżkę na wadze około 6%, przy jednoczesnej jednak wyższej wartości o około 30% (w 1928 r. wartość wynosiła 14 miljardów). Zwyżka ogólnej wartości wywozu za 1929 r. tłumaczy się wywozem artykułów więcej wartościowych.

Należy tu podkreślić rolę polityki Rządu, mającej na celu stworzenie sprzyjających warunków w dziedzinach transportowych, celnych i finansowych.

Ceny na rynku towarowym na surowce i artykuły przemysłu metalowego naogół utrzymują się na stałym poziomie, z wyjątkiem nieznacznych podwyżek na surowkę i węgiel, cena zaś na artykuł najważniejszy dla przemysłu metalowo-przetwórczego, t. j. na żelazo handlowe nie uległa zmianie.

Przechodząc do rentowności fabryk metalowych, należy zaznaczyć, że po odliczeniu sum na amortyzację maszyn i budynków jest ona niejednolita.

W dalszym ciągu daje się obserwować ruch w kierunku koncentracji w przemyśle metalowo-przetwórczym. Do ważniejszych posunięć w tym kierunku zaliczyć należy zorganizowanie syndykatu odlewni. Powstała ostatnio Centrala Handlowa Odlewni obejmuje rejestrację handlu rur kanalizacyjnych, sanitaryj, garnków emaljowanych, odlewów kuchennych, okuć piecowych i t. p. Do konwencji należą prawie wszystkie odlewnie. Skoncentrowanie całkowitej produkcji odlewniczej jest niezmiernie doniosłym faktem w życiu tej gałęzi przemysłu. Centrala obejmuje około 90% całej produkcji odlewni handlowych. Ogólna wartość produkcji odlewni handlowych wynosi około 100 miljardów rocznie. Roczne zapotrzebowanie surowki odlewniczej przez odlewnie handlowe wynosi około 80 tys. t, także zapotrzebowanie surowki przez odlewnie maszynowe wynosi około 30 tys. t. Poza ukróceniem niezdrowej konkurencji odlewni, Syndykat ma na celu rozszerzenie eksportu, jak również podniesienie gatunku odlewów. W związku z możliwościami eksportowymi została w łonie Centrali Handlowej Odlewni Żeliwa powołana do życia specjalna komisja, która opracowała wspólne zasady organizacji eksportu odlewów żeliwnych w porozumieniu ze Związkiem Eksportowym Przemysłu Metalowego Przetwórczego. Członkowie Centrali Handlowej Odlewni Żeliwa postanowili opodatkować się w stosunku 1% od wartości produkcji na rzecz propagandy eksportu odlewów zagranicę.

Zorganizował się też syndykat rur izolacyjnych z Centralnym Biurem Sprzedaży na czele. Cztery fabryki, wchodzące w skład tego syndykatu, narazie pokrywały głównie zapotrzebowanie rynku wewnętrznego, obecnie noszą się również z zamiarem wzmoczenia wywozu swych wyrobów zagranicę. Transakcje sprzedaży polskich fabryk rur izolacyjnych dokonywane są za pośrednictwem Centralnego Biura Sprzedaży, które rozdziela je pomiędzy członków syndykatu według specjalnego klucza.

W dziale śrub istnieje organizacja pod nazwą „Zjednoczone Polskie Fabryki Śrub”, która prowadzi wyłączną sprzedaż wyrobów prawie wszystkich fabryk śrub w Polsce i posiada zorganizowany wydział eksportowy, mający na celu opracowanie możliwości eksportowych na zagraniczne rynki. Zwrócono specjalną uwagę na rynki bałkańskie i bałtyckie.

Ostatnio nastąpiło porozumienie w dziale sprzedaży wyrobów fabryk kabli. Wszystkie fabryki kablowe powstały w Polsce po wojnie, posiadają nowoczesne urządzenia i są w stanie w zupełności zaspokoić wewnętrzne zapotrzebowanie kraju odnośnie kabli dla wysokich napięć, jak również kabli telefonicznych. Rozbudowa w kraju sieci kabli międzymiastowych zapewnia krajowym fabrykom normalną produkcję.

Z innych porozumień w przemyśle metalowym wymienić należy organizację Centralnego Biura Sprze-

daży Polskich Fabryk Drutu i Gwoździ, zrzeszającą większość fabryk w tej gałęzi przemysłu. Wymieniona organizacja według przyjętego klucza ustala produkcję fabryk zrzeszonych i normuje ceny na te wyroby. Centralne Biuro Sprzedaży posiada prawo wyłącznej sprzedaży walcówki krajowej.

W dziale wagonów i parowozów istnieje organizacja pod nazwą „Związek Polskich Wytwórn Wagonów i Parowozów”, która ze względu na to, że głównym odbiorcą jest Państwo, nie nosi charakteru syndykatu, natomiast ma za zadanie wspólne występowanie wobec władz państwowych w sprawach, dotyczących terminów płatności i t. d., posiada wspólne biuro konstrukcyjne wagonowe, reprezentuje zrzeszone fabryki wobec zarządcy i prowadzi propagandę zagraniczną.

Fabryki parowozów i wagonów wyprodukowały w r. ub. następujące ilości: parowozów normalnotorowych 164 szt., wagonów osobowych 206 szt., wagonów towarowych 3325 szt., cystern gazowych 10 szt., wagonów do przewożenia szyb 1 szt., wagonów-chłodni 25 szt., pługów śnieżnych kolejowych 6 szt., wagonów tramwajowych (motorowych i przyczepnych) 169 szt.

Poza tem istnieją jeszcze w polskim przemyśle metalowym następujące porozumienia: Centralne Biuro Sprzedaży Odlewni Żelaza, pod firmą „Ruropol”, zrzeszające odlewnie, produkujące rury wodociągowe; Centralne Biuro Sprzedaży Odlewów Ogrzewalnych „C. B. O.”, do którego należą odlewnie, produkujące radiatory do centralnego ogrzewania.

Mówiąc o przejawach koncentracji w przemyśle metalowym, należy wspomnieć również o fuzji pomiędzy Towarzystwem Górniczym „Poręba” i S. A. „Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki”, jak również o fuzji pomiędzy Zjednoczonymi Fabrykami Maszyn, Kotłów i Wagonów „L. Zieleniewski” i fabryką w Sosnowcu pod firmą „W. Fitzner i K. Gamper”.

Wymienione ostatnio fabryki zawarły umowę z angielską fabryką kotłów parowych pod firmą „Babcock i Wilcox” odnośnie fabrykacji kotłów typu angielskiego.

W dziale budowy samochodów posiadamy dwie początkujące fabryki: Zakłady Mechaniczne „Ursus”, wyrabiające samochody ciężarowe, i Państwową Wytwórnę Samochodów, produkującą samochody osobowe. Wyrób samochodów w kraju napotyka narazie jeszcze na pewne trudności, powodujące drożyznę samochodów krajowego wyrobu. Należy się jednak spodziewać, że w najbliższej przyszłości sprawa przemysłu samochodowego wejdzie na właściwą drogę i wypuszczane na rynek krajowy samochody, odznaczające się trwałością konstrukcji i estetycznym wyglądem, będą możliwie tanie i przystępne dla szerszych warstw. Polska ma dane, sprzyjające rozwojowi przemysłu samochodowego, gdyż

posiada mocny przemysł pomocniczy, który ostatnio zaczyna się dostosowywać do potrzeb przemysłu samochodowego. Rozwój przemysłu samochodowego w dobie motoryzacji kraju jest niezmiernie ważnym czynnikiem gdyż daje zatrudnienie większej liczbie pracowników i pobudza do życia inne gałęzie przemysłu; oraz powoduje zmniejszenie się przywozu samochodów zagranicznych.

Do ważniejszych posunięć przemysłu metalowego w 1929 r. należy zaliczyć niezwykle ciekawą w formie umowę, zawartą pomiędzy Skarbem Państwa oraz Towarzystwem Przemysłowych Zakładów Mechanicznych „Lilpop, Rau i Loewenstein”, a mianowicie wymieniona firma zobowiązała się wydzierżawić Skarbowi Państwa z równoczesnym przyrzeczeniem późniejszej sprzedaży 14 tys. jednostek wagonów osobowych 8-kołowych. Przeznaczone do dzierżawy wagony mają być wybudowane w zakładach „Lilpop, Rau i Loewenstein”.

Umowa ta doszła do skutku przy współudziale amerykańskich sfer finansowych i dla Państwa Polskiego posiada podwójne znaczenie, gdyż — dając zatrudnienie poważnej fabryce — zapewnia jednocześnie kolejom dostawę niezbędnych ilości wagonów.

Daleko posunięte przez czynniki państwowe przy współudziale sfer gospodarczych prace w kierunku wydania nowej taryfy celnej doprowadzą w rezultacie do stworzenia zdrowych podstaw dla prawidłowego rozwoju przemysłu metalowego w Polsce.

Inż. Czesław Wierusz-Kowalski

Z dniem dzisiejszym opuszcza w naszym wydawnictwie stanowisko Redaktora działu rolniczego P. Dr. Adam Rose, Dyrektor Departamentu Ekonomicznego w Ministerstwie Rolnictwa.

Żegnając z żalem P. Dyrektora Rosego, wyrażamy mu nasze najserdeczniejsze podziękowanie za Jego wysoce przyjazny stosunek do wydawnictwa i za wielce owocną współpracę redakcyjną, która wyraziła się w poważnym rozwoju działu rolniczego naszego tygodnika. Jednocześnie zaś serdecznie życzymy P. Dyrektorowi Rosemu dalszego powodzenia na nowym stanowisku służbowym, którego objęcie z powodu nawału prac z nim związanych zmusiło właśnie P. Rosego do porzucenia współpracy z nami.

Jednocześnie komunikujemy, iż z dniem dzisiejszym podpisywać będzie nasze pismo w charakterze Redaktora działu rolniczego P. Leonard Krawulski, Naczelnik Wydziału Polityki Gospodarczej w Ministerstwie Rolnictwa.

Wdawnictwo tyg.
„POLSKA GOSPODARCZA”

Ż Y C I E G O S P O D A R C Z E

W SPRAWIE WYKONYWANIA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH. — W zakresie druku papierów wartościowych panuje obecnie u nas zupełny chaos. Ogół społeczeństwa nie zdaje sobie sprawy z tego, że druki tego rodzaju wymagają specjalnych urządzeń, odmiennej organizacji i umiejętności, której zwykły drukarz posiadać nie może.

W różnych krajach sprawy druku papierów wartościowych zostały rozmaicie rozwiązane.

W Anglii i Ameryce zwyczaj reguluje te sprawy Są w tych krajach specjalne firmy—spółki akcyjne — które wykonywają wszelkiego rodzaju druki wartościowe. Są niemi w Anglii firmy: Bradbury and Wilkenson, Thomas De La Rue i Watelow and Sons,

a w Ameryce: American Bank Note Co. I żadnej firmie ani zarządowi jakiegokolwiek instytucji w tych krajach nie przyjdzie do głowy polecić druk akcji lub obligacji jakiegokolwiek bądź drukarni poza temi specjalnymi firmami, które jednocześnie wykonywają i banknoty, znaczki pocztowe i inne podobne druki.

W Niemczech inflacja wywołała konieczność drukowania nawet pieniądza w przygodnych drukareniach, co też posłużyło do zatarcia jasności poglądów przedwojennych w tej materji. Skutkiem takiej dezorientacji było zjawienie się na rynku masy falsyfikatów lub też nieprawnie puszczonej w obieg druków, przeciwko czemu społeczeństwo musiało się bronić. Inicytywę podjęła berlińska giełda, która wydała szereg przepisów, jakim winny odpowiadać akcje lub obligacje, sprzedawane na giełdzie.

My wyczuwamy już również potrzebę czyjejs ingerencji w tej samej sprawie, gdyż słyszy się głosy narzekania na stan obecny, sądzę jednak, że te głosy byłyby dużo donośniejsze, gdyby wartość giełdowa papierów naszych przestała być rachowana na grosze. Zresztą mamy już dzisiaj dużo podrobionych akcji, a między niemi takich, które tak pod względem druku, jak i papieru zupełnie się nie różnią od prawdziwych, i z tego tytułu bezsprzecznie wynikną jeszcze niemałe trudności dla instytucji, które takie papiery emitowały.

Rozpatrzmy warunki, jakim winny odpowiadać same papiery, jak również i te instytucje, które takowe wykonywają.

Papier winien być koniecznie zaopatrzonej w t. zw. wodne znaki, t. j. papier winien posiadać rysunek, powstały w czasie tworzenia się papieru na specjalnych formach lub zapomocą eguterów, które winny być wykonane albo przez samą papiernię, czy też w takiej instytucji, która daje kompletną gwarancję bezpieczeństwa. Wytworzenie podobnych wodnych znaków zapomocą wytłaczania na gotowym papierze lub zapomocą jakiegoś nadruku jest niedopuszczalne.

Papier winien pochodzić bezpośrednio z papierni, która winna być zobowiązana do niedostarczania tego papieru do handlu, poza zamawiającą ten specjalny rysunek wodnego znaku instytucją.

Papiernia winna posiadać stałą organizację kontroli o charakterze państwowym, gdyż wszelka kontrola, stworzona ad hoc w czasie produkcji danego papieru, i w papierni, nieprzystosowanej specjalnie do wymagań takiej kontroli, nie może być skuteczna. Urządzenia papierni, specjalnie przeznaczone do wywoływania w papierze wodnego znaku, winny być wykonane, jak również przechowywane, pod taką samą kontrolą, jaką stosujemy do klisz drukarskich papierów wartościowych.

To są wymagania bezpieczeństwa, tem jednak wymagania względem papieru nie wyczerpują się.

Wszystkie arkusze, użyte do druku danego rodzaju papieru wartościowego, winny być co do jakości i wyglądu jednostajne. Papier winien być mocny, nie kruchy i nie łamliwy.

„Börsenaussschuss” giełdy berlińskiej podaje następujące wymagania co do jakości papieru:

„Drukarnie papierów wartościowych winny używać tylko prawnie zastrzeżonych, nieprzeznaczonych do sprzedaży papierów z wodnymi znakami. Właściwości mocy papierów tych, używanych do wykonania druków wartościowych, muszą być takie, ażeby koszulki odpowiadały przepisom pod 2a, a arkusze kuponowe

wyluszczonej pod 2b przepisom znanych „norm papieru” (Din 827). Przepisy te brzmią:

Klasa	Użytek	Materiał	Moc wytrzymałość na zerwanie	podw. załamania	Waga 1 m ²
2a	dla koszulek	I ¹⁾	5.000	250	100
2b	„ kuponów	I	4.000	80	90

Zawartość szmat jednakże można zredukować do 80%. Przepisy te uważa się za wykonane, jeśli to potwierdza przedstawione świadectwo Urzędu Doświadczalnego. W każdym razie Giełda zastrzega sobie prawo dodatkowej ekspertyzy na wytrzymałość papieru przez Urząd Doświadczalny”.

Przy wykonaniu papieru w papierni ilość zrobionych arkuszy, tak dobrych, jak i makulatury, winna być ściśle przez kontrolę stwierdzona, makulatura przy udziale tej samej kontroli zniszczona, a pełna ilość wykonanego papieru przekazana drukarni. Drukarnia po otrzymaniu papieru przelicza ściśle ilość otrzymanych arkuszy, kwituje i winna z tej ilości wyliczyć się dokładnie nietylko rachunkowo, ale i w naturze, t. j., przedstawić zamawiającemu, zarówno wykonane dobre jak i całą resztę przyjętego papieru.

Drukarnia, która wykonywa druki wartościowe, winna posiadać wszelkie urządzenia i stały personel, wykonywający wszystkie niezbędne do wykonania kliszy czynności, poza pierwotnym projektem rysunkowym. Pierwotny projekt druku może być dostarczony przez zamawiającego papier wartościowy, lecz projekt ten winien być przez czynniki drukarni opracowany zgodnie z wymaganiami specjalnej techniki ochronnej. Druk z czcionek lub z jakichkolwiek bądź części, które można nabyć w handlu, jest niedopuszczalny. Elementy kliszy, już raz użyte do wykonania jakiegokolwiek bądź papieru wartościowego, nie mogą być zużytkowane do wykonania innego druku.

Wszystkie czynności przy wykonaniu, od początku opracowania projektu aż do sporządzenia kliszy roboczej, winny podlegać stałej kontroli drukarni, i, jak przy papierze, kontrola ta nie może być zorganizowana dorywczo, gdyż taka, jak wskazuje doświadczenie, jest bezwartościowa.

Projekt, po opracowaniu, winien odpowiadać również wymaganiom pod względem zestawienia kolorów, t. j. kolory winny być tak wybrane, żeby rozdział ich przy pomocy filtrów świetlnych był możliwie utrudniony.

Głównem jednak wymaganiem takiego druku jest czystość i precyzyjność wykonania, która najtrudniej może być osiągnięta przez fałszerzy.

Przy wspomnianych drukach koniecznym warunkiem jest użycie maszynowych guilloch'y, t. j. pewnych skomplikowanych figur geometrycznych, utworzonych z cienkich linii i wykonanych tak precyzyjnie, żeby wszelkie naśladownictwo przy pomocy reprodukcji fotograficznej, niemożliwej bez zgrubienia tych linii, skaziło rysunek. Guilloch'e, tak jak i inne części składowe kliszy drukarskiej, muszą być wykonane w samym zakładzie drukarskim i nie mogą również być użyte dla kilku różnych druków.

Zarząd giełdy berlińskiej w ten sposób określa warunki, którym muszą odpowiadać akcje i obligacje, notowane na giełdzie, pod względem druku:

¹⁾ Klasa I materiału składa się ze 100% szmat (lnianych, konopnych, bawełnianych, braków).

„Drukarniom wolno używać tylko wykonanych we własnym zakładzie klisz drukarskich (kilkukolorowych guilloch'y), nieprzeznaczonych do sprzedaży.

U dołu płaszczu, talonu i każdego poszczególnego kuponu należy umieścić firmę wykonującej druk drukarni papierów wartościowych.

Druk należy wykonać dobrym drukiem płaskim lub wklęsłym, w żadnym zaś razie na kamieniach litograficznych. Numerację na koszulkach i arkuszach należy wydrukować automatycznie pracującymi maszynami.

Celem dalszego utrudnienia fałszowania należy umieścić na każdym płaszczu, talonie i poszczególnym kuponie stempel wyciskowy. Stempel wyciskowy na płaszczach należy przyłożyć możliwie w miejscu specjalnie dlań zaoszczędzonym, tak, ażeby przy praktykowanym złożeniu płaszczu nie został załamany (najlepiej z lewej strony, obok podpisów wystawcy, firmy, rady nadzorczej wzgl. zarządu). Przy kuponach o stałym oprocentowaniu można z tego zrezygnować, gdyż wartość ich jest ograniczona, udziały dywidendowe natomiast należy zaopatrzyć pieczęcią, gdyż mogą osiągnąć przy zrealizowaniu wyższą wartość. Przy kuponach dywidendowych, które zostają zaopatrzone w stempel wyciskowy, należy zważać na to, aby stempel umieszczony był tak daleko od brzegu każdego odcinka, żeby przy odcinaniu kuponu nie został uszkodzony lub nie wypadł (ewent. w środku treści).

Płaszczki wszystkich papierów wartościowych muszą mieć poddruk dla umieszczenia własnoręcznego podpisu urzędnika kontroli oraz poddruk dla zapisania folja rejestru akcji wzgl. skryptu dłużnego. Powyższe dwa poddrucki muszą być w każdym wypadku wypełniane, nawet wtenczas, gdy tego nie wymaga statut spółki. Gdyby jednak w poszczególnych wypadkach nie prowadzono rejestru akcji lub obligacji, to w takim razie niema potrzeby robić poddrucku dla wniesienia folja”.

Zaniechanie przez nas wszelkiej opieki nad wykonywaniem druków wartościowych, jak wyżej zaznaczyłem, niewątpliwie sprawi nam niemałe trudności. Wątpię, żebyśmy mogli pójść w ślady narodów anglosaskich i czekać, kiedy życie samo te rzeczy unormuje, gdyż to niewątpliwie za drogo nas kosztowałoby. Rosja przedwojenna uregulowała to zagadnienie prawodawczo, nadając państwowej instytucji, która wykonywała druki banknotów i wszelkich państwowych papierów wartościowych oraz znaków płatniczych, również wyłączny przywilej druków akcji i obligacji, tak instytucji społecznych, jak i prywatnych, i trzeba stwierdzić, że instytucja ta stała pod względem wykonania druków i papieru na jednym z pierwszych miejsc w świecie.

Można również pójść w ślady Niemiec, regulując sprawę druków przez zarządzenie zarządu giełdy.

Jeszcze pod jednym względem należałoby wprowadzić pewne zmiany w wykonaniu akcji lub obligacji,

mianowicie, ujednostajnić formaty papierów. Można nie iść tak daleko, jak to zrobili Niemcy, stwarzając tylko dwa różne formaty, ale sądzę, że dla banków, przechowujących papiery, przy urządzaniu safes'ów byłoby bardzo wskazane unormować i tę stronę zagadnienia.

Rzucając powyższe myśli, chciałbym wywołać dyskusję sfer zainteresowanych i w ten sposób przyczynić się do racjonalnego rozwiązania poruszonych zagadnień.

A. Tupalski

Z MIN. ROLNICTWA

REORGANIZACJA MINISTERSTWA ROLNICTWA.— W ostatnich tygodniach dokonana została reorganizacja Ministerstwa Rolnictwa, która polega przede wszystkim na utworzeniu odrębnego Departamentu Ekonomicznego. W Departamencie tym skupić się będą wszelkie sprawy gospodarcze, które dotychczas załatwiane były w różnych departamentach Ministerstwa, a przede wszystkim w Departamencie Rolnictwa.

Nowy departament składać się będzie z 2 wydziałów: Wydziału Polityki Gospodarczej i Wydziału Polityki Rolnej.

Wydział Polityki Gospodarczej opracowywać będzie zasady i wytyczne polityki gospodarczej w dziedzinach, podległych kompetencji Ministra Rolnictwa, załatwiać sprawy, wynikające ze stosunku do zagranicznych i międzynarodowych instytucji rolniczych, do przedstawicielstw polskich zagranicą i placówek zagranicznych w Polsce, czuwać będzie nad działalnością radców rolniczych zagranicą, załatwiać sprawy, dotyczące potrzeb rolnictwa i leśnictwa w zakresie opodatkowania i komunikacji oraz statystyki rolniczej; współdziałać w sprawach, dotyczących kredytu rolniczego oraz wszelkich międzynarodowych umów gospodarczych, a także w sprawach gospodarczych, wynikających ze stosunku do W. M. Gdańska.

Wydział Polityki Rolnej współdziała w sprawach, dotyczących polityki handlowej, a zwłaszcza organizacji zbytu produktów rolnych, w sprawach, dotyczących polityki zbożowej, cukrownictwa, przemysłów ziemniaczanych i innych gałęzi przemysłu rolnego, załatwia sprawy, dotyczące ubezpieczeń rzeczowych i społecznych w rolnictwie, oraz wszelkie sprawy, wynikające ze stosunku do Ministerstwa Reform Rolnych i do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Dyrektorem nowego Departamentu mianowany został P. Dr. Adam Rose, Naczelnikiem Wydziału Polityki Gospodarczej — dotychczasowy Naczelnik Wydziału Ekonomicznego Dep. Roln., P. Leonard Krauwski, a kierownictwo Wydziału Polityki Rolnej objął P. Witold Hoyer.

GÓRNICSTWO I PRZEMYSŁ

PRZEMYSŁ NAFTOWY

STAN PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W KWIECNIU 1930 R.¹⁾—Sytuacja w kopalnictwie naftowym w kwietniu polepszyła się nieco. Przeciętna dzienna produkcja ropy w Bo-

rysławiu wzrosła w stosunku do miesiąca poprzedniego o około 35 t. Ruch przeróbczy w rafinerjach osłabł w porównaniu z przeciętnymi danymi miesięcznymi w roku ubiegłym. Konsumpcja produktów naftowych w kraju utrzymuje się również na poziomie niższym niż przeciętny poziom roku zeszłego. Eksport produktów naftowych wzrósł nieco w porównaniu

¹⁾ Dane tymczasowe za marzec — p. zesz. 19/1930, str. 837.

z marcem r. b., lecz jest w dalszym ciągu znacznie mniejszy niż przeciętny eksport miesięczny w 1929 r.

Wydobycie ropy w kwietniu r. b. wynosiło (według danych tymczasowych — w tonnach):

Okręg	Kwiecień 1930	Marzec 1930	Luty 1930	Kwiecień 1929
Jasio	6.300	6.699	5.993	6.430
Drohobycz	43.550	43.722	39.522	46.733
Stanisławów	3.848	3.982	3.518	3.431
Razem:	53.698	54.403	49.033	56.594

Z tych ilości przypadło w okręgu drohobyckim (dane za kwiecień r. b. przybliżone):

	Kwiecień 1930	Marzec 1930	Kwiecień 1929
Ropa marki Borysław . .	36.272	36.439	40.103
„ marek specjalnych	7.278	7.283	6.630

Przeciętne dzienne wydobycie ropy w Borysławiu wynosiło zatem w kwietniu 1.209 t (w marcu 1.174 t, w lutym 1.190 t). Wzrost przeciętnej dziennej produkcji w Borysławiu jest wynikiem dowieńczenia kilku otworów, o których mowa poniżej, oraz utrzymania się produkcji, dowieńczonej w ciągu poprzedniego miesiąca.

W Borysławiu utrzymuje się dobrze produkcja w otworze świdrowym Nr. III kopalni „Ekwiwalent”, wynosząc przeszło 20 t dziennie.

Z innych dowieńczeń w miesiącu poprzednim produkcja w Mraźnicy w otworze „Arkadja I” obniżyła się do 7 t dziennie. Wydajność otworu „Standard VIII” pozostała w wysokości niezmięnionej około 10 t dziennie. Wzrosła natomiast znacznie produkcja w otworze „Standard Horodyszczce II”, dochodząc po oczyszczeniu otworu do 8 t dziennie. Około 3 do 5 t dziennie dają nadal z płytkiego poziomu nasuniętych warstw inoceramowych otwory: „Zygmunt IV”, „Mina I” i „Bitumen III”.

Rokujący większe nadzieje otwór świdrowy kopalni „Gdańsk” przewiercił w miesiącu sprawozdawczym na głębokości 1.457 — 1.463 m piaskowiec borysławski. Osiągnięta początkowo produkcja wynosiła 12 t dziennie, przy 25 m³/min. gazów. Licząc na produkcję dowieńconych pokładów okolicznych otworów świdrowych, szyb pogłębia się dalej w warstwach górnego eocenu.

Drugie większe dowieńczenie w Mraźnicy w otworze „Czesław” dało początkowo produkcję 20 t dziennie w warstwach popieliskich, na głębokości 1.540 m. Ostatnio produkcja tego otworu ustaliła się na 12 t dziennie, przy 6% -owym zawadnieniu.

Otwór Nr. 1 kopalni „Gustaw” uzyskał na głębokości 1.501 m początkową produkcję około 8 t dziennie.

W Bitkowie w otworze „Ludwik X” nawiercono w głębokości 1.368 m drugi horyzont roponośny o wydajności 1 t dziennie lekkiej benzynowej ropy marki bitkowskiej o. c. g. 0'822.

Zainteresowanie terenami naftowymi w dalszym ciągu słabe. Nowych kopalń, nie mniej jak i nowych otworów świdrowych, nie zgłoszono. Pewne zainteresowanie daje się odczuwać w stosunku do północnych płytkich terenów północnej partji Tustanowic.

Ruch wiertniczy przejawiał się uruchomieniem otworów świdrowych: „Marja I”, „Adela” w Tustanowicach, „Urycka Spółka CXV” w Uryczu, „Edyta VII”, „Ludwik X” i „Polopetrol I” w Bitkowie oraz „Jakób VIII” w Lipinkach, „Adam CXXXIV” w Libuszy i „Wede CXLVII” w Harklowej.

W Mraźnicy w montowaniu znajdował się jeden otwór świdrowy.

Poza tem w rejonie marki standardowej montowano dwa stare otwory w Borysławiu. Zmontowane poprzednio otwory mraźnickie „Bohdan I” i Nr. II kopalni „Gustaw” nie zostały dotąd jeszcze uruchomione. Poszukiwawczy otwór Nr. I „Minister Kwiatkowski” kopalni „Pionier Bitumen” doszedł do głębokości 784 m w nasuniętych warstwach inoceramowych.

Otwór świdrowy Nr. II kopalni „Pasteur” osiągnął bardzo znaczną głębokość — 1.811 m, wierząc dalej w menilitach i wydając około 4 t ropy dziennie. Szyb „Statelands Południe I” w Tustanowicach, znajdujący się w sąsiedztwie południowej Mraźnicy, przebito na głębokości około 975 m w menilitach.

W Jankowcach „Pionier I” doszedł w oligocenie do 324 m. W Daszawie otwór Nr. I kopalni „Śmiały” osiągnął głębokość 385 m. Głębokość otworów „Hekla I—II” i „Nafta Lloyd Nr. II” pozostała bez zmiany przy miesięcznej produkcji około 8 t ropy.

Płace robotników w przemyśle naftowym na czas od 1 marca do 30 września r. b. zostały ustalone na podstawie porozumienia między pracodawcami a delegatami związków robotniczych, na posiedzeniu w dn. 26 marca we Lwowie.

Stosunki między pracodawcami a robotnikami nie zostały w kwietniu zakłócone, poza jedynym wypadkiem strajku na jednej z mniejszych kopalń w okręgu jasielskim (w Witryłowie). Strajk ten został w ciągu miesiąca zażegnany, i ruch kopalni wznowiono.

Według raportu Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy w Drohobyczu znajdowało się w końcu kwietnia r. b. na terenie tegoż urzędu ogółem 6.336 bezrobotnych (o 102 mniej niż w końcu marca), z tego 2.106 w zagłębiu borysławskim (o 85 więcej niż w marcu).

Liczba robotników na kopalniach wynosiła w końcu kwietnia (podług danych tymczasowych):

Okręg Jasio	2.265
„ Drohobycz	7.338
„ Stanisławów	1.074
Razem:	10.677

podczas gdy w końcu marca było zatrudnionych 10.575 robotników.

Zapasy ropy marki borysławskiej w towarzystwach magazynowych i na kopalniach okręgu drohobyckiego wynosiły w dn. 30/IV ogółem 4.568 t, czyli wzrosły w porównaniu z zapasem w końcu marca (3.363 t) o 1.205 t. Zapasy ropy w okręgu stanisławowskim wynosiły w końcu kwietnia 2.122 t, czyli pozostały prawie na poziomie z końca marca (2.106 t).

Cena ropy marki borysławskiej wynosiła dla ropy bruttowej, zakupywanej przez „Polmin”, zł 1.894 za cysternę 10-tonnową, a więc pozostała bez żadnych zmian.

Ceny produktów naftowych poza parafiną pozostały bez zmian. Cenę parafiny w kraju obniżono o zł 10 za 100 kg.

Przemysł gazów ziemnych przedstawiał się w marcu następująco (dane tymczasowe):

	Kwiecień 1930	Marzec 1930	Kwiecień 1929
Wydobycie gazów ziemn. — tys. m ³	39.800	42.784	38.347
Ilość przerobionego gazu — tys. m ³	22.800	23.677	22.640
Wydobycie gazoliny — tonn	3.109	3.323	2.938
Zbyt gazoliny w kraju — tonn	3.089	3.326	2.954
Eksport gazoliny — tonn	—	—	—
Liczba robotników w gazoliniarniach	234	231	204

W kwietniu było czynnych w dalszym ciągu 21 zakładów gazolinowych. Ze 100 m³ gazu wyrabiano w kwietniu 13'64 kg gazoliny (w marcu 14'03 kg, przeciętnie w 1929 r. 12'45 kg).

Przeciętna cena gazu ziemnego, na podstawie faktycznie uskuteczonych dostaw w zagłębiu borysławskim, została ustalona w wysokości zł 5'20 za 100 m³ (w marcu zł 5'25).

Cena gazoliny wynosiła zł 77 za tcnnę.

Produkcja gazu w rejonie borysławskim w kwietniu obniżyła się o około 8 m³ na minutę, wskutek naturalnego wyczerpywania się otworów. W rejonie daszawskim eksploatowano w kwietniu o około 22 m³/min. mniej, z powodu zmniejszonego zapotrzebowania.

Stan przemysłu rafineryjnego w kwietniu przedstawia zestawienie następujące (dane tymczasowe — w tonnach):

	Kwiecień 1930	Marzec 1930	Kwiecień 1929
Przeróbka ropy	46.770	48.536	58.724
Wytwórczość produktów naftowych	43.100	44.387	54.142
Rozchód prod. naftowych w kraju . .	27.000	28.768	26.376
Eksport produktów naftowych . . .	16.542	13.922	17.370
Zapasy produktów w końcu miesiąca	201.186	198.801	240.418
Liczba robotników w rafinerjach . .	3.862	3.909	4.583

Przeróbka ropy była zatem mniejsza niż w miesiącu poprzednim i znacznie mniejsza w stosunku do przeciętnej przeróbki w 1929 r. (miesięcznie 54.680 t).

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych w Drohobyczu przerobiła w kwietniu 8.087 t ropy (w marcu 8.169 t).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju obniżyła się tak w stosunku do miesiąca poprzedniego, jak i w stosunku do przeciętnych danych miesięcznych w roku ubiegłym (34.460 t).

Stan przemysłu rafineryjnego według poszczególnych produktów przedstawia zestawienie następujące (dane tymczasowe — w tonnach):

	Ben- zyna	Nafta	Ol. gaz. i opał.	Ol. smar.	Para- fina	Ogó- łem
Wytwórczość	8.386 ¹⁾	12.720	8.300	7.465	2.679	43.100
Spożycie w kraju	8.116 ²⁾	7.500	5.149	3.534	590	27.000
Eksport	1.969 ³⁾	3.882	3.222	4.093	1.673	16.542
Zapasy w dn. 30/IV	28.467 ²⁾	19.175	20.722	36.599	5.439	201.186

Eksport produktów naftowych był w dalszym ciągu znacznie mniejszy niż przeciętny eksport miesięczny w roku zeszłym (20.730 tonn).

Eksport produktów naftowych według krajów przedstawiał się następująco (dane tymczasowe — w tonnach).

Produkt	Austria	Czechosłow.	Niemcy	Węgry	Szwajcaria	Inne kraje	Gdańsk	Razem
Benzyna	74	730	—	—	40	319	806	1.969
Nafta	—	924	—	—	543	181	2.234	3.882
Olej gazowy i opa- łowy	626	30	15	—	678	1.143	730	3.222
Oleje smarowe	168	645	112	117	—	204	2.847	4.093
Paraf. i świece	73	—	194	40	10	175	1.181	1.673
Inne produkty	199	68	899	—	20	80	437	1.703
Razem:	1.140	2.397	1.220	157	1.291	2.102	8.235	16.542

HUTNICTWO ŻELAZNE

KOPALNICTWO RUD ŻELAZNYCH W MARCU 1930 R.³⁾

Położenie kopalń rudy żelaznej staje się coraz trudniejsze. Zła konjunktura wielkopiecowa wywołuje coraz większe ograniczenie spożycia rudy, co oczywiście musi bardzo ujemnie wpływać na pracę kopalń. Wywóz, o który zabiegają większe kopalnie, jest bardzo ograniczony, gdyż ruda nasza, jako mało wartościowa, nie znosi dalszych transportów, po tamtej zaś stronie granicy mamy zaledwie 4 większe huty, z których 3 tylko prowadzi wielkie piece; ilościowo jest on więc nieznaczny, gdyż nie przenosi 15—20% wydobycia, i z tej przyczyny nie może odgrywać poważniejszej roli dla kopalń i decydować o ich byciu; pomimo jednak niewielkiego rozmiaru jest on pomocą dla tych kopalń, które go prowadzą, to też uzyskanie ulgowej taryfy od 1 kwietnia może ten wywóz nawet powiększyć z dużą korzyścią dla kopalń.

Ruch na kopalniach wykazywał osłabienie; jedna z poważniejszych kopalń została w połowie miesiąca zupełnie zatrzymana; co prawda również jedna kopalnia została ponownie uru-

chomiona, lecz pod względem wagi gatunkowej nie kompensuje ona tamtej. Poza tem została zatrzymana również jedna z mniejszych kopalń. Ruch poszukiwawczy zamarł zupełnie.

Wydobycie rudy żelaznej wykazało dosyć znaczne zmniejszenie nie tylko w liczbie miesięcznej, lecz i w liczbach dziennego urobku. Liczbowo wydobycie w całej Polsce i w poszczególnych okręgach przedstawia się, jak następuje (w tonnach):

Okręgi górnicze:

	częstocho- w.	radomski	zagł. dąbrowskie	krakowski	tarnogórski	Ogółem w Polsce
1929 — przec. mies.	43.342	8.536	1.008	1.035	957	54.878
IV kw. 1929 — przec. mies.	43.945	8.620	537	573	882	54.557
Styczeń 1930	46.924	6.037	653	191	1.166	54.971
Luty „	42.470	4.806	791	—	862	48.929
Marzec „	36.146	5.959	960	—	1.013	44.078
Styczeń—marzec „	125.540	16.802	2.404	191	3.041	147.978
„ „ 1929	125.699	22.942	5.022	3.021	3.686	160.376

Ogólne wydobycie rudy w porównaniu z lutym zmniejszyło się o 4.851 t, czyli o 9,9%, wobec tego jednak, że marzec miał o 2 dni robocze więcej niż luty, to faktycznie wydobycie spadło znacznie więcej. Wydobycie dzienne wykazuje spadek o 16,8%. Wydobycie dzienne wyniosło w marcu 1.695 t wobec 2.039 t w lutym i przeciętnej miesięcznej z 1929 r. — 2.195 t. Zmniejszenie wydobycia nastąpiło wyłącznie w okr. częstochowskim, gdzie właściwie koncentrują się kopalnie rud, i wyniosło 6.324 t, czyli 14,9%, przyczem wydobycie dzienne spadło tu o 21,5%. Wogóle jednak b. Kongresówka wykazała zmniejszenie wydobycia o 5.002 t. Okrąg krakowski już drugi miesiąc wydobycia nie ma zupełnie. Wreszcie okrąg tarnogórski dał niewielką zwyżkę. Porównanie wydobycia w ciągu 3 pierwszych miesięcy r. b. i r. ub. wykazuje we wszystkich okręgach zmniejszenie się wydobycia w roku bieżącym.

Poniższe zestawienie przedstawia procentowe zmiany wydobycia lutowego w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wydobycia marcowego w stosunku do:			Zmiana wydobycia	
	lutego mies.	1930: dzień.	marca 1929	przec. mies. 1913	za 3 mies. r. b. w stos. do r. ub.
Ogółem w Polsce	— 9,9	— 16,8	— 14,7	+ 14,2	— 7,7
B. Kongresówka	— 10,4	— 17,4	— 13,8	+ 66,1	— 5,8
Małopolska	—	—	—	—	— 94,4
Górny Śląsk	+ 17,5	+ 8,4	+ 76,6	— 90,0	— 17,5

Udział poszczególnych okręgów w procentach ogólnego wydobycia przedstawiał się w marcu, jak następuje: okr. częstochowski 82,0% (w lutym 86,8%), okr. radomski 13,5% (9,8%), zagł. dąbrowskie 2,2% (1,6%), i Górny Śląsk 2,3% (1,8%). B. Kongresówka dała więc 95,5% (w lutym 98,2%) ogólnego wydobycia.

Liczba uruchomionych kopalń wynosiła w ciągu miesiąca 22 (w lutym 22), w ostatnim zaś dniu miesiąca 21; wydobycie dało 21 kopalń. Roboty poszukiwawcze prowadzone nie były zupełnie.

Liczba robotników zmniejszyła się z 4.811 ludzi do 4.528, czyli o 283 ludzi, t. j. o 5,9%. Największa ilość zwolnionych robotników przypadła na okrąg częstochowski, gdyż wyniosła 348 ludzi, t. j. 8,5%; w okr. dąbrowskim liczba robotników zmniejszyła się o 9, t. j. o 0,8%, natomiast w okręgu radomskim liczba ich wzrosła o 5, czyli o 0,8%, i w okr. tarnogórskim o 18, czyli o 38,3%. Ogólna liczba robotników w marcu 1929 r. wynosiła 5.934, w marcu r. b. była więc mniejsza o 1.406 ludzi, co stanowi 23,6%.

Wydatność pracy robotnika (w tonnach miesięcznie i dziennie) przedstawiona jest w następującym zestawieniu; przy

¹⁾ Bez gazoliny. Produkcja gazoliny wynosiła 3.109 t.

²⁾ Z gazoliny.

³⁾ Dane za luty — p. zesz. 18/1930, str. 791.

obliczaniu tej wydajności brane były pod uwagę jedynie załogi kopalń, dających wydobyć:

	Liczba kopalń:		Liczba robotn.:		Wydobycie na 1 robotnika:	
	czynnych	z wydobyć.	ogółem	w kop. z wyd.	miesięcznie	dziennie
Grudzień 1929	23	22	5.702	5.618	9 19	0 383
Styczeń 1930	23	22	4.942	4.831	11 38	0 455
Luty	22	21	4.811	4.707	10 40	0 434
Marzec	22	21	4.528	4.395	10 00	0 385

Jak widać więc, wydajność dzienna spadła dosyć znacznie aż do poziomu grudniowego; w poprzednich miesiącach wydobyć było forsowane bez należytego uwzględnienia robót przygotowawczych, co najwidoczniej odbija się już na marcowej wydajności. Trudno jest oczekiwać w następnych miesiącach jakiegokolwiek polepszenia, gdyż kopalnie myślą raczej o zmniejszeniu wydobywania, a nie o powiększeniu go.

Przywóz rudy żelaznej z zagranicy obniżył się dosyć dużo, natomiast wzrósł nieznacznie przywóz materiałów, zawierających żelazo; w wywóz rudy zmniejszył się. Liczbowo (w tonnach) obrót rudy z zagranicą przedstawiony jest w poniższym zestawieniu:

	Przywóz z zagran. rudy żelaznej	Wywóz z zagran. żelazo	Wywóz rudy żelaznej	Przywóz rudy manganowej
1929 — przec. mies.	44.441	9.713	8.255	4.667
Styczeń 1930	38.387	5.457	13.163	2.525
Luty "	32.168	3.168	10.921	1.044
Marzec "	21.406	3.933	8.912	2.270
Styczeń-marzec 1930	191.961	12.559	32.997	5.840
" " 1929	114.235	13.373	26.136	8.730

Jak widać więc, przywóz rudy żelaznej zmniejszył się o 10.762 t, czyli o 33,4%; była to wszystko ruda wysokoprocentowa, gdyż notowań rudy niskoprocentowej nie było. Przywóz innych tworzyw, zawierających żelazo, zwiększył się o 765 t, t. j. o 21%. Wywóz rudy zmniejszył się o 2.009 t, t. j. o 18,3%. W ciągu 3 pierwszych miesięcy r. b. przywóz rudy okazał się mniejszy niż w tymże okresie r. ub. o 22.274 t, czyli o 19,4%, również zmniejszył się przywóz tworzyw, zawierających żelazo o 814 t, t. j. o 6,1%. Wzrósł natomiast wywóz rudy żelaznej o 6.861 t, t. j. o 26,2%. Rudy manganowej przywieziono w marcu więcej niż w lutym o 1.226 t, t. j. o 117%; przywóz jednak w ciągu 3 pierwszych miesięcy był w tym roku mniejszy o 2.890 t, czyli o 33%.

Stosunek żelaza, zawartego w rudzie przywiezionej i wydobytej, zużytych w kraju (obliczony według metody, wskazanej w zesz. 7/1930) przedstawiał się w ciągu ostatnich miesięcy, jak następuje (w tonnach):

	Żelazo w rudzie wydobytej	Żelazo w rudzie przywiezionej	Stosunek żelaza w rudzie przywiez. do żel. w rudzie wydobytej
1929 — przecięt. mies.	13.465	25.776	1 91
Grudzień 1929	13 553	31.282	2 41
Styczeń 1930	11.342	22.264	1 97
Luty "	10.472	18.657	1 78
Marzec "	9.832	12.415	1 26

Ustosunkowanie spożycia rudy krajowej do przywózowej poprawiło się bardzo znacznie, co należy prawie wyłącznie przypisać wyjątkowo małowemu przywózowi w tym miesiącu rudy.

Ceny rudy wynosiły w okr. częstochowskim 80 za 1% w tonnie rudy prażonej o zawartości żelaza nie mniej niż 40% i 60 za 1% w tonnie rudy surowej o zawartości żelaza nie mniej niż 28% loco kopalnia; wynosi to przeciętnie ok. 33 za tonnę rudy prażonej. W okręgu radomskim sprzedaż na miejscu nie była notowana, natomiast przy wywozie na Górny Śląsk notowano cenę niższą niż zwykle, gdyż 21 za tonnę loco st. Ćmielów. Według danych Gł. Urz. St. przeciętna cena wywozowa loco granica wynosiła w marcu 19 10 za tonnę.

HUTNICTWO ŻELAZNE W MARCU 1930 R. — Normalnie biorąc, w marcu jest już pełne ożywienie sezonu wiosennego, w roku bieżącym jednak marzec odbiegł zupełnie od normy i poprawy położenia nie przyniósł; sytuacja w hutnictwie pozostawała nadal krytyczną. Pomimo to jednak pod koniec miesiąca zaczęły się okazywać objawy bardziej pocieszające i dające prawo oczekiwań zmiany na lepsze. Wątpliwe jest jednak, ażeby sytuacja mogła się zmienić radykalnie. W drugiej połowie miesiąca w handlu hurtowym nastąpiło pewne ożywienie, związane z kompletowaniem przez hurtowników swoich składów w oczekiwaniu wiosennego ruchu, tak że z tego tytułu zwiększyły się nieco i zamówienia w hutach. W przemyśle przetwórczym ożywienie się nie zwiększyło z powodu zupełnego braku obwałunków.

Poprawiła się nieco sytuacja wywozowa; w ogólnej liczbie wywóz prawie że się nie zmienił, pozostając ciągle na bardzo wysokim poziomie, o wiele przekraczającym wywóz zeszłoroczny. Jak i w poprzednich miesiącach, był on głównie skierowany do Sowieców, jednakże w marcu część naszych produktów hutniczych poszła i do innych krajów, w czym duża partja szyn skierowana została do Jugosławii. Na ogólną ilość wywiezionych wytworów walcowniczych, bez rachowania obrotu uszlachetniającego, 33.472 t, do Sowieców poszło 22.664 t, co stanowi 68%, podczas gdy w lutym odsetek ten sięgał 91%. O ile wyłączyć jeszcze szyny, to wywóz do Z. S. R. R. wyraża się liczbą 76% w stosunku do ogólnego. Zbyt wewnętrzny uległ również pewnej poprawie, a że przy tem wytwórczość wzrosła tylko w nieznacznym stopniu, dzięki większej ilości dni pracy w marcu niż w lutym, zapasy wytworów gotowych uległy lekkiemu obniżeniu. Zamówienia krajowe pozostały mniej więcej bez zmiany, przy czym jednak zamówienia prywatne wzrosły o ok. 20%, zmniejszyły się natomiast zamówienia rządowe.

Sytuacja finansowa w handlu żelazem pozostawała bez zmiany. Protesty wekslowe w stosunku procentowym do ogólnej sumy przyjętych weksli zmniejszyły się trochę, co należy uważać za objaw dodatni z punktu widzenia ogólnego położenia. Upadłości poważniejszych firm ani zawieszenia wypłat nie było.

Stan zatrudnienia hut obniżył się ponownie, przy tem w jednokowym procentowym stosunku na Śląsku i w b. Kongresówce. Przypisać to należy w głównej mierze ograniczeniu ilości pieców w ruchu oraz brakowi widoków na polepszenie położenia.

Zmiany w wytwórczości zasadniczych działów hutnictwa podaje poniższe zestawienie, wyrażające stosunek procentowy wytwórczości obecnej do przeciętnej miesięcznej z 1913 r.:

	Grudzień	Styczeń	Luty	Marzec
Wielkie piece	55 0	59 0	49 4	51 0
Stalownie	61 0	76 4	73 3	76 3
Walcownie	60 9	73 1	72 7	77 3

Jak widać więc, wytwórczość podniosła się we wszystkich działach, było to jednak wynikiem wyłącznie większej, ilości dni pracy w marcu.

W liczbach absolutnych (w tonnach) wytwórczość hut żelaznych w ich zasadniczych działach przedstawiała się według dzielnic w następujący sposób (pierwsze 4 rubryki w tonnach):

	Su- rówka	Stal zlewna	Wytw. walc. gotowe	Rury żel. i stal.	Licz- ba ro- botn.
a) w województwie kieleckim					
1929 — przecięt. mies.	19.045	38.845	27.527	4.176	19.612
IV kwart. 1929 — przec. mies.	17.565	31.638	25.273	4.296	17.670
Styczeń 1930	20.693	28.587	22.239	4.513	15.921
Luty "	14.975	24.379	21.647	4.045	15.201
Marzec "	15.651	26.716	20.973	3.435	14.507
Styczeń—marzec 1930	51.319	79.682	64.859	12.023	—
" " 1929	51.522	129.308	86.105	11.981	—

	Su- rówka	Stal zlewna	Wytw. walc. gotowe	Rury żel. i stal.	Licz- ba ro- botn.
b) w województwie krakowskim					
1929 — przecięt. mies.	—	987	906	—	199
IV kwart. 1929 — przec. mie	—	1.158	911	—	196
Styczeń 1930	—	1.249	837	—	195
Luty "	—	1.098	699	—	195
Marzec "	—	1.179	539	—	197
Styczeń—marzec 1930	—	3.526	2.075	—	—
" " 1929	—	2.665	2.566	—	—

	Su- rówka	Stal zlewna	Wytw. walc. gotowe	Rury żel. i stal.	Licz- ba ro- botn.
c) w województwie śląskim					
1929 — przecięt. mies.	39.658	74.894	51.760	6.149	32.140
IV kwart. 1929 — przec. mies.	37.038	66.955	47.237	5.705	31.781
Styczeń 1930	30.014	76.060	53.326	5.373	31.420
Luty "	27.485	75.995	53.518	4.306	31.129
Marzec "	28.239	77.776	59.205	3.908	30.427
Styczeń—marzec 1930	85.738	229.831	166.049	13.637	—
" " 1929	118.418	256.552	164.869	19.768	—

	Su- rówka	Stal zlewna	Wytw. walc. gotowe	Rury żel. i stal.	Licz- ba ro- botn.
d) ogółem w Polsce					
1929 — przecięt. mies.	58.703	114.726	80.193	10.325	51.964
IV kwart. 1929 — przec. mies.	54.603	99.751	73.421	10.001	49.649
Styczeń 1930	50.707	103.896	76.402	9.916	47.536
Luty "	42.460	101.472	75.864	8.301	46.583
Marzec "	43.890	105.671	80.717	7.393	45.531
Styczeń—marzec 1930	137.057	313.039	232.983	25.660	—
" " 1929	169.970	387.525	253.540	31.749	—

Jak widać z powyższych liczb, w marcu nastąpiło nieznaczne zwiększenie wytwórczości we wszystkich działach, przyczem jednak wytwórczość dzienna obniżyła się, co jasno wykazuje, że jedyną przyczyną wzrostu wytwórczości była większa ilość dni pracy w marcu niż w lutym. Porównanie wytwórczości w ciągu 3 pierwszych miesięcy wykazuje w roku bieżącym dosyć znaczne, gdyż prawie 20%-owe, zmniejszenie.

W dziale surówki zwiększenie miesięcznej wytwórczości wyniosło 1.430 t, z czego 676 t przypadło na b. Kongresówkę i 754 t na Śląsk. Wytwórczość dzienna spadła jednak w obu dzielnicach. Porównanie 3 pierwszych miesięcy wykazuje znaczny spadek na Górnym Śląsku i prawie że utrzymanie się na zeszłoczerwonej wysokości w b. Kongresówce. Poniższe zestawienie wykazuje procentowe zmiany marcowej wytwórczości surówki w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wytwór. marcowej w stos. do: lutego 1930: marca przecięt. mies. dzien. 1929 mies. 1913	Zmiana wytwór. za 3 mies. r. b. w stos. do r. ub.
Ogółem w Polsce	+ 3.4 — 6.6 — 26.8 — 49.0	— 19.4
B. Kongresówka	+ 4.5 — 5.6 — 13.6 — 55.0	— 0.4
Górny Śląsk	+ 2.7 — 7.2 — 32.5 — 44.8	— 27.6

Faktyczna (dzienna) wytwórczość surówki zmniejszyła się, co zostało spowodowane zatrzymaniem pod koniec miesiąca 2 wielkich pieców z ogólnej liczby 13, tak że w ostatnim dniu marca czynnych było tylko 11 wielkich pieców, z których 5 pracowało w b. Kongresówce i 6 na Śląsku. Ogólna liczba przepracowanych w marcu pieco-dni wyniosła 378 wobec 357 w lutym, na jedną więc pieco-dniówkę wypadło 116.1 t surówki

wobec 118.9 t w lutym. Udział poszczególnych dzielnic w ogólnej wytwórczości surówki przedstawiał się, jak następuje: b. Kongresówka dała 35.0% (w lutym 35.3%), i Górny Śląsk 64.1% (64.7%). Zbyt surówki w kraju zwiększył się nieznacznie, gdyż wyniósł 15.140 t wobec 14.007 t w lutym i 14.125 t w styczniu; natomiast wywóz zagranicę zmniejszył się do 230 t wobec 295 t w lutym. Zapasy surówki wykazały dalsze zmniejszenie się i wynosiły w końcu marca 82.182 t wobec 84.443 t w lutym, co stanowi zmniejszenie o 2.7%; jest więc ono bardzo nieznaczne i nie może stanowić o poprawieniu sytuacji wielkopiecowego przemysłu.

Wzrost wytwórczości stali wyniósł 4.199 t, z czego b. Kongresówka dała 2.337 t, Górny Śląsk — 1.701 t i Małopolska 81 t, przyczem wytwórczość dzienna spadła tylko na Śląsku, w 2 zaś pozostałych dzielnicach nieznacznie się podniosła. Wytwórczość w ciągu całego kwartału w porównaniu z r. ub. obniżyła się w b. Kongresówce i na Śląsku, natomiast zlekka się podniosła w Małopolsce.

Poniższe zestawienie wykazuje procentowe zmiany wytwórczości stali w marcu w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wytwór. marcowej w stos. do: lutego 1930: marca przec. mies. mies. dzien. 1929 1913	Zmiana wytw. za 3 mies. r. b. w stos. do r. ub.
Ogółem w Polsce	+ 4.1 — 3.9 — 16.4 — 23.7	— 19.2
B. Kongresówka	+ 8.7 + 1.1 — 38.2 — 47.8	— 38.2
Małopolska	+ 7.4 + 0.9 + 297.0 + 21.3	+ 11.2
Górny Śląsk	+ 2.3 — 5.5 — 6.1 — 9.7	— 10.4

Liczba pieców martenowskich w ogólnej sumie zmniejszyła się o jeden, gdyż w marcu było ich w ruchu 34 wobec 35 w lutym, przyczem w b. Kongresówce liczba ich podniosła się z 11 do 12, na Śląsku zaś zmniejszyła się z 23 do 21. Ogólna liczba przepracowanych pieco-dni wyniosła 796 wobec 760 w lutym; na 1 przepracowaną pieco-dniówkę wypadło w marcu 132.7 t wobec 133.5 t w lutym. Piece elektryczne pracowały w tej samej liczbie, co i w lutym, t. j. 8, z których 2 w b. Kongresówce i 6 na Śląsku; przepracowały razem 76 pieco-dni wobec 77 w lutym. Dla celów odlewniczych pracowały 2 gruszki besemerowskie. Udział poszczególnych dzielnic wyniósł: b. Kongresówka 25.3% (w lutym 24.0%), Małopolska 1.1% (1.1%) i Górny Śląsk 73.6% (74.9%). Spożycie wewnętrzne stali wzrosło cokolwiek, gdyż pomimo wzrostu wytwórczości o 4.199 t zapasy zmniejszyły się z 42.058 t w lutym do 40.733 t, co stanowi zmniejszenie o 3.2%.

Wytwórczość walcowni zwiększyła się o 4.853 t, przyczem jednak wytwórczość dzienna obniżyła się. Wzrost wytwórczości nastąpił jedynie na Śląsku o 5.687 t, w Kongresówce zaś wytwórczość zmniejszyła się o 674 t i w Małopolsce o 160 t. Porównanie kwartalnej wytwórczości r. b. i r. ub. wykazuje w ogólnej ilości zmniejszenie w tym roku, przyczem tylko na Śląsku nastąpiło nieznaczne zwiększenie.

Poniższe zestawienie podaje dla walcowni procentowe zmiany wytwórczości w marcu w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wytwór. marcowej w stos. do: lutego 1930: marca przec. mies. mies. dzien. 1929 1913	Zmiana wytw. za 3 mies. r. b. w stos. do r. ub.
Ogółem w Polsce	+ 6.4 — 1.8 — 7.1 — 22.7	— 12.0
B. Kongresówka	— 3.1 — 10.6 — 32.2 — 44.3	— 24.7
Małopolska	— 22.9 — 28.8 — 55.4 — 12.5	— 19.1
Górny Śląsk	+ 10.6 + 2.1 + 8.2 — 11.2	+ 0.7

Zbyt wewnętrzny, po gwałtownym spadku w styczniu do 26.449 t, poprawiał się w dalszym ciągu i wyniósł 45.626 t wobec 33.037 t w lutym. Wywóz zagranicę obniżył się trochę gdyż wyniósł (wraz z obrotem uszlachetniającym) 31.126 t wobec 33.217 t w lutym. Zapasy w lutym zmniejszyły się do

75.630 t wobec 80.000 t w lutym, co daje obniżenie się o 5·5%; stanowią one jednak ciągle zapas duży w wysokości miesięcznej produkcji. Udział poszczególnych dzielnic w ogólnej wytwórczości wynosił: b. K. nżęśówki 26·0% (w lutym 28·6%), Małopolski 0·7% (0·9%) i Górnego Śląska 73·5% (70·5%).

Wytwórczość rur zmniejszyła się o 958 t, t. j. o 11·5%; przy czym wytwórczość dzienna zmniejszyła się o 17·3%; zmniejszenie nastąpiło w obu dzielnicach: na Śląsku o 348 t, t. j. o 8·1%, w b. Kongresówce o 610 t, t. j. o 15·1%. W porównaniu z r. ub. wytwórczość I kwartału r. b. była mniejsza w ogólnej liczbie o 19·2%, w czym na G. Śląsku o 15·1% i w b. Kongresówce o 21·6%.

Zbyt rur w kraju obniżył się z 3.335 t w lutym do 2.860 t, t. j. o 14·2%. Wywóz zwiększył się nieco, gdyż wyniósł w marcu 4.215 t wobec 4.199 t w lutym. Zapasy wynosiły w końcu marca 7.315 t wobec 7.268 t w lutym, a zatem zwiększyły się o 47 t. Udział poszczególnych dzielnic w wytwórczości wynosił: b. Kongresówki 46·5% (w lutym 48·4%) i Śląska 53·5% (51·6%).

Liczba robotników zmniejszyła się o 1.054 ludzi, t. j. o 2·3%; w tej liczbie w b. Kongresówce ubyło 354, czyli 2·3%, i na Górnym Śląsku 702, czyli również 2·3%; w Małopolsce przybyło 2. Poszczególne dzielnice zatrudniały: b. Kongresówka 32·8% (w lutym 32·8%), Małopolska 0·3% (0·4%) i Górny Śląsk 66·9% (66·8%).

Stan za mówień nie wykazywał wielkich zmian. Według danych Syndykatu Polskich Hut Żelaznych, nie obejmujących surówki, rur i zamówień zagranicznych, ilość obstalunków wynosiła (w tonnach):

	Styczeń	Luty	Marzec
Rządowe	477	7.436	2.816
Prywatne	30.045	20.019	24.086
Razem:	30.522	27.455	26.902

W prywatnych było:

zamówień handlu	14.301	14.730	17.742
„ przemysłu	15.744	5.289	6.344

Zamówienia rządowe według liczb podanych zmniejszyły się, faktycznie jednak w końcu marca nadeszło poważniejsze zamówienie na szyny kolejowe, które jednak ze względów technicznych zostało zaksięgowane dopiero na kwiecień. Zamówienia prywatne natomiast zwiększyły się o 20·3%; głównie powiększyły się tu zamówienia handlu pod wpływem okoliczności, wskazanych już wyżej; zamówienia przemysłowe zwiększyły się tylko bardzo nieznacznie. Co się tyczy gatunków, to głównie zwiększyły się zamówienia na żelazo sztabowe, potrochu zaś na kształtowniki i blachę cienką oraz grubą, w znacznym zaś stopniu

zmniejszyły się na materiał nawierzchni kolejowej. Również obniżyły się zamówienia na zestawy kołowe.

Zaopatrzenie hut w tworzywa nie napotykało na przeszkody. Dowóz do hut rudy surowej i prażonej wyniósł w marcu 44.147 t, w czym rudy zagranicznej było 14.769 t; żużli i innych tworzyw, zawierających żelazo, przywieziono 12.610 t, w czym 6.833 t pochodziło z zagranicy; żelastwa dostarczono 53.287 t, w czym 20.946 t zagranicznego. Spożycia powyższych tworzyw przedstawiało się, jak następuje: rudy żelaznej do wielkich pieców zużyto 57.985 t, innych tworzyw, zawierających żelazo, — 19.519 t; zużycie węgla dla wszelkich potrzeb hutnictwa wyniosło 135.432 t; żelastwa dla pieców martenowskich i wielkich pieców zużyto 79.445 t, w czym żelastwa własnego było 28.101 t.

Obrót zagraniczny wytworami hutnictwa żelaznego podany jest w poniższym zestawieniu w tonnach i tysiącach \mathcal{Z} , przy czym do liczb tych włączony jest obrót uszlachetniający. Liczby wywozu zestawione są na zasadzie danych, otrzymywanych przez Depart. Górniczo-Hutniczy, liczby zaś przywozu na zasadzie danych Gł. Urz. Stat.

	1 9 3 0		1 9 2 9				
	Luty		Marzec				
	tonn	tys. \mathcal{Z}	tonn	tys. \mathcal{Z}			
Surówka wszel.	{ wyw.	295	137	230	112	657	588
	{ przyw.	430	202	277	165	585	449
Żel. i stal walc. (oprócz niżej wymienionych)	{ wyw.	22.591	6.950	18.894	5.850	6.135	2.350
	{ przyw.	4.345	1.251	3.553	1.052	3.779	1.373
Szyny wszelkie	{ wyw.	10	3	3.471	1.085	66	19
	{ przyw.	23	11	400	163	393	126
Blacha żel. i stal.	{ wyw.	8.300	3.300	8.757	3.410	3.525	2.260
	{ przyw.	1.356	957	1.187	781	577	490
Rury żel. i stal.	{ wyw.	4.199	3.200	4.215	3.350	6.808	4.250
	{ przyw.	207	408	130	318	173	344
Razem:	{ wyw.	35.595	13.590	35.567	13.807	17.191	9.467
	{ przyw.	6.361	2.829	5.547	2.479	5.509	2.782

Oprócz wyżej wymienionych wytworów, stanowiących właściwy produkt hutnictwa, huty wywiozły jeszcze wytwory dalej posuniętej obróbki: osie i obręcze kolejowe, wyroby walcowane na zimno, konstrukcje żelazne, wyroby kute, wyroby z blachy żelaznej i inne drobne wyroby żelazne; wywóz tych wytworów wyniósł w marcu w ogólnej liczbie 1.420 t wobec 1.124 t w lutym i 597 t w marcu r. ub.

Jak widać więc z powyższych liczb, wywóz marcowy pod względem ilości pozostał prawie bez zmiany, gdyż był mniejszy tylko o 28 t, pod względem zaś wartości zwiększył się o \mathcal{Z} 217 tys., t. j. o 1·6%. Porównanie wywozu w ciągu 3 miesięcy r. b. i r. ub. wykazuje, że w r. b. wywóz był większy o 18.376 t, t. j. o 107%, pod względem zaś wartości wzrósł o \mathcal{Z} 4.340 tys., czyli o 45·9%.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

NA MARGINESIE RACJONALIZACJI LNIARSTWA. — Sprzyjające warunki naturalne i stara tradycja uprawy lnu na włókno w Polsce sprawiły, iż pod względem obszaru uprawy tej rośliny zajmujemy drugie z rzędu miejsce w świecie.

W 1929/30 r. obszar, obsiany lnem na włókno, wynosił w Polsce 114 tys. ha; ustępowaliśmy więc jedynie Z. S. R. R., którego statystyki wykazują w tym samym roku 1.470 tys. ha.¹⁾ Dalsze miejsca zajmują: Litwa 86 tys. ha, Łotwa 56 tys. ha, Francja 35 tys. ha, Estonia 32 tys. ha, Belgja 27 tys. ha, inne kraje mają uprawę poniżej 20 tys. ha.

Połowa obszaru, obsianego lnem w Polsce, przypada na województwa: wileńskie 35 tys. ha, nowogródzkie 15·6 tys. ha i białostockie 13·5 tys. ha.

Województwa te, ze względu na sprzyjające warunki klimatyczne, staną się w przyszłości nie tylko największym ośrodkiem uprawy lnu, lecz również centrum najszlachetniejszych jego odmian. Jak niska jest u nas wydajność z ha, świadczą cyfry: wydajność w Belgji wynosi 5—9 tys. kg, natomiast u nas waha się w granicach od 1·6 tys. do 4 tys. kg.

Przeróbka słomy odbywa się w sposób zupełnie prymitywny, a w dziedzinie handlu włóknem dopiero od roku rozpoczęto prace, zmierzające do ujęcia go w pewne ramy organizacyjne.

¹⁾ *Dane, dotyczące Z. S. R. R., ogłoszone w „Bulletin Annuel de Statistique agricole et commerciale”, są prowizoryczne.*

W szeregu instytucyj, biorących udział w pracach, związanych z racjonalizacją sprawy lniarskiej w Polsce, występuje również Państwowy Bank Rolny, mając już za sobą poważny dorobek konkretnej pracy.

Rozumiejąc potrzebę racjonalizacji tej tak ważnej gałęzi naszej produkcji rolnej, Bank, w miarę posiadanych funduszy, przychodzi z pomocą instytucjom, mającym na celu działalność organizacyjną w tym kierunku.

W 1927 r. za pomocą dotacji, udzielonej w sumie zł 5.000, Bank umożliwił powstanie Towarzystwa Lniarskiego w Wilnie i wysłanie delegatów Towarzystwa zagranicę, w celu zapoznania się z pokrewnymi organizacjami w krajach, które wyprzedziły Polskę w opiece nad produkcją lnu. Następnie Bank przyznał dotację w sumie zł 200.000 na zorganizowanie doświadczalnej stacji lniarskiej. Prócz powyższych dotacji Bank udzielił kredytów poszczególnym przedsiębiorstwom, trudniącym się przerobem i handlem słomą, włóknem i nasieniem lnianem na łączną sumę zł 4 miljn. Z kredytów na cele lniarskie korzystały w Państwowym Banku Rolnym bądź pośrednio, bądź bezpośrednio 12 spółdzielni, 3 kasy komunalne, 1 wydział powiatowy i 1 spółka prywatna.

Wreszcie Bank nawiązał stosunki z jednym z banków angielskich w celu ułatwienia finansowania eksportu lnu polskiego zagranicę.

Możliwości uzyskania kredytów zagranicznych na eksport lnu są znaczne, jednak nieodzownym warunkiem jest, aby towar odpowiadał wymaganiom importerów tak co do jakości, jak i co do ilości.

Poczynania osób prywatnych i instytucyj, które podjęły akcję uporządkowania lniarstwa w rozmaitych częściach kraju, dotychczas nie zostały jeszcze skoordynowane. Wynikiem braku kontaktu i ścisłej współpracy był szereg popełnionych i powtarzanych błędów i niedociągnięć, które fatalnie odbiły się zarówno na kalkulacji, jak i na standaryzacji towaru.

Obecnie sytuacja na międzynarodowym rynku lniarskim jest tak niepomyślna, że nietylko ceny na włókno polskie spadły prawie o 30% w stosunku do r. ub., lecz nawet szereg gorszych gatunków włókna nie może zupełnie znaleźć zbytu.

Ważnym krokiem, zmierzającym do skierowania sprawy lniarskiej na właściwe tory, była zwołana przez Państwowy Bank Rolny konferencja przedstawicieli instytucyj, finansowanych przez Bank, która odbyła się w Oddziale Banku w Wilnie w dn. 11 lutego r. b.

Z referatu przewodniczącego, Dyr. L. Maculewicza, uczestnicy konferencji zapoznali się z akcją i ustosunkowaniem się Banku do sprawy lniarskiej.

Przedstawiciele poszczególnych organizacyj, trudniących się skupem i przerobem lnu, ze swej strony złożyli sprawozdanie z działalności tych organizacyj.

Należy nadmienić, że wszystkie międłarnie pracowały ze stratą, czy to wskutek wadliwej organizacji, czy też wskutek kryzysu cen na włókno.

Wielką zasługą organizatorów było zamieszczenie na porządku dziennym obrad trzech obszernych referatów, które, jako zawierające bogaty materiał dydaktyczny, przyczyniły się do pogłębienia wiadomości uczestników w zakresie uprawy, przerobu i handlu lniem.¹⁾

Wynikiem konferencji było uchwalenie następujących wniosków, zgłoszonych przez Dyr. L. Maculewicza:

1) siedlecką międłarnię, po przerobieniu przez nią posiadanej zapasu słomy, zamknąć do chwili nastania pomyślniejszych konjunktur na rynku lniarskim,

2) projekt połączenia międłarni w Maszyńcu z międłarnią w Łasku zaakceptować,

3) międłarni w Łowiczu zalecić przeprowadzenie lepszej i tańszej organizacji technicznej,

4) spółkę „Przemysł Nadburzański” zlikwidować,

5) powiadomić wydziały powiatowe sejmików w Siedlcach i Ostrołęce o istotnym stanie prowadzonych przez sejmiki międłarni oraz o zaleceniach konferencji.

Dotychczasowe doświadczenia wykazały, że największej braków ujawnia uprawa lnu, i dlate o nieodzownym warunkiem zrationalizowania sprawy lniarskiej jest podniesienie techniki uprawy lnu. W tym kierunku przedewszystkiem winny być skierowane prace Towarzystwa Lniarskiego. Uruchomienie doświadczalnej stacji lniarskiej przyczyni się w dużej mierze do racjonalizacji uprawy.

Co się tyczy usprawnienia przeróbki słomy lnianej, należy przeprowadzić badania w dziedzinie typu maszyn i pomocniczych urządzeń. Trzecim wreszcie ważnym czynnikiem jest wprowadzenie dokładnej i skrupulatnej kalkulacji przerobu.

J. P. de R.

CŁO WYWOZOWE OD PIERZA I PUCHU — p. str. 1033.

CŁO WYWOZOWE OD SZCZECINY, WŁOSIA I SIERŚCI — p. str. 1033.

ZWROT CŁA PRZY WYWOZIE LNU TRZEPANEGO I PAKUŁ LNIANYCH TRZEPANYCH — p. str. 1033.

ZWROT CŁA PRZY WYWOZIE MASŁA — p. str. 1034.

H A N D E L

OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ

Życzący poznać szczegóły któregośkolwiek z wymienionych niżej interesów oraz otrzymać adres odnośnej firmy zagranicznej winni podać Redakcji odpowiedni numer kolejny, umieszczony przy danej wzmiance, oraz załączyć na kosztą odpo-

wiedzi sumę zł 1.— w znaczkach pocztowych (od każdego poszczególnego numeru).

Redakcja Tygodnika „Polska Gospodarcza” nie

¹⁾ Referaty wygłosili PP.: Dr. J. Jagmin — Zasady racjonalnej uprawy i hodowli lnu, A. Kokociński — Warunki założenia i prawidłowego funkcjonowania punktów mechanicznych przerobu słomy lnianej, K. Turczynowicz — Wytyczne i możliwości prawidłowej organizacji handlu włóknem i nasieniem lnianem.

przyjmuje na siebie odpowiedzialności za konsekwencje handlowe zawartych tą drogą interesów.

ZAPYTANIA Z ZAGRANICY:

Nr. 119/A: Argentyńska firma importowa pragnie nawiązać stosunki handlowe z polską wytwórnią wszelkiego rodzaju butelek.

OFERTY FIRM ZAGRANICZNYCH:

Nr. 103 B: Czeskosłowacka fabryka instrumentów muzycznych odda przedstawicielstwo na Polskę.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

NA PODSTAWIE DANYCH MIN. PRZEM. I HANDLU I MIN. ROLNICTWA, DONIESIEN WYDZIAŁÓW PRZEM. WOJEWÓDZTW, ORGANIZACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH, WŁASNYCH KORESPONDENTÓW, DEPE-SZ „PATA” I „AGENCJI WSCHODNIEJ” I T. D.

ZIEMIOPŁODY

RUCH CEN ZBÓŻ

w okresie od 16 do 31 maja 1930 r.

	16 — 22/V		23 — 31/V		Różnica w %/100-ach cen z 23 — 31/V w stos. do cen z 16 — 22/V
	zł	§	zł	§	
Pszenica					
Warszawa	42 00	4 71½	42 47½	4 77	+ 1.1
Poznań	40 81	4 58½	40 87½	4 59	+ 0.1
Lwów	38 87½	4 36½	40 00	4 49	+ 2.8
Średnia giełd krajowych	40 56	4 55½	41 12	4 62	+ 1.3
Zyto					
Warszawa	17 53	1 96½	16 00	1 79½	— 9.5
Poznań	18 19	2 04½	16 79	1 88½	— 8.3
Lwów	17 87½	2 00½	17 87½	2 0½	—
Średnia giełd krajowych	17 86	2 0½	16 88	1 89½	— 5.5
Owies					
Warszawa	17 56	1 97	17 25	1 93½	— 1.7
Poznań	17 37½	1 95	17 12½	1 92	— 1.4
Lwów	16 25	1 82½	16 25	1 82½	—
Średnia giełd krajowych	17 06	1 91½	16 87	1 89½	— 1.1
Jęczmień browarowy					
Warszawa	—	—	—	—	—
Poznań	23 00	2 58	23 00	5 28	—
Lwów	—	—	—	—	—
Średnia giełd krajowych	—	—	—	—	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa	19 43½	2 18	18 87½	2 12	— 2.8
Poznań	21 50	2 41½	2 75	2 33	— 3.4
Lwów	—	—	16 00	1 79½	—
Średnia giełd krajowych	—	—	18 51	2 08	—

NOTOWANIA GIEŁDOWE

za okres od 26 do 31 maja 1930 r.

WARSZAWA. — Dla zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym nadal tendencja słaba. Ceny pszenicy, żyta, jęczmienia przemiałowego i otrąb żytnich obniżyły się, a jedynie owies utrzymał się na dotychczasowym poziomie. Obroty małe. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 41 50 — 42 50 (42 00 — 43 00), żyto 15 50 — 16 00 (16 25 — 16 75), jęczmień przemiałowy 18 50 — 19 00 (19 00 — 19 50), owies jeść lty 17 00 — 17 50 (17 00 — 17 50), otręby pszenne szale 16 00 — 17 00 (16 00 — 17 00), — pszenne średnie 14 00 — 15 00 (14 00 — 15 00), — żytnie 9 50 — 10 00 (10 00 — 10 50).

— Ceny mąki żytniej wykazują dalszą zniżkę. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Warszawa (jak wyżej): mąka pszenna luksusowa 72 00 — 77 00 (72 00 — 77 00), — pszenna 4/0 62 00 — 67 00 (62 00 — 67 00), — żytnia (typ przepisowy) 30 00 — 31 00 (32 00 — 33 00).

POZNAŃ. — Przy słabej tendencji ceny wszystkich zbóż chlebowych oraz przetworów, z wyjątkiem jęczmienia browarowego, obniżyły się dość silnie. Obroty ograniczone. W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego notowano następujące ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 39 50 — 40 50 (40 75 — 41 75), żyto 15 50 — 16 00 (17 25 — 17 75), jęczmień brow. 22 00 — 24 00 (22 00 — 24 00), — przemiałowy 20 00 — 21 00 (20 50 — 21 50), owies 16 50 — 17 50 (16 75 — 17 75), mąka pszenna 65% -owa wraz z workiem 60 00 — 64 00 (62 00 — 66 00), — żytnia 70% -owa wraz z workiem 27 50 (30 50), otręby pszenne 13 00 — 14 00 (14 00 — 15 00), — żytnie 10 00 — 11 00 (11 50 — 12 50).

LWÓW. — Usposobienie słabsze przy niewielkich obrotach. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Podwołoczyska (jak wyżej): pszenica dworska 37 00 — 38 00 (37 25 — 38 25), — zbiorowa 34 00 — 35 25 (34 50 — 35 50), jęczmień przemiałowy 13 50 — 14 00, — pastewny 12 50 — 13 00.

WILNO. — Tendencja słaba, zainteresowanie zbożami chlebowymi minimalne. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Wilno (jak wyżej): żyto 16 00 — 18 00 (18 00 — 18 50), jęczmień brow. 21 00 — 22 00 (21 00 — 22 00), — przemiałowy 16 00 — 18 00 (18 00 — 19 00), owies 16 00 — 17 00 (17 00 — 18 00), otręby pszenne 14 00 — 15 00 (14 00 — 16 00), — żytnie 12 00 — 13 00 (12 00 — 13 00), makuchy lniane 36 00 — 37 00 (36 00 — 37 00).

PASZA

POZNAŃ. — Usposobienie słabe. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań: siano zwykle luz m 7 40 — 8 40, — prasowane 9 00 — 10 00, słoma prasowana 2 90 — 3 10, otręby pszenne 13 50 — 14 50, — żytnie 11 00 — 12 00.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: siano koniczynowe 14 00 — 16 00, — zwykłe, średnie gat. 1 00 — 12 00, słoma prosta (przeważnie żytnia) 8 00 — 9 50; franco wagon stacja załadowania: siano słodkie I gat. 7 00 — 7 50, słoma prasowana 3 80 — 4 20; za 1 tonnę loco cukrownia w Poznańskiem: wylłoki buraczane § 13 50; za 100 kg franco stacja Warszawa: otręby pszenne średnie 14 00 — 15 00, — żytnie 9 50 — 10 00; kuchy zagraniczne — za 100 kg franco skład Warszawa: mączka arachidowa (z orzecha ziemnego) 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 46 00 — 47 00, kuch soiowy śrutowy 46% w workach brutto za netto 43 00, kuchy słonecznikowe w taflach 30 00, — mielone 31 00, — lniane w taflach 37 00 — 38 00, — mielone 39 00.

LWÓW. — Notowania paszy Centralnej Targowicy — w zł za 100 kg: siano I gat. 9 00 — 11 00, — II gat. 6 00 — 8 00, słoma okładowa 7 00 — 9 00.

LEN I KONOPIE

LUBLIN. — Brak wyższych gatunków lnu, usposobienie spokojne. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Lublin: len czesany I gat. 2 50 00 — II gat. 1 00 00, — nieczesany I gat. 120 00, — II gat. 70 00, pakuly lniane I gat. 140 00, — II gat. 60 00.

LWÓW. — Tendencja utrzymana, obroty niewielkie. Ceny orientacyjne — w § za 100 kg loco granica Piotrowice: len czesany I gat. 33 00, pakuly lniane I gat. 18 20; loco stacja załadowania: konopie czesane I gat. 20 00, pakuly konopne I gat. 13 00.

WARZYWA

WARSZAWA. — Notowania Hurtowego Targu Warzywnego — w zł za 100 kg: brukiew 3 00 — 4 00, buraki 2 50 — 3 00, cebula twarda I gat. 32 00 — 40 00, — II gat. 20 00 — 30 00, march-w 6 00 — 8 00, pietruszka 100 00 — 110 00, szczaw 24 00 — 30 00, szpinak 12 00 — 18 00, ziemniaki jadalne (transport wozowy) 4 00 — 6 00; za 1 kg: chrzan 1 00 — 2 00, szparagi 3 00 — 4 00; za 100 pęczków względnie sztuk: botwina 6 00 — 10 00, cebula młoda 6 00 — 10 00, kalafior I gat. 80 00 — 100 00 — II gat. 40 00 — 50 00, — III gat. 10 00 — 30 00, kalarepa 0 00 — 80 00, kapusta biała I gat. 60 00 — 80 00, — II gat. 30 00 — 50 00, ko-

perek 5 00 — 10 00, marchew młoda 100 00 — 150 00, ogórki 40 00 — 100 00, pietruszka 20 00 — 30 00, rzodkiew 6 00 — 10 00, sałata 1 50 — 2 00.

NASIONA

TORUŃ. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco stacja załadowania: koniczyna czerwona 120 00 — 140 00, — biała 120 00 — 200 00, — szwedzka 150 00 — 170 00, — żółta odłuszczona 80 00 — 100 00, — żółta w łuskach 40 00 — 50 00, inkarnatka 200 00 — 220 00, przelot 80 00 — 90 00, rajgras krajowy 170 00 — 200 00, tymbarka 30 00 — 40 00, seradela 18 00 — 20 00, wyka letnia 25 00 — 26 00, wiczka zimowa 60 00 — 70 00, peluska 21 00 — 22 00, groch Wiktorja 30 00 — 35 00, — polny 22 00 — 24 00, gorczycza 50 00 — 60 00, rzepik 80 00 — 85 00, łubin niebieski 20 00 — 21 00, — żółty 25 00 — 26 00, siemię lniane 70 00 — 75 00, — konopne 70 00 — 80 00, mak niebieski 130 00 — 140 00, — biały 130 00 — 140 00, tatarska 25 00 — 30 00, proso 40 00 — 50 00.

BYDŁO I MIĘSO

W II połowie maja na rynku krajowym bydła rogatego panowała w dalszym ciągu zniżkowa tendencja. Ceny na wszystkie kategorie bydła doznały nieznacznej zniżki, jedynie cielęta wobec kończącego się sezonu osiągały poprzednie ceny.

Bydło rogate przychodzi na targ w dobrej jakości i w znacznych ilościach, ponieważ obecnie jest okres wyprzedawczy ostatnich opasów; sfery zainteresowane liczą się z możliwością krótkotrwałej wyżki cen bydła rzeźnego w chwili ukończenia się podaży opasów stajennych.

Ceny trzody chlewnej ponownie się obniżyły, co zresztą było rzeczą nieuniknioną ze względu na niewspółmiernie wysokie ceny nierogacizny w kraju w stosunku do rynków zagranicznych. Ponadto słaba tendencja na rynku bekonowym w Anglii, podobnie, jak i znaczna konkurencja trzody niemieckiej, litewskiej i rumuńskiej na rynkach ościennych, przyczynia się do osłabienia tendencji w kraju.

POZNAŃ. — Płacono — w zł za 100 kg żywej wagi (ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi): woly pełnom. wytucz. nieoprzęgane 122 — 126, — mięsiste tuczone młodsze do 3 lat 110 — 114, buhaje wytucz. pełnom. 120 — 124, — tuczone mięsiste 110 — 116, krowy wytucz. pełnom. 120 — 124, — tucz. mięsiste 110 — 114, — nietucz. dobrze odżyw. 96 — 100, — miernie odżyw. 76 — 80, jałowice wytucz. pełnom. 122 — 126, — tucz. mięs. 114 — 120, — nietucz. dobrze odżyw. 100 — 110, — miernie odżyw. 90 — 96, młodzię dobrze odżyw. 96 — 100, — miernie odżyw. 90 — 96, cielęta najprzedniej ze wytucz. 140 — 150, — tucz. 130 — 136, — dobrze odżyw. 110 — 120, — miernie odżyw. 100 — 106; wytucz. pełnom. jagnięta i młodsze skopy 120 — 130; świnie pełnom. od 120 do 150 kg żywej wagi 200 — 204, — pełnom. od 100 do 120 kg żywej wagi 194 — 196, pełnom. od 80 do 100 kg żywej wagi 188 — 192, — mięs. ponad 80 kg 180 — 184, maciory i późne kastraty 166 — 170, świnie bekonowe 188 — 192. Przebieg targu spokojny.

WARSZAWA. — Na targowicy żywca notowano trzodę chlewną — w zł za 1 kg żywej wagi loco rzeźnia 2 20 — 2 45, zależnie od jakości. Tendencja słaba.

MASŁO

Rynek krajowy masła pozostawał w II połowie maja nadal pod wpływem rosnącej produkcji i trudności w lokowaniu nadwyżek masła na rynkach zagranicznych. Szczególnie II i niższe gatunki masła były trudne do realizowania ze względu na brak odciążenia eksportowego dla tej kategorii towaru.

Zniżkowe kształtowanie się cen masła dało się zaobserwować na wszystkich większych rynkach krajowych.

Wobec postępującego wzrostu produkcji masła w obecnym sezonie i zapowiedź dalszego spadku cen — cała uwaga producentów winna być skierowana na podniesienie jakości wyrabianego produktu.

WARSZAWA. — Hurtowe ceny masła według notowań Komisji Nabiałowej wynoszą — w zł za 1 kg: wyborowe 4 40, deserowe 4 00, solne 4 10, oselkowe 3 50. Wobec małego zapotrzebowania Komisja Nabiałowa obniżyła ceny masła o 30 na 1 kg.

LWÓW. — Przy dużej podaży, znacznie przewyższającej bieżące zapotrzebowanie, notowano — w zł za 1 kg loco Lwów: masło deserowe I gat. 4 20 — 4 40, II gat. 3 80 — 4 00.

KATOWICE. — Notowano — w zł za 1 kg w hurcie loco skład: I gat. 4 60, — II gat. 4 40, wiejskie niesolone 4 00. Tendencja bardzo słaba, dowozy duże, ceny znacznie spadły.

WILNO. — Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Wilnie notuje — w zł za 1 kg masła w hurcie: wyborowe 4 60 — 4 80 (detal 5 00), deserowe 4 20 — 4 40 (detal 4 60). Tendencja zniżkowa.

JAJA

Krajowe rynki jajczarskie w II połowie maja pozostawały pod wpływem osłabienia sytuacji na rynkach niemieckim, czeskosłowackim i austriackim, aczkolwiek na rynku londyńskim ceny do ostatniego czasu utrzymywały się na niezmiennym poziomie. Ceny w kraju, mimo zwiększonego popytu i dość znacznych dowozów, naogół poważniejszej zniżki nie uległy. Trwająca kampanja konserwacji jaj hamowała spadek cen, gdyż w tym okresie poważne ilości towaru zostały pochłonięte przez zakłady konserwacyjne. Widoki na przyszłość niewyraźne, prawdopodobnie jednak do dalszej poważniejszej zniżki cen nie dojdzie.

Sytuacja w poszczególnych ośrodkach produkcji przedstawia się następująco (cena — w zł za skrzynię à 1.440 szt.).

BOCHNIA. — Ze względu na słabsze położenie rynków odbiorczych ceny nieco się obniżyły; notowano: jaja oryginalne 155, jaja eksportowe franco granica \$ 19 50.

KATOWICE. — Zbyt niezły ze względu na sezon wapnowania jaj, jednak odczuwa się pewne osłabienie tendencji, które prawdopodobnie wywoła obniżenie cen; notowano: jaja I gat. wybierane duże czyste 175, II gat. 160 — 165, drobne 145 — 150.

LWÓW. — Tendencja na rynku jaj słabsza z powodu dość dużej podaży i osłabienia tendencji na rynku austriackim, czeskosłowackim i niemieckim; przewidywana jest dalsza zniżka cen, ale już stosunkowo mała, gdyż zapotrzebowanie dla chłodni jest duże, i cena towaru eksportowego wynosi zależnie od gatunku \$ 18 do 19.

RZESZÓW. — Zapotrzebowanie ze strony kupców zagranicznych uległo zmniejszeniu, w wyniku czego ceny nieco się obniżyły.

STANISŁAWÓW. — Dowozy mierne, popyt bardzo słaby, cena towaru oryginalnego wynosi 173, towaru zaś eksportowego franco granica \$ 19 — 19½.

TARNOPOL. — Zapotrzebowanie ze strony kupców zagranicznych mniej ożywione, ceny nieco się obniżyły, widoki na przyszłość niewyraźne; notowano: towar oryginalny 140, towar eksportowy franco granica 173.

TARNÓW. — Położenie bardziej spokojne, dowozy znaczne.

WARSZAWA. — Zw. Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich notuje za 1 kg franco skład Warszawa zł 2 25, tendencja wycozekująca.

SKÓRY

KATOWICE. — Rynek skór gotowych nieco się ożywił. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco skład: krupony I gat. 11 00 — 11 50, — I gat. 10 00 — 10 50, III gat. 8 00 — 9 00, boki szpaltowane I gat. 9 00 — 9 50 — II gat. 8 50 — 9 00, karki podszwane I gat. 5 00 — 5 50, — II gat. 4 00 — 4 50.

KRAKÓW. — Słabsza tendencja dla skór cielęcych. Notowania skór surowych Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry wołowe 1 70, — krowie 1 60, — z jałówek 1 70; za 1 sztukę; skóry cielęce 10 00 — 11 00.

LWÓW. — Na rynku skór surowych usposobienie spokojne. Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry bydlęce lekkie 1 95, — ciężkie 1 86, — cielęce 4 60, — cielęce prowincjonalne 3 50; za 1 sztukę; skóry końskie duże 25 45, — małe 12 44.

RYBY

WARSZAWA. — Obroty niewielkie, ceny bez większych zmian. Notowano — w zł za 1 kg franco wagon Warszawa: karpie żywe 5 00; orientacyjne ceny detaliczne: karpie żywe

5:50—5:80, — śnięte 4:00, liny żywe 4:00—6:00, — śnięte 3:00—4:00, karasie żywe 5:00—6:00, — śnięte 3:00—4:00, łososie 15:00—16:00, węgorze 4:00—5:00, leszcze rosyjskie 3:00—4:00, sumy krajane 4:00—5:00, ślize 5:00, szczupaki śnięte 4:00—5:00, okonie 2:00—3:00.

TŁUSZCZE I OLEJE

LUBLIN. — Rynek olei jadalnych, jak i surowca, zaniedbany. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg (w hurcie): olej rzepakowy II gat. 2:30—2:35, — lniany I gat. 2:40; za 100 kg franco Lublin: siemię lniane 67 00, makuchy rzepakowe 26 00—27 00, — lniane 28 00—30 00.

KATOWICE. — Usposobienie spokojne, zapotrzebowanie średnie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco skl. d Katowice: olej lniany 280 00, terpentyna biała 136 00, olej rzepakowy rafinowany do palenia 283 00, — rycynowy medyczny 400 00, — arachidowy z orzecha ziemnego 295 00, — jadalny Soya 282 00, oliwa włoska 560 00.

WILNO. — Słabsza tendencja dla siemienia lnianego. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg (w tranzakcjach wagonowych): olej lniany netto (bez beczek) 2:50, — słonecznikowy 2 00, pokost netto 2:65; za 100 kg: siemię lniane 87 1/2 czystości 72 00—73 00.

CHEMIKALJA

WARSZAWA. — Notowania produktów destylacji sosny — w zł za 1 kg franco stacja Hajnówka lub Białowieża: terpentyna „Med. pur. A” 2:00, smoła sosnowa bezwodna 0:44, dziegieć aptekarski 0:57, węgiel sosnowy I 0:12, — II 0:07, karbolineum prawdziwe żywiczne 0:65, olej żywiczny 0:73.

DRZEWO

RYNEK DRZEWNY W KWIETNIU 1930 R. — Miesiąc sprawozdawczy przyniósł znów dalszy spadek cen drewna, zwłaszcza okrągłego materiału tartaczno. Z wyjątkiem Dyrekcji Radomskiej, która prawdopodobnie opóźniła się nieco w zanotowaniu niżki, wszystkie inne dyrekcje lasów państwowych sygnalizują spadek cen, niekiedy bardzo znaczny, często króć sięgający 10% cen miesiąca poprzedniego. Tendencji niżkowej nie oparł się odporny naogół na nią opał, jakoteż kopalniaki, na których cenie coraz wyraźniej odbija się niepomyślna sytuacja górnictwa węglowego, spowodowana ograniczeniem zbytu węgla kamiennego. Jedynie papierówka po zanotowanym w poprzednich miesiącach obniżeniu od dłuższego czasu ustabilizowanego poziomu cen nie wykazała w miesiącu sprawozdawczym dalszej niżki.

Tendencją własności leśnej jest szybkie wyzbycie się reszty remanentów; nawet najbardziej „nieubłagane” co do ceny dyrekcje zmuszone są iść na daleko idące kompromisy. Tak np. ostatnie ogłoszenie Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie obejmuje w sumie jeszcze 60 000 m³ niesprzedanych remanentów drewna użytkowego, co dostatecznie uzasadnia zaobserwowaną od kilku miesięcy ustępliwość co do cen tej dyrekcji, która dała się nawet zdystansować Dyrekcji Radomskiej.

Ceny w tranzakcjach hurtowych, notowane przez dyrekcje lasów państwowych loco wagon stacja załadowania za 1 m³ wzgl. mp, w zł wynosiły za miesiące marzec i kwiecień:

	Marzec 1930	Kwiecień 1930	
Kłody i dłuższe sosnowe tartaczne:	Warszawa	48—	45—
	Radom	44—	44—
	Siedlce	45—	43—
	Wilno	36—	35—
	Białowieża	42—	37—
	Poznań	49 80	44 50
	Bydgoszcz	50—	47—
	Toruń	54—	50—
Kłody sosnowe budowl.:	Siedlce	42—	41—
	Białowieża	37—	32—
	Wilno	32—	32—

Kłody świerk. tartaczne:	Siedlce	36—	33 50
	Lwów	33—	32 50
Kłody dębowe:	Łuck	155—	155—
	Białowieża	76—	76—
Kopalniaki sosnowe:	Warszawa	30—	28—
	Radom	31—	30—
	Siedlce	28 50	26—
	Poznań	—	30 70
	Bydgoszcz	33—	33—
	Toruń	30—	30—
Papierówka okrągła:	Siedlce	26 60	26 60
	Wilno	25—	25—
	Białowieża	26 45	26 45
Szczapy opałowe sosn.:	Warszawa	16—	15—
	Radom	16—	16—
	Siedlce	13—	13—
	Wilno	11—	11 50
	Białowieża	15 50	15 50
	Poznań	17 50	17 50
	Bydgoszcz	17 50	16—
Toruń	17—	17—	
Szczapy opał. świerk.:	Lwów	9 50	9 50
Szczapy opał. bukowe:	Lwów	11 50	11 50

Zbyt w kraju szwankował nadal pod wpływem niedość jeszcze wyjaśnionych konjunktur budowlanych. Eksport — wbrew tendencji sezonowej — wykazał w kwietniu niżkę we wszystkich niemal sortymentach, wyjąwszy materiałów tartych, których nieznaczna kwota eksportowa od kilku miesięcy utrzymuje się na równym poziomie 70 000 t. Zastanawia dalszy, znaczny spadek wywozu papierówki, o którego przyczynach mówiliśmy w sprawozdaniu poprzednim, mimo że w kwietniu obserwuje się zwykle początki ożywienia transakcyj i wzrost eksportu. W kwietniu wzmógł się natomiast bardzo import drewna, zwłaszcza surowca drzewnego, z Z. S. R. R., który doszedł do sumy 5 1/2 tys. t, czyli 10-krotnie więcej niż w miesiącach poprzednich. Objaw ten jest symptomatyczny, aczkolwiek wcale jeszcze dla majowej produkcji surowca nie groźny. Wpłynęły na niego zapewne zaprowadzone z dniem 1/IV ulgi przy przewozie surowca, importowanego do tartaków zachodnich dyrekcji kolejowych, mające za zadanie pozyskać dla przecierania w kraju transporty tranzytowe, idące w wielkich ilościach z Z. S. R. R. do Niemiec. Tranzyt ten wyniósł w kwietniu 70 000 t, z czego połowa przypada na kłody tartaczne, prawdopodobnie pochodzące z realizacji wielkiej transakcji o bloki sosnowe, zawartej przez niemieckich importerów w jesieni r. ub.

POZNAŃ. — Ceny orientacyjne drzewa eksportowego — w RM za 1 m³ franco wagon Zbąszyń: sosnowy materiał odziomkowy I kl. 75 00—95 00, bloki środkowe I 60 00—65 00, — środkowe i czubki 52 00—55 00, materiał budowlany czuby 48 00—50 00, bezszępane deski boczne od 2 m wwyż 70 00—75 00, bale wagonowe I kl. 52 00—56 00.

KATOWICE. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 m³ loco skład Katowice: belki 105 00—115 00, szalówka 88 00—94 00, łąty 110 00—120 00, stolarka 145 00—150 00, drzewo podogowe 130 00—145 00, dębina 250 00—275 00, kopalniaki \$ 5:25.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 26 do 31 maja 1930 r.

Na giełdzie warszawskiej panowała w okresie sprawozdawczym tendencja słaba, i w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego większość akcji wykazuje niżki kursowe — głównie wskutek zwiększonej podaży. Rozbieżność kursów podaży i popytu wpłynęła na zmniejszenie obrotów, które w poszczególnych dniach ograniczały się do kilku najpopularniejszych akcji.

W grupie akcji bankowych niewielką stratę poniosły akcje Banku Polskiego oraz Banku Dyskontowego. Pozostałe utrzymują się na dotychczasowym poziomie, prócz akcji Powszech-

nego Banku Kredytowego, których kurs — mimo wyznaczenia dywidendy za 1929 r. w wysokości 8% — pozostał bez zmiany.

Z pośród akcji przedsiębiorstw chemicznych, od dłuższego czasu zaniebanych, doszło do notowań akcji Kijewskiego — po kursie o zł 500 niższym niż przed 2 miesiącami.

Również w grupie akcji przedsiębiorstw elektrycznych dokonano tranzakcyj oddania nienotowanymi akcjami Siły i Światła.

Zainteresowanie akcjami przedsiębiorstw cukrowniczych było stosunkowo duże, nie pociągając jednak za sobą zwiększenia obrotów. Kursy Chodorowa i Warsz. T-wa Fabryk Cukru niemal bez zmiany.

Akcje przedsiębiorstw cementowych nie były w okresie sprawozdawczym notowane.

Akcjami Warsz. T-wa Kopalń Węgla obracano niewiele przy tendencji nieco słabszej.

Grupa akcji przedsiębiorstw metalurgicznych nie wykazuje w okresie sprawozdawczym większego ożywienia. Przy słabszej tendencji większość kursów obniżyła się, a jedynie Norblin ceniony był nieco wyżej.

W pozostałych grupach notowane były akcje Borkowskiego — po kursie dotychczasowym, Habermuscha i Schielego oraz Rektyfikacji Warszawskiej — po kursach nieco niższych.

Na giełdach prowincjonalnych rynkiem akcyjnym interesowano się mało. Przy tendencji słabszej większość notowanych akcji poniosła niewielkie straty.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 31/V
Bank Polski	zł 100	171.50	170.00	170.00—170.50
„ Dyskontowy	zł 100	116.00	116.00	—

Polski Bank Przemysłowy	zł 100	90.00	90.00	—
Powszechny Bank Kredytowy	zł 100	110.00 ¹⁾	110.00 ¹⁾	— ¹⁾
Bank Zachodni	zł 100	73.00	73.00	—
„ Zw. Sp. Zarobk. Kijewski	zł 100	72.50	72.50	72.50
Sila i Światło	zł 100	50.00	50.00	50.00
Siła i Światło Chodorów	zł 50	85.00	85.00	—
Chodorów	zł 100	144.00	142.50	—
Warsz. T-wa Fabryk Cukru	zł 100	36.00	35.00	—
Warsz. T-wa Kopalń Węgla	zł 100	49.00	49.00	—
Lilpop	zł 25	27.50	27.50	—
Modrzejów	zł 50	10.25	10.00	—
Norblin	zł 100	60.00	60.00	—
Ostrowiec — serja B I — III em.	zł 50	59.00	58.00	—
Pocisk	zł 25	2.75	2.75	—
Rudzki	zł 50	20.00	20.00	—
Starachowice	zł 50	19.25	19.00	19.00—19.25—19.00
Borkowski	zł 25	5.00	5.00	5.00
Habermusch i Schiele	zł 100	110.00	109.00	109.50—110.00
Rektyfikacja Warszaw.	zł 60	23.50	23.50	—

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (w dn. 30/V — w zł; w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Zieleniewski — 48.00 (49.00).

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (w dn. 30/V — jak wyżej): Chodorów — 143.00 — 143.50 (144.00 — 144.50), Oikos — 87.00.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego — jak wyżej): Bank Polski — 168.00 (170.00).

CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

POLSKIE PRZEPISY CELNE. — W chwili powstania Państwa Polskiego sytuacja w dziedzinie celnej była niezmiernie trudna. Na jednoczących się obszarach obowiązywały odmienne ustawy i systemy celne, które niezmiernie utrudniały proces ekonomicznego scalania się Państwa. Na domiar złego było tych przepisów więcej, gdyż obok przepisów państw zaborczych były jeszcze przepisy okupacyjne. W danym momencie trudno było się z tego powodu zorientować, który przepis celny należy uznać za obowiązujący i w jakich rozmiarach. Sam był zabór pruski wykazywał 2 odmiany przepisów celnych. W województwach poznańskim i pomorskim obowiązywały tylko przedwojenne przepisy celne, natomiast na Górnym Śląsku zostały przejęte pewne nowe przepisy, wprowadzone już po wojnie, ale przed przyłączeniem do Polski.

Za najpilniejszą sprawę uznano wprowadzenie jednolitej polskiej taryfy celnej. Przy tej sposobności ustalono pewne podstawowe przepisy celne dla umożliwienia wprowadzenia w życie wspomnianej taryfy celnej. Tak więc w listopadzie 1919 r. ogłoszono rozporządzenie o taryfie celnej i przepisy wykonawcze do tego rozporządzenia.

Od 1 stycznia 1920 r. rozpoczęło się zatem tworzenie własnych przepisów celnych, własnego systemu. Wpływ życia, proces urabiania się nowych dróg, ujawnianie się potrzeb wprawdzie nieznanych, lecz wywołanych warunkami danej chwili, odbijały się, z konieczności, bardzo silnie na polskich przepisach celnych. Już zatem w 1920 r. uległo zmianie rozporządzenie

o taryfie celnej z 1919 r. Zmiany były w niektórych punktach zasad icze i umożliwiały następnie przejście do systemu, który do tej pory istnieje.

Przepis wykonawczy z 1919 r. okazał się jeszcze mniej wystarczającym. Wobec tego w styczniu 1921 r. ogłoszono nową redakcję jego pod tytułem „rozporządzenie o postępowaniu celnym”. Jak sam tytuł wskazuje, był to już przepis o procedurze i formalnościach celnych, a więc dalszy krok w urabianiu się systemu.

Wciąż kształtujące się życie gospodarcze Polski zmuszało do dotrzymywania mu kroku; wspomniane więc wyżej rozporządzenie ulegało dalszym i częstym zmianom i uzupełnieniom.

Ustawa z dn. 31 lipca 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych usankcjonowała te rozporządzenia, ale zarazem wstrzymała dalsze zmiany w rozporządzeniu o taryfie celnej, mającym charakter ustawy. Nowe zmiany wymagałyby zatem ustawowego ich przeprowadzenia. Rozporządzenie o postępowaniu celnym, jako właściwie przepis wykonawczy, posiadało jeszcze pewną elastyczność rozwojową.

Dziesięć lat wpływów na rozbudowę tego rozporządzenia spowodowało jednak i ujemne strony, pewną luzność poszczególnych postanowień, niekiedy nawet ich sprzeczność i t. d. Nie najmniej ważną wadą, choć raczej tylko formalną, było rozsianie tych zmian po licznych numerach „Dziennika Ustaw R. P.”

¹⁾ Bez kuponu 1929 r.

w ciągu lat dziesięciu. Orientacja była z tego powodu trudna tak dla kupca i przemysłowca, polskiego i obcego, jak i dla samego urzędnika celnego.

Uwzględniając te braki, jak i przygotowując się do zaprojektowania właściwej ustawy celnej, Ministerstwo Skarbu przygotowało i ogłosiło skodyfikowane rozporządzenie o postępowaniu celnem. Rozporządzenie to, podpisane przez Ministra Skarbu w dn. 14 marca 1930 r., zostało ogłoszone w „Dz. Ust. R. P.” Nr. 33 pod poz. 276. Znosi ono 27 różnych dawnych przepisów.

Niebawem zostanie ogłoszony zbiór przepisów celnych oraz tych przepisów z dziedzin innych, które mają wpływ na przepisy celne. W zbiorze tym ukażą się stopniowo albo zupełnie nowe zarządzenia i instrukcje, albo znacznie przerobione; i jedne i drugie uprosczą samą manipulację i ułatwią zorientowanie się w dotychczasowym wytworzonym stanie prawnym. Zarazem uwydatnią się elementy składowe przyszłej ustawy celnej. Dla ułatwienia pracy nad projektem wspomnianej ustawy, wybrano drogę opisaną wyżej; zbiór dotychczasowych przepisów umożliwi i samą krytykę i orientację co do kierunku, jaki obrać należy. Poza tem będą oczywiście uwzględniane i obce ustawodawstwa, stanowiące wynik długoletniej praktyki państw, które mogły się od dziesiątków lat rozwijać swobodnie i normalnie.

Może na pierwszy rzut oka się wydać, że okres dziesięcioletni, jaki ma Polska obecna za sobą, winien był wystarczyć do zdecydowania się na kierunek, system i metody, że zatem zbieranie prowizorycznych niejako przepisów jest niecelowe. Pogląd taki nie może się ostać.

Po pierwsze, dziesięciu lat własnej praktyki nie można zmarnować przez przeskok nieprzemysłany dostatecznie do jakichś zupełnie nowych przepisów i systemów, wzorowanych niewolniczo na obcych przykładach. Następnie, Polska zapóźniła się wybitnie w organizacji przemysłu i handlu, jaką mają już za sobą państwa zachodnie; Polska nowa znalazła rynki zbytu zajęte, a równocześnie straciła dawne swe własne; Polska musi więc skupić cały swój wysiłek nad powetowaniem tych strat. Jak do tego celu dojść — uczy dopiero samo życie. Dziesięć lat, które mamy za sobą, przyniosły w tym kierunku niejedną naukę, zmarnować więc jej nie wolno.

Następnie bardzo są pouczające w tym względzie przykłady państw zachodnich.

Jżeli weźmiemy Niemcy, jako przykład rozważań w tym kierunku, to otrzymamy następujący obraz. W dn. 1 stycznia 1834 r. powstaje związek celny państw niemieckich, ale ustawa celna związkowa (Verainszengesetz) powstała dopiero dn. 1 lipca 1869 r., a zatem po 35 latach istnienia związku. Tyle lat potrzeba było Niemcom do skryształowania swej myśli. I Niemcy uważały się w chwili powstania związku celnego za zdystansowanych przez przemysł francuski i angielski, szukały więc sposobów do naprawienia tej sytuacji. Przez 4 dziesiątki lat przemysł i handel niemiecki nadrabiały straty praktycznie, nauka zaś ekonomiczna niemiecka pracowała nad teorią.

Tego przydługiego okresu nie żałują Niemcy, gdyż ich ustawa związkowa okazała się dobrą i utrzymała się po dzisiejszy dzień, mimo, że sama jej nazwa nie odpowiada już politycznemu stanowi, skoro od 1871 r. związek ustąpił miejsca Rzeszy Niemieckiej.

Ciekawy przykład daje nam również Francja:

Francja wolna i przodująca w nauce, przemyśle i handlu, więcej niż wiek cały urabiała swe ustawodawstwo celne krok za krokiem, punkt po punkcie. Pierwsze jej przepisy, które utrzymały się po dzisiejszy dzień, pochodzą jeszcze z 1791 r. I od tej pory każdy rok dorzuca swój dorobek do kształtujących się przepisów aż do 1926 r. W dn. 31 grudnia 1926 r. ogłoszona została — skodyfikowana ustawa celna w „Dzienniku Urzędowym” („Journal Officiel”) z dn. 28 grudnia 1926 r. Za podstawę kodyfikacyjną wzięto 208 ustaw, dekretów, rozporządzeń (loi, decret, arrête, ordonnance royale), wydanych w ciągu 135 lat, a zatem prawie w ciągu półtora wieku.

Skodyfikowane obecnie w Polsce rozporządzenie o postępowaniu celnem (z dn. 14 marca 1930 r.) składa się z działu ogólnego i 4 działów specjalnych (przywóz, wywóz, warunkowa odprawa i tranzyt). Licząc się z faktem, że rozporządzenie kodyfikowane jest tylko przepisem wykonawczym, a nie ustawą, nie można było w niem porobić zasadniczych zmian, starano się jednak wprowadzić logiczny układ i, o ile to było możliwe, ustalić pewne warunki, mające wpływ na bieg odprawy celnej.

Wybitną nowością przy wywozie jest zniesienie deklaracji pisemnej dla towarów wolnych od cła. Jest to daleko idące ułatwienie eksportu, gdyż po pierwsze zniesione są zbędne formalności, a powtórne wywóz tych towarów może się odbywać przez wszystkie urzędy celne, nawet drogowe II klasy.

Następnie rozszerzono kompetencje urzędów celnych przy odprawie towarów, wolnych warunkowo od cła w przywozie (artykuły 10 i 11 rozporządzenia o taryfie celnej). W nielicznych wypadkach pozostawiono zwolnienie wymienione w rękach dyrekcji ceł, podczas gdy Ministerstwo Skarbu zostało prawie weliminowane. Oznacza to decentralizację i łatwiejszy bieg spraw dla obywateli, rozrzuconych po całym Państwie. Jest to zarazem szkoła i przygotowanie do dalszego kroku, którym będzie oddanie tych spraw wogóle samym urzędom celnym.

Wprowadzono termin „przyjęcie pod dozór celny”. Przyjęcie pod dozór celny następuje z chwilą władowania towaru do magazynu celnego lub dostawienia towaru do urzędu celnego i jego odbioru przez urząd, gdy towar może pozostać bez wyładowania z wagonu. Termin do deklarowania od dn. 1 czerwca 1930 r. będzie się liczył od dnia następnego, po dniu przyjęcia, a nie od dnia nadejścia towaru. Termin do zadeklarowania pozostawiono narazie dotychczasowy, licząc się ze stanem magazynów kolejowych. Morskie urzędy celne zrównano co do terminu z wewnętrznymi urzędami celnymi, t. j. przyznano im 30 dni, a nie 6, jak w lądowych granicznych urzędach celnych. Termin do deklarowania szybko psujących się towarów może być skrócony, celem uchronienia towaru od zepsucia się w składzie celnym.

Termin do uiszczenia należności celnych ustalono ostatecznie na 6 dni (w granicznych urzędach) i 14 dni (w wewnętrznych urzędach), usunięto zaś dotychczasowy rygor uiszczania należności w ciągu 24 godzin.

Również na korzyść stron wyjdzie postanowienie wyraźne, że przy ewentualnych sporach strona ponosi koszty sporu tylko wówczas, gdy jej zażalenie nie zostanie uwzględnione, w przeciwnym razie koszt spada na Skarb.

Na dobro stron wychodzi również nowy przepis, że w razie faktycznego wyważenia towaru, faktycznie znalezione netto stanowi podstawę do wymiaru cła, choćby waga faktyczna różniła się znacznie od wagi rachunkowej (po odliczeniu odpowiedniego procentu na tarę).

Przepis ten ustala obecnie wyraźnie, że bieg terminu do prawa żądania od stron wyrównania zamało uiszczonych należności rozpoczyna się z dniem „uiszczenia” należności.

Dla odprawy przywózowej, przy deklaracji ustnej, ustalono odrębne kwity blokowe, a dla analogicznej odprawy wywózowej—odmienne kwity. Wprowadzono zarazem nowe kwity dla odprawy warunkowej, co niezmiernie uprości tok czynności.

Wogóle starano się pozostawić w przepisach wszystko to, co wychodziło na korzyść stron i stanowiło zatem ich dobrze nabyte prawo; poza tem przywileje te rozszerzono w ramach możliwości, a nie ścieśniono ani w jednym przypadku.

Felicjan Prochaska

CŁO WYWOZOWE OD PIERZA I PUCHU.—

Ogłoszone zostało rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 1 kwietnia 1930 r. o ustanowieniu cła wywózowego od pierza i puchu („Dz. Ust. R. P.” Nr. 41, roz. 354).

Rozporządzenie to ustanawia cło wywózowe od 100 kg brutto pierza wszelkiego (poz. tar. cel. 260) w wysokości zł 1.000. Na podstawie uwagi do tej pozycji tar. cel. pierze wszelkie oczyszczone względnie odkażone, wywożone na podstawie zaświadczeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu, względnie pierze wszelkie nieoczyszczone lub nieodkażone w drodze wyjątku za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu, może być wywożone bez cła.

Cło od 100 kg brutto puchu z ptaków wszelkiego (poz. tar. cel. 261) wynosi zł 3.000. Na podstawie analogicznej uwagi puch z ptaków wszelki, oczyszczony, względnie odkażony, wywożony na podstawie zaświadczeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu względnie puch z ptaków wszelki nieoczyszczony lub nieodkażony w drodze wyjątku, za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu, może być wywożony bez cła.

W drodze oddzielnego obwieszczenia, które ogłoszone będzie w „Monitorze Polskim”, ustali Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa wykaz instytucyj, za których pośrednictwem będą wydawane zaświadczenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu, oraz tryb postępowania przy wydawaniu tychże zaświadczeń.

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 20 czerwca r. b.

Ma ono na celu ukrócenie eksportu pierza i puchu, zanieczyszczonego wszelkiego rodzaju odpadkami i posiadającego wskutek tego niską wartość na rynkach odbiorczych. Na podstawie dokonywanej każdorazowo kontroli pierze i puch, odpowiadające warunkom rozporządzenia, cła wywózowego opłacać nie będzie.

CŁO WYWOZOWE OD SZCZECINY, WŁOSIA I SIERŚCI. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 41 z dn. 31 maja r. b., poz. 356, ogłoszone zostało rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 1 maja 1930 r. o ustanowieniu cła wywózowego od szczeciny, włosia i sierści.

Na podstawie tego rozporządzenia ustalone zostały nowe pozycje taryfy celnej wywózowej, a mianowicie:

Poz. tar. cel. 262: szczecina i odpadki szczeciny wszelkie—cło od 100 kg brutto zł 700. Pozycję tę zaopatrzone następującą uwagą:

Szczecina i odpadki szczeciny wszelkie przerobione, wywożone na podstawie zaświadczeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu, względnie szczecina i odpadki szczeciny wszelkie nieprzerobione, w drodze wyjątku, za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu, bez cła.

Poz. tar. cel. 263: włosie i odpadki włosia wszelkie—cło od 100 kg brutto zł 600. Do pozycji tej dodano uwagę:

Włosie i odpadki włosia, wszelkie przerobione, wywożone na podstawie zaświadczeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu, względnie włosie i odpadki włosia wszelkie nieprzerobione, w drodze wyjątku, za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu, bez cła.

Poz. tar. cel. 264: sierść wszelka,—cło od 100 kg brutto zł 150.

Uwaga do tej pozycji brzmi:

Sierść wszelka oczyszczona, wywożona na podstawie zaświadczeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu, względnie sierść wszelka nieoczyszczona, w drodze wyjątku, za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu, bez cła.

Wykaz instytucyj, za których pośrednictwem będą wydawane zaświadczenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu, zwalniające od cła wywózowego towar, odpowiadający warunkom, wymienionym w uwagach, oraz tryb postępowania przy wydawaniu tychże zaświadczeń ustali Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa w drodze oddzielnego obwieszczenia, które ogłoszone zostanie w „Monitorze Polskim”.

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 20 czerwca 1930 r.

Ma ono na celu podniesienie jakości eksportowanych z Polski szczeciny, włosia i sierści. Towar, odpowiadający warunkom rozporządzenia, po dokonaniu kontroli, nie będzie opłacać cła wywózowego. Natomiast uniemożliwi ono eksport towaru, gatunkowo nie odpowiadającego ustalonym normom.

ZWROT CŁA PRZY WYWOZIE LNU TRZEPANEGO I PAKUŁ LNIANYCH TRZEPANYCH. — Ogłoszone zostało rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 12 kwietnia 1930 r. w sprawie zwrotu cła przy wywozie lnu trzepanego i pakuł lnianych trzepanych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 41, poz. 355).

Na podstawie tego rozporządzenia przy wywozie zagranicę lnu trzepanego i pakuł lnianych trzepanych, wytworzonych w kraju, przyznaje się zwrot cła, uiszczanego za sprowadzane z zagranicy i użyte do wytwarzania powyższych produktów urządzenia, według następujących norm:

od 100 kg lnu trzepanego zł 10
od 100 kg pakuł lnianych trzepanych zł 5

Urzędy celne wystawiać będą każdorazowo kwity wywózowe po stwierdzeniu wywozu towaru zagranicę i na podstawie zaświadczeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Kwity wywózowe, które opiewają na okaziciela, zachowują ważność na przeciąg 9 miesięcy od daty ich wystawienia i mogą służyć do uiszczania należności

celnych za wszelkie towary, sprowadzane z zagranicy w każdym z urzędów celnych, upoważnionych do wystawiania kwitów.

Rozporządzenie w sprawie zwrotu cła przy wywozie lnu trzpanego i pakul lnianych trzpanych weszło w życie z dniem 1 czerwca 1930 r.

W najbliższych dniach ukaże się w „Monitorze Polskim” obwieszczenie Ministra Przemysłu i Handlu, wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, o warunkach uzyskania zaświadczeń, upoważniających do otrzymania kwitów wywozowych przy wywozie lnu trzpanego i pakul lnianych trzpanych.

ZWROT CŁA PRZY WYWOZIE MASŁA. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 42 z dn. 3 czerwca r. b.

poz. 364, zostało ogłoszone rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 20 maja r. b. o przedłużeniu mocy obowiązującej rozporządzenia tychże Ministrów z dn. 20 września 1929 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 71, poz. 539) w sprawie zwrotu cła przy wywozie masła.

Na podstawie tego rozporządzenia przedłużono termin, do którego przysługuje zwrot cła przy wywozie masła, do dn. 1 września 1930 r.

Rozporządzenie to obowiązuje od dn. 1 czerwca 1930 r.

Obecna stawka zwrotu cła przy wywozie masła wynosi zł 20 od 100 kg.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

ZMIANY W POLSKIEJ KOMUNIKACJI POWIETRZNEJ OD DN. 1 CZERWCA 1930 R. — Począwszy od dn. 1 czerwca r. b. będą obsługiwane codziennie z wyjątkiem niedziel w obu kierunkach dla przewozu pasażerów, poczty i towarów następujące szlaki komunikacji powietrznej:

Warszawa — Bydgoszcz
Warszawa — Gdańsk
Warszawa — Lwów
Warszawa — Katowice — Kraków
Warszawa — Poznań
Katowice — Wiedeń
Katowice — Kraków (dwa razy dziennie)

3 razy w tygodniu obsługiwane będą szlaki następujące:

Katowice — Brno
Brno — Wiedeń
Lwów — Galacz
Galacz — Bukareszt

Samoloty przelatywać będą poszczególne przestrzenie, zależnie od ich długości, w ciągu $\frac{1}{2}$ do 3 godzin.

Nowy rozkład lotów umożliwi odbycie podróży powietrznej (przewóz poczty i towarów) w ciągu jednego dnia między Gdańskiem a Bukaresztem, oraz między Bydgoszczą, Poznaniem, Gdańskiem a Katowicami, Krakowem, Brnem, Wiedniem lub w kierunku odwrotnym.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA P. P. „ŻEGLUGA POLSKA” W MAJU 1930 R. —

W maju r. b. statki P. P. „Żegluga Polska” przewiozły ogółem 46.714,2 t różnych towarów, z czego 31.307,4 t przypada na wywóz z Polski, 14.502 t na przywóz do Polski i 904,8 t na przewóz między portami obcemi.

Wśród przewiezionych w maju przez statki przedsiębiorstwa towarów znajduje się: 29.548,5 t węgla (w wywozie z Polski), 4.100 t fosforytów (w przywozie do Polski), 608,5 t złomu żelaza (w przywozie do Polski), 9.470,6 t rudy (w przywozie do Polski) i 2.986,6 t drobnicy (1.758,9 t w wywozie z Polski,

322,9 t w przywozie do Polski i 904,8 t w przewozie między portami obcemi).

Statki przedsiębiorstwa odwiedziły w maju następujące porty: Gdynia, Gdańsk, Rouen, Aalborg, Rotterdam, Kalundborg, Dieppe, Aarhus, Fécamp, Treport, Kolding, Stockholm, Lulea, Nantes, Sousse, Bone, Oran, Nemours, Casablanca, Szczecin, Antwerpia, Libawa, Windawa, Ryga, Tallinn, Helsinki (Helsingfors), przyczem statki te odbyły ogółem 19 podróży.

Za frachty zainkasowało przedsiębiorstwo w maju r. b. zł 15.340.13.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

RUCH TELEFONICZNY MIĘDZY POLSKĄ A ZAGRANICĄ. — Od dn. 1 czerwca r. b. wprowadza się ruch telefoniczny między Polską a Australją via Berlin — Londyn — Radio w relacjach między Warszawą z jednej strony a Sydney, Melbourne i Brisbane w Queensland — z drugiej strony.

Opłata za trzyminutową rozmowę zwykłą wynosi 187,50 fr. oraz za każdą dalszą minutę lub część tejże 1/3 powyższej stawki.

Również od dn. 1 czerwca r. b. wprowadza się komunikację telefoniczną między Bielskiem, Bydgoszczą, Gdynią, Katowicami, Krakowem, Łodzią, Lwowem, Poznaniem i Warszawą — z jednej strony, a Fiume, Genova, Gorizia, Milano, Pola, Roma, Cité du Vatican, Torino, Trieste — z drugiej strony.

Opłata za trzyminutową rozmowę zwykłą wynosi od 7,50 fr. do 17,60 fr., zależnie od odległości i drogi, którą przeprowadzono rozmowę.

KURSY WALUT W POCZTOWYM OBROTCIE PRZEKAZOWYM. ¹⁾ — Przy przyjmowaniu przekazów pocztowych do Hiszpanji obowiązuje od dnia 5 maja r. b. kurs przeliczenia „112”, t. j. 100 pesetów = zł 112 (poprzednio 100 pesetów = zł 124), oraz przy przyjmowaniu przekazów pocztowych do Holandji — od dn. 14 kwietnia 1930 r. kurs przeliczenia „359”, t. j. 100 flor. = zł 359 (poprzednio 100 fl. = zł 258).

POCZTA LOTNICZA. — Z dniem 17 maja 1930 r. zostają dopuszczone do pocztowego obrotu lotniczego listowe przesyłki lotnicze do miejscowości w Stanach Zjednoczonych Am., do Kanady, Panamy, Kuby, Meksyku i Peru, których dalszy przewóz będzie się odbywał na liniach powietrznych, wychodzących z New-Yorku.

¹⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 13/1930, str. 585.

Opłaty za przewóz lotniczy przesyłek listowych, pobierane od nadawców obok taryfowych opłat pocztowych, wynoszą:

Opłata za przewóz lotniczy

Do miejscowości w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Kuby i Kanady z wyjątkiem miasta New York:

a) listy	} równa się 3-krotnej zwykłej opłacie pocztowej.
b) kartki pocztowe	
c) inne przesyłki	

Do New Yorku:

a) listy	} równa się zwykłej opłacie pocztowej
b) kartki pocztowe	
c) inne przesyłki	

Do Meksyku:

a) listy	gr 170 za każde 10 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 170
c) inne przesyłki	gr 150 za każde 10 g lub część tychże

Do Panamy:

a) listy	gr 230 za każde 10 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 230
c) inne przesyłki	gr 210 za każde 10 g lub część tychże

Do Peru via New York:

a) listy	gr 195 za każde 5 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 195
c) inne przesyłki	gr 365 za każde 10 g lub część tychże

Do Grecji:

a) listy	gr 45 za każde 10 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 45
c) inne przesyłki	gr 20 za każde 10 g lub część tychże

Do Egiptu:

a) listy	gr 50 za każde 10 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 50
c) inne przesyłki	gr 30 za każde 10 g lub część tychże

Do Palestyny:

a) listy	gr 50 za każde 10 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 50
c) inne przesyłki	gr 30 za każde 10 g lub część tychże

Do Iraku (Bagdad, Basorah):

a) listy	gr 75 za każde 10 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 75
c) inne przesyłki	gr 50 za każde 10 g lub część tychże

Do Persji, portów Bushir, Lingah, Jask, Moham-merah:

a) listy	gr 95 za każde 10 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 95
c) inne przesyłki	gr 70 za każde 10 g lub część tychże

Do Persji, portów lotniczych, Kermanshah, Hamadan, Teheran:

a) listy	gr 90 za każde 10 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 90
c) inne przesyłki	gr 65 za każde 10 g lub część tychże

Do Indji Brytyjskich, portu Karachi:

a) listy	gr 95 za każde 10 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 95
c) inne przesyłki	gr 70 za każde 10 g lub część tychże

Do Indji Brytyjskich, linja Karachi — Delhi:

a) listy	gr 125 za każde 10 g lub część tychże
b) kartki pocztowe	gr 125
c) inne przesyłki	gr 100 za każde 10 g lub część tychże

ZMIANA BLANKIETÓW NADAWCZYCH P. K. O. — Z dniem 30 czerwca 1930 r. zostają wycofane z obiegu blankiety nadawcze P. K. O. dawnego nakładu, t. j. druki Nr. 105 i 106 bez tła (zwyczajne). Od dn. 1 lipca 1930 r. urzędy pocztowe będą przyjmować wpłaty na konta czekowe P. K. O. wyłącznie na blankietach nadawczych handlowych z jasno-zielonym tłem.

Właściciele kont czekowych, posiadający wycofane z obiegu blankiety nadawcze, powinni się zwracać o wymianę na nowe blankiety do Magazynu i Ekspedycji druków P. K. O. w Warszawie, ul. Bugaj Nr. 5, względnie do oddziałów P. K. O. w Katowicach, Krakowie i Poznaniu.

Urzędy pocztowe wymiany tych blankietów dokonywać nie będą.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

MIMO ZAOCZNOŚCI DOCHÓD PŁATNIKA. PROWADZĄCEGO PRAWIDŁOWE KSIĘGI HANDLOWE, WINIEN BYĆ USTALONY NA PODSTAWIE KSIĄG, O ILE NIE ZOSTAŁY ONE UZNANE ZA NIEPRAWIDŁOWO PROWADZONE. — Skarżąca Spółka nie zaprzecza władzy pozwanej prawa zastosowania w konkretnym przypadku skutków, przewidzianych w ustępie 5 art. 50 ustawy o państwowym podatku dochodowym, ponieważ nie złożyła ona wymaganego zeznania we właściwym terminie, lecz twierdzi, że mimo tego prawa władza pozwana dopuściła się obrazy postanowień art. 21 ustawy. /arzut ten jest trafny. Według przepisu bowiem art. 21 ustawy, uważa się — o ile chodzi o osoby prawne, prowadzące prawidłowe księgi handlowe, — za dochód, podlegający opodatkowaniu, zyski bilansowe, wykazane w zatwierdzonym zamknięciu rachunkowym, sporządzonym zgodnie z postanowieniami art. 6, 8, 10 i 13 ustawy. W dalszym ciągu artykuł 21 wylicza, co w celach podatkowych z woli ustawy uznać należy za część składową zysku, bez względu na gospodarcze przeznaczenie odnośnych sum. Z tych postanowień wynika zatem, że dochód podatkowy niekoniecznie pokrywa się z zyskiem, wykazany w bilansie handlowym, albowiem art. 6, 8 i 10 ustawy o państwowym podatku dochodowym określają specjalnie dla celów podatkowych pojęcie przychodu i kosztów oraz innych pozycji, potrącalnych z przychodów, uzależniając uznanie niektórych potrąceń od pewnych, w ustawie określonych, warunków.

Z powyższego wynika, że w przypadku, gdy zaliczenie wpływów lub przyrostów majątkowych do kategorii przychodów z jednej strony oraz wydatków i ubytków majątkowych do rozchodów z drugiej strony w księgowości oraz w końcowym zamknięciu rachunkowym płatnika nie odpowiada zasadom

wyżej wspomnianych szczególnych postanowień ustawy, zamknięcie, mające służyć za podstawę do ustalenia dochodu podatkowego, ulega sprostowaniu celem uzgodnienia wyników bilansowych z wymogami ustawy, czyli bilans handlowy zastępuje się bilansem niejako podatkowym, opartym na bilansie handlowym. Ten bilans „podatkowy” z reguły znajduje swój wyraz w zeznaniu o dochodzie. Otóż, niezłożenie zeznania w terminie przepisany pozbawia płatnika z mocy przepisu ustępu 5 art. 50 ustawy współdziałania przy ustaleniu materialnej strony bilansu „podatkowego”. Władza wymiarowa zatem ustala podstawy wymiarowe w takim wypadku z urzędu. Jednak także w takim przypadku za punkt wyjścia swych ustaleń władza winna przyjąć zamknięcie rachunkowe, chyba by doszła do uzasadnionego wniosku o brakach formalnych lub materialnych księgowości względnie zamknięć rachunkowych płatnika. W konkretnym przypadku władze wymiarowe, uznawszy, że płatnik nie dopełnił ustawowego obowiązku złożenia zeznania we właściwym czasie w celu ustalenia dochodu podatkowego wzięły za punkt wyjścia zgodnie z powyższą wykładnią ustawy zamknięcie rachunkowe, posilując się także księgami skarżącej. Po zbadaniu atoli tych ksiąg w obecności zastępcy skarżącej spółki władza wymiarowa ustaliła dochód, podlegający opodatkowaniu, niezgodnie z tem zamknięciem w kwocie zł 320.000, nie ujawniwszy w akcie wymiarowym oceny wyniku badania ksiąg, z której to czynności spisano protokół w dacie 13 kwietnia 1927 r., zawierający w części, odczytanej płatniczce, jedynie niektóre ustalenia natury faktycznej, natomiast w części, nieujawnionej płatniczce w postępowaniu wymiarowym, wprowadza organ kontrolujący z ilościowości, poprzednio do protokołu nie ustalonych, wnioski o pozorności skarżącej spółki jako odrębnej jednostki gospodarczej, o prowadzeniu ksiąg w kraju tylko dla celów podatkowych, natomiast zagranicą dla celów własnych właściciela przedsiębiorstwa, którym ma być niejaki Geza Klein w Wied-

niu, i o innych nieprawidłowościach co do wpisów książkowych. W końcu organ Instrycyjny dochodzi do konkluzji, że dochód należy ustalić na podstawie opinii przestuchanych rzeczoznawców, przyjmując zysk netto w wysokości $\text{zł } 800$ za 1 m^3 drzewa, przy obrocie, wyrażającym się w ilości 40.000 m^3 drzewa.

Z aktu wymiarowego jednak nie wynika, czy i na podstawie jakich danych, które należało ustalić w prawidłowym postępowaniu, t. zn. przy współdziałaniu płatnika, władza wymiarowa przy wymiarze doszła do wniosku, że zbadane księgi są formalnie wadliwe lub też merytorycznie niewiarygodne i że wskutek tego mogła pominąć rezultat wpisów książkowych, ujawniony w zatwierdzonym zamknięciu rachunkowym, ileż płatnik mimo zaocznosci tego prawa współdziałania nie utracił. W odwołaniu natomiast skarżący rozprawiał się z przypuszczeniami, wyrażonymi w niejawniej części protokołu, zarzucił niezgodność ustaleń faktycznych protokołu ze stanem rzeczywistym oraz niedosta-

teczną znajomość technicznej strony księgowości przemysłu drzewnego u organów kontrolujących i wniosk wreszcie o ponowne zbadanie ksiąg przez komisję, należycie obzaimioną z właściwościami buchalleryjnemi i stosunkami przemysłu drzewnego. Władza pozwana jednak w zaskarżonej decyzji z temi zarzutami, dotyczącymi prawidłowości względnie rzetelności ksiąg, nie rozprawiła się wcale, w szczególności nie widać z decyzji, czy i z jakim skutkiem prawnym oceniła ona te zarzuty.

Brak umotywowania zaskarżonej decyzji w powyższych kierunkach pozbawił skarżącą spółkę możności należytej obrony w postępowaniu kasacyjnem, i dlatego Najwyższy Trybunał Administracyjny na zasadzie art. 19 Ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym orzekł uchylenie zaskarżonej decyzji z powodu wadliwego postępowania ze szkodą dla skarżącego. (Wyrok z dn. 6/XI 1929 L. rej. 4589/27 w sprawie Spółki Akcyjnej Zakładów Przemysłu Drzewnego w Delatynie).

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Cło wywozowe od pierza i puchu — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 1/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 41, poz. 354 — szczegóły p. str. 1033).

Zwrot cła przy wywozie lnu trzpanego i pakulinianych trzpanych — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 12/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 41, poz. 355 — szczegóły p. str. 1033).

Cło wywozowe od szczeciny, włosia i sierści — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 1/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 41, poz. 356 — szczegóły p. str. 1033).

Sprzedż oraz ustalenie cen odnikotynizowanych papieroów — rozp. Ministra Skarbu z dn. 1/V 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 41, poz. 357).

Uznanie nikotyny i jej pochodnych oraz ekstraktów tytoniowych za wyroby tytoniowe — rozp. Ministra Skarbu z dn. 5/V 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 41, poz. 358).

Podwyższenie opłaty monopolowej od wyrobów tytoniowych, sprowadzanych z zagranicy przez osoby prywatne — rozp. Ministra Skarbu z dn. 5/V 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 41, poz. 359).

Przedłużenie ważności rozp. o zwrocie cła przy wywozie masła — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 20/V 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 42, poz. 364, szczegóły p. str. 1034).

NOWE SPÓŁKI AKCYJNE

— „Guerlain Parfumeur”, Spółka Akcyjna w Polsce, Warszawa, ul. Złota 46; kap. zakł. $\text{zł } 250.000$; założyciele: 1) obywatelka polska Mieczysława Zdziennicka, ul. Złota Nr. 36, 2) Mieczysław Zbikowski, adwokat, ul. Koszykowa Nr. 15, działający w imieniu i na rzecz Jacques'a Edouarda Guerlain'a, zam. w Paryżu, 3) Piotr Michałowski, ul. Koszykowa Nr. 42, działający w imieniu i na rzecz Pierre'a Gabriel'a Guerlain'a, zam. w Paryżu, Mieczysława Zdziennicka w imieniu własnym i Mieczysław Zbikowski — w imieniu Jacques'a Edouarda Guerlain'a i Piotr Michałowski — w imieniu Pierre'a Gabriel'a Guerlain'a; akt notarialny zeznany przed notariuszem Stanisławem Pliszczynskim dn. 13 grudnia 1929 r. za Nr. Rep. 1710.

— „Spiess-Rhône-Poulenc Specyfiki Farmaceutyczne. Sp. Akc. Specia Polska”, Warszawa, ul. Daniłowiczowska Nr. 16; kap. zakł. $\text{zł } 1.000.000$; założyciele: a) Firma „La Société des Usines Chimiques Rhône-Poulenc”, Société Anonyme (Towarzystwo Fabryk Chemicznych Rhône-Poulenc), b) Firma Przemysłowo-Handlowa Zakłady Chemiczne Ludwik Spiess i Syn, c) Firma Société Parisienne d'Expansion Chimique Specia, Société Anonyme (Spółka Parvska Ekspansji Chemicznej Specia), d) Ludwik Spiess; pełnomocnicy: administrator delegowany firmy La Société des Usines Chimiques Rhône-Poulenc, Société Anonyme Georges Roche, dyrektor teje firmy Georges Wendling, obaj zamieszkanie prawne obierający w Warszawie przy ul. Daniłowiczowskiej Nr. 16 w siedzibie firmy Ludwik Spiess i Syn, członek Rady i Dyrektor firmy Przemysłowo-Handlowej Zakłady Chemiczne Ludwik Spiess i Syn, Bolesław Krzyżański, przy ul. Hożej Nr. 22, Dyrektor teje firmy Ludwik

Antoni Kozłowski, ul. Piękna Nr. 3, obaj zamieszkanie prawne obierający w siedzibie sp. akc. ul. Daniłowiczowska Nr. 16, administrator delegowany firmy Société Parisienne d'Expansion Chimique Specia, Société Francois Billon, prokurent te je firmy Georges Wendling, obaj zam. prawne obierający ul. Daniłowiczowska Nr. 16 w siedzibie firmy L. Spiess i Syn, i Ludwik Spiess, Aleje Ujazdowskie Nr. 17; akt notarialny zeznany przed notariuszem Wacławem Dominikiem Paszkowskim w Warszawie dn. 11 marca 1930 r. Nr. Rep. 500.

POWIĘKSZENIE KAPITAŁÓW ZAKŁADOWYCH W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

zatwierdzone w dniu:

20 maja:

— „Krajowa Hurtownia Herbaty”, dawniej Tow. M. Szumiln, S. A. z siedzibą w Warszawie: pow. kap. zakł. o $\text{zł } 10.000$, czyli do $\text{zł } 400.000$, drogą nowej emisji akcyj, nominalnej wartości $\text{zł } 100$ każda; cena emisyjna $\text{zł } 100$.

27 maja:

— „Spółka Akcyjna Pabjanickiej Fabryki Papieru Rob. Saenger” z siedzibą w Warszawie: zmiana nazwy firmy na Steinhagen i Saenger, Fabryka Papieru i Celulozy, Spółka Akcyjna, pow. kap. zakł. o $\text{zł } 13.600.000$, czyli do $\text{zł } 40.000.000$, drogą IV emisji akcyj, nominalnej wartości $\text{zł } 100$; wszystkie akcje nowej emisji w ilości 136.000 sztuk są przeznaczone dla akcjonariuszów Sp. Akc. pod firmą: Steinhagen, Wehr i S-ka, Fabryka Papieru w Myszkowie, z tytułu fuzji wymienionej Spółki ze Spółką Akcyjną So. Akc. Pobjanickiej Fabryki Papieru Rob. Saenger; cena emisyjna $\text{zł } 100$ każda.

28 maja:

— „Towarzystwo Kopalń Węgla i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich”, S. A. z siedzibą w Warszawie: 1) zmniejszono kap. zakł. o $\text{zł } 7.800.000$, czyli do $\text{zł } 18.200.000$, drogą zmniejszenia nominalnej wartości akcji ze $\text{zł } 500$ na $\text{zł } 350$ każd; 2) powiększono kap. zakł. o $\text{zł } 11.550.000$, czyli do $\text{zł } 29.750.000$, drogą II emisji akcyj, nom. wart. $\text{zł } 350$; 3) pow. kap. zakł. o $\text{zł } 10.500.000$, czyli do $\text{zł } 40.250.000$, drogą III emisji złotowej akcyj, nom. wart. $\text{zł } 350$; cena emisyjna $\text{zł } 393$.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

10 czerwca:

— „Francuskie Towarzystwo Akcyjne „Perun””: zebr. zwycz. — o godz. 17 w siedzibie Zarządu w Paryżu, ul. St. Lazare 48.

— Mikaszewickie Zakłady Wyrobów Drzewnych „Olsza”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Jasna 11 (ew. II termin — dn. 24 czerwca).

— Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne „Ludwik Spiess i Syn”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Daniłowiczowska 18.

- „Siedlecki Syndykat Rolniczy”, S. A.: zebr. zwycz. (zmiana kap. akcyjnego, zm. stat.) — o godz. 13 w lokalu S-ki w Siedlcach, ul. Piłsudskiego 64 (ew. II termin — dn. 24 czerwca).
- „Elbor” Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa „Ł. J. Borkowski”: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 11 (ew. II termin — dn. 26 czerwca).
- Przemysł Bawełniany „B. Freidenberg”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Kilińskiego 210 (ew. II termin — dn. 24 czerwca).
- Akcyjne Towarzystwo Zakładów Elektrotechnicznych „Inżynier Kazimierz Patzer”, S. A.: zebr. zwycz. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Leszno 98.
- Przemysł Włókienniczy „Herman Faust i S-ka”, S. A.: zebr. zwycz. (II termin) — w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 73.
- 11 czerwca:
- Huta Szklana „Dąbrowa”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 w lokalu Banku Zachodniego w Warszawie, ul. Fredry 6 (ew. II termin — dn. 25 czerwca).
- 12 czerwca:
- Spółka Akcyjna Handlu Towarami Żelaznymi „Krzysztof Brun i Syn”: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bielańska 2.
- „Zakłady Przemysłu Drzewnego Delatyn w Polsce”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Słowackiego 2.
- „Towarzystwo Łódzkie Wąskotorowych Elektrycznych Kolei Dojazdowych”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat., poz. oblig.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 96 (ew. termin — dn. 26 czerwca).
- „Dolina, Przemysł Leśny”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 13 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Słowackiego 2.
- „Karpackie Towarzystwo Leśne”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 12 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Słowackiego 2.
- Fabryka Produktów Chemicznych „Liban”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Szpitalna 15.
- 13 czerwca:
- Fabryki Garbarskie „Temler i Szwede”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Okopowa 78 (ew. II termin — dn. 27 czerwca).
- Przędzalnia i Farbiarnia „Jakób Steigert Spadkobiercy”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Kilińskiego 193 (ew. II termin — o godz. 18).
- 14 czerwca:
- Zakłady Rolniczo-Przemysłowe w Kruszwicy”, S. A.: zebr. zwycz. (likwid.) — o godz. 16 min. 30 w lokalu S-ki w Kruszwicy.
- „Zakłady Chemiczne w Winnicy”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 12 w lokalu S. A. „Strem” w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.
- Towarzystwo Przemysłu Metalowego „K. Rudzki i S-ka”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Fabryczna 3 (ew. II termin — dn. 28 czerwca).
- „Bank Ziemi Kaliskiej”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Kaliszu, al. Józefiny 9.
- Zakłady Przemysłu Bawełnianego „Ludwik Geyer”, S. A.: zebr. zwycz. (II termin) — w lokalu S-ki w Łodzi.
- „Recenia Polska”, S. A.: zebr. zwycz. (II termin) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 16/18.
- 17 czerwca:
- Spółka Akcyjna Wydawniczo-Drukarska „Rom”: zebr. zwycz. (II termin) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Wilnie, ul. Cerkiewna 2.
- Towarzystwo Ubezpieczeń „Silesia” S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Bielsku, ul. Krasińskiego 11.
- „Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego i Gazów Ziemych we Lwowie”: zebr. zwycz. — o godz. 11 min. 30 w sali posiedzeń Banku Dyskontowego Warszawskiego we Lwowie, ul. Trzeciego Maja 14 (ew. II termin — o godz. 12).
- Fabryka Papieru i Tektur „Pillica”, S. A.: zebr. zwycz. (II termin) — o godz. 9 w lokalu P. J. Szpakowicza w Warszawie, ul. Próżna 5 m. 1.
- 18 czerwca:
- „Bank Komercyjny”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu Banku w Krakowie, ul. Św. Jana 1.
- Fabryka Maszyn i Odlewnia „Orthwein, Karasiński i S-ka”, S. A.: zebr. zwycz. (II termin) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowogrodzka 40 m. 1.
- 21 czerwca:
- Zakłady Ceramiczne „Stella”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat., pow. kap. zakł.) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 16 (ew. II termin — dn. 10 lipca).
- Towarzystwo Ubezpieczeń „Polonia”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, pl. Napoleona 3 (ew. II termin — dn. 5 lipca).
- Młyny i Tartaki „Dębienko”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Dębienku, pow. Stęszew.
- 22 czerwca:
- Towarzystwo Akcyjne Przemysłu Cementowego „Wiek”: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowogrodzka 40, m. 8 (ew. II termin — dn. 6 lipca).
- 23 czerwca:
- Zjednoczone Fabryki Dykt Klejonych „Bracia Braun”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Radzymińska 122.
- Kolej Żelazna Lwów — Bełżec (Tomaszów), S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 11 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Hetmańska 22.
- „Kołomyjskie Koleje Żelazne”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 12 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. Hetmańska 22.
- 24 czerwca:
- Fabryka Maszyn i Odlewnia „Lwówek”, S. A. we Lwowie: zebr. zwycz. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu firmy „Zaborowski i S-ka” w Warszawie, ul. Trębacka 10.
- „Standard-Nobel w Polsce”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, Al. J. rozolimskie 57.
- Fabryka Lamp, Bronzów i WYROBÓW Metalowych „Jan Serkowski”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowolipie 76/78.
- 25 czerwca:
- Towarzystwo Zakładów Chemicznych „Strem”, S. A.: zebr. nadzwycz. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.
- Zakłady Chemiczne „Grodzińsk”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat., pow. kap. akc.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Chmielna 10.
- Spółka Akcyjna „Ganz”, Zakłady Elektryczne i Mechaniczne w Polsce: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Kopernika 4/6.
- 26 czerwca:
- „Mochala”, Górnośląska Garbarnia i Fabryka Pasów Transmisyjnych w Mochali, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Mochali, poczta Lisów, pow. lubiniecki.
- „Hartwig Kantorowicz Następca”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 10 min. 30 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Grochowe-Łąki 6.
- Huta Szklana „Tluszczy”, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Orla 6 (ew. II termin — dn. 27 czerwca).
- 27 czerwca:
- Spółka Akcyjna Handlu Towarami Włókienniczymi „Bławat”: zebr. zwycz. — o godz. 21 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Sienna 16 (ew. II termin — dn. 11 lipca).
- „Elektrownia Zgierska w Zgierzu”, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 10 w lokalu Banku Przemysłowców Zgierskich w Zgierzu, Rynek Kilińskiego 8 (ew. II termin — dn. 11 lipca).
- Compagnie Générale des Industries Textiles, Société Anonyme des Etablissements Allart, Rousseau et Cie (anciennement Léon Allart et Cie) — Francuska

Spółka Akcyjna Jeneralna Kompanja Przemysłu Przędzalnictwa Towarzystwo Anonimowe Zakładów Allart, Rousseau i S-ka (dawniej Léon Allart i S-ka), S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Roubaix, Grande Rue 152 (Francja).

— **Towarzystwo Ubezpieczeń „Piast”, S. A.:** zebr. zwycz. (II termin) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Moniuszki 10.

28 czerwca:

— **Polska Spółka Akcyjna „Pharma”, Magister Bolesław Jawornicki w Krakowie:** zebr. zwycz. — o godz. 18 min. 30 w l. kalu S-ki w Krakowie, ul. Długa 46, I p.

30 czerwca:

— **Fabryka Wyrobów Bawełnianych „Franciszek Ramisch”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 140.

— **Fabryka Fortepianów i Pianin „J. Kerntopf i Syn”, S. A.:** zebr. nadzwycz. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 20 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Przemysłowa 31.

— **„Zjednoczone Ziemiańskie Młeczarnie Parowe w Warszawie”, S. A.:** zebr. zwycz. — w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Ceglana 14.

— **„Franco-Polskie Towarzystwo Górnicze”, S. A.:** zebr. zwycz. — o godz. 11 w Mysłowicach, ul. Krakowska 20.

2 lipca:

— **Krotoszyńska Fabryka Kawy Słodowej „Extra” Staniszewski i S-ka, S. A.:** zebr. zwycz. (likwid.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Krotoszynie, ul. Sienkiewicza 8.

5 lipca:

— **„Spółka Akcyjna Zakładów Chemicznych w Częstochowie”:** zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w Warszawie, ul. Piękna 39.

9 lipca:

— **„Albertyńska Fabryka Papieru i Tekstury”, S. A.** w Albertynie: zebr. zwycz. (pow. kap. akc.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Albertynie (ew. II termin — o godz. 19).

SPRAWY SAMORZĄDOWE

DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU MIAST POLSKICH. —

W dn. 15 i 16 czerwca odbędzie się w Warszawie Ogólne Zebranie Związku Miast Polskich. W związku z tem przygotowane zostało sprawozdanie z działalności Zarządu Związku Miast Polskich za lata 1928 i 1929.

Związek Miast Polskich jednoczył na początku okresu sprawozdawczego 501 miast, w dn. 31/XII 1929 r. zaś liczba miast, należących do Związku, wzrosła do 509. Na ogólną ilość 634 miast w Polsce, miasta, należące do Związku, stanowią 80%. Wobec faktu jednak, iż do Związku należą większe miasta, miasta związkowe liczą ogółem 97% ludności miejskiej w Polsce. We wrześniu 1929 r. odbyło się w Poznaniu Ogólne Zebranie Związku Miast Polskich, którego celem było podkreślenie udziału i poparcia P. W. K. przez polski samorząd miejski. Zarząd Związku odbył w roku sprawozdawczym 4 posiedzenia. Komitet Wykonawczy, wybrany na posiedzeniu Zarządu w dn. 25/XI 1927 r., odbył 7 posiedzeń. Związek Miast Polskich powołał 4 stałe komisje Związku: budżetową, rewizyjną, finansową i administracyjną, oraz komisję do rozbudowy miast. Poza tem Związek Miast Polskich powoływał do życia specjalne komisje dla określonych celów. Przez delegowanie swych przedstawicieli Związek Miast Polskich brał udział w pracach państwowych ciał opiniodawczych. Związek Miast Polskich posiadał również swych przedstawicieli w organach szeregu instytucji gospodarczych, społecznych i kulturalnych, jak Instytut Wodociągowo-Kanalizacyjny, Główny Związek Straży Pożarnych, Polski Komitet Pomocy Dzieciom, Rada Naczelna do Spraw Pomocy Młodzieży Akademickiej i t. d. W celu uzgodnienia stanowiska i przygotowania zbiorowej akcji w sprawach, dotyczących całego samorządu terytorjalnego, utworzono Komisję Porozumiewawczą Centralnych Organizacji Samorządowych.

Związek Miast Polskich jest członkiem Międzynarodowego Związku Miast, posiadającego swą siedzibę w Brukseli. Miasta polskie brały udział w Kongresie Międzynarodowego Związku Miast w Sewilli w marcu 1929 r. przez wysłanie 12 delegatów miast polskich. Związek Miast Polskich reprezentowany był przez P. Teodora Toeplitza. Związek Miast Polskich przygotował 2 referaty, opublikowane w oficjalnym sprawozdaniu z Kongresu: 1) „Finanse Komunalne” i 2) „Wywłaszczenie dla celów użyteczności publicznej”. Na zaproszenie Zarządu Związku Miast Polskich odbyło się w dniach 7 i 8 września w Warszawie posiedzenie Zarządu Międzynarodowego Związku Miast. Zorganizowano wycieczki po Warszawie i zwiedzenie Lwowa, Krakowa i Poznania, gdzie goście zagraniczni zwiedzili wystawę. We wrześniu odbyła się w Poznaniu konferencja porozumiewawcza miast Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii i Polski celem powołania komisji porozumiewawczej miast państw słowiańskich.

Na uroczystym posiedzeniu w Warszawie przedstawiciele miast, biorący udział w konferencji, podpisali odpowiedni protokół. Przedstawiciele miast Warszawy, Krakowa, Częstochowy, Włocławka, Będzina i Kalisza wzięli udział w Międzynarodowym Kongresie Mieszkaniowym w Rzymie, zorganizowanym przez Międzynarodowy Związek Budowy Miast-Ogrodów.

Związek Miast Polskich poświęcił wiele uwagi sprawie finansów komunalnych. Sprawa ta była przedmiotem obrad powołanej w tym celu specjalnej komisji finansowej. W wyniku prac komisji Zarząd zajął stanowisko, iż dodatkowe obciążanie ludności na rzecz miast nie jest ze względu na ogólną ciężką sytuację gospodarczą wskazane. Jednocześnie jednak szereg ustaw i rozporządzeń z mocą ustawy, wydanych w ostatnich latach, nałożyły na samorząd nowe obowiązki; w związku z powyższym samorząd zmuszony jest domagać się od władz przywrócenia tych uprawnień finansowych, jakie posiadały miasta z mocy ustawy „o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych”, których część przejął od samorządu skarb państwa. Zarząd Związku Miast Polskich zwrócił się więc do władz państwowych z prośbą bądź o przywrócenie miastom odjętych im uprawnień finansowych, bądź o ewentualne rozważenie innych sposobów naprawy gospodarki miejskiej, jak np. podwyższenie na rzecz samorządu opłaty komunalnej od spirytusu, rozciągnięcie na cały obszar państwa dodatku do podatku dochodowego. Zarząd Związku Miast domagał się również utrzymania tych źródeł dochodu, z których miasta korzystały jeszcze w 1929 r., jak składek na pokrycie kosztów leczenia ubogich, podatku od energii elektrycznej w Warszawie oraz opłat drogowych dla miast wydzielonych. Jednocześnie Związek Miast Polskich zwracał się do Rządu o przyspieszenie wypłaty miastom zaległych należności od skarbu oraz wstrzymanie dalszej spłaty przez miasta przynajmniej do końca 1932 r. pożyczek na zatrudnienie bezrobotnych, które wobec ich specjalnego charakteru winny być raczej umorzone. Wobec katastrofalnej sytuacji finansowej miast Zarząd Związku wystąpił z prośbą o umorzenie podatków, obciążających Ulenę, w związku z prowadzeniem przez niego robót inwestycyjnych, podatki te bowiem — zgodnie z umową — przerzucone zostały na miasta, oraz o umorzenie pożyczek, zaciągniętych przez miasta ze Skarbu Państwa w formie czasowego przekazania miastom ulenowskim państwowego podatku od nieruchomości, wreszcie o wprowadzenie pewnych ulg do planu sanacyjnego. W końcu Biuro Związku rozpoczęło studia nad sprawą Uleny, celem ustalenia pretensyj miast do Uleny, oraz wszczęcia odpowiedniej akcji. Zarząd Związku domagał się od władz miarodajnych przestrzegania na przyszłość art. 69 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, który zabezpiecza samorząd przed nakładaniem na nie nowych obowiązków, o ile jednocześnie nie są wskazane źródła dochodowe, jak również przed zmniejszeniem uprawnień finansowych miast bez równoczesnego wskazania

zastępczych źródeł dochodowych. W związku z powyższą sprawą wystosowano memoriał do władz w sprawie rozporządzenia o ograniczeniu obowiązków opiekuńczych związków komunalnych. W związku z restrykcjami kredytowymi Banku Gospodarstwa Krajowego zwrócono się do władz w sprawie pożyczek dla poszczególnych miast, zwłaszcza starano się za pośrednictwem swych przedstawicieli o poparcie podań miast o pożyczki, zwróconych do Komisji Komunalnego Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowego. Podjęto również prace nad ustaleniem zasad organizacji kredytu komunalnego.

Specjalną uwagę poświęcono też sprawie budownictwa mieszkaniowego. W tym celu wyłoniono specjalną komisję, która rozpatrywała sprawy, związane z budownictwem mieszkaniowym. W sprawie wniesionych do Sejmu małych ustaw samorządowych Zarząd zajął stanowisko, iż nie można traktować ordynacji wyborczej w oderwaniu od całokształtu zagadnień ustrojowych. Poważne środki materialne poświęcono zorganizowaniu wystawy Związku Miast na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu. Wspólnie z Biurem Zjazdów Samorządu Ziemińskiego wykonano zorganizowanie pawilonu samorządowego. Wydano ponadto przewodnik po wystawie Miast i Związku Miast Polskich na Powszechnej Wystawie Krajowej, zawierający monografię 25 miast. Na początku okresu sprawozdawczego utworzono dział gospodarczej polityki komunalnej i statystyki który zajął się zbieraniem materiałów dla opracowania szeregu zagadnień, jak organizacji przedsiębiorstw komunalnych na tle wzorów zachodnich, przygotowania zawodowego pracowników komunalnych, stosunku samorządu terytorjalnego do szkolnictwa zawodowego, aprowizacji komunalnej, oraz przystąpił do wydawnictw, mających na celu pogłębienie wiadomości o naszych miastach. Specjalna Komisja opracowała wzorową instrukcję kasowo-rachunkową, celem przyjsia z pomocą mniejszym miastom przy wprowadzeniu nowych przepisów obowiązujących. W ciągu okresu sprawozdawczego wpłynęło do biura 4.688 spraw.

Z DZIAŁALNOŚCI SAMORZĄDU ZIEMIŃSKIEGO.—Celem podniesienia poziomu kultury rolnej w województwie łódzkim powołano do życia w końcu 1928 r. wojewódzką komisję rolną, jako organ rady wojewódzkiej. Wojewódzka komisja rolna składa się z 15 osób: wojewody jako przewodniczącego, 7 członków rady wojewódzkiej, 4 przedstawicieli organizacji rolniczych oraz 3 urzędników państwowych. Komisja wojewódzka liczy 8 sekcji: organizacyjno-budżetową, ekonomiczno-rolniczą, oświaty rolniczej, wytwórczości roślinnej, wytwórczości zwierzęcej i weterynarii, ogrodniczą, organizacji gospodarstw, meljoracyjną i zagospodarowania nieużytków. Poza tem podobnie zorganizowane komisje rolne działają w powiatach, jako organa sejmików. W ciągu 1929 r. działalność samorządów powiatowych i organizacji rolniczych województwa łódzkiego w kierunku podniesienia rolnictwa osiągnęła znaczne rezultaty: zatwierdzono 88 nowych spółek wodnych, obejmujących 16.011 ha, zalesiono 685 ha nieużytków, uruchomiono w 3 powiatach samorządowe przychodnie weterynaryjne. Na obszarze województwa czynnych jest 12 komunalnych lekarzy weterenaryjnych, 4 lecznice i 26 przychodni. Sejmik wieluński wybudował szkołę rolniczą żeńską. Rozpoczęto budowę szkoły rolniczej męskiej, finansowanej prze sejmik łączycy.

W dziedzinie oświaty pozaszkolnej, prowadzonej w 12 powiatach, organizowano konkursy rolnicze młodzieży i samodzielnych gospodarzy. Konkursy młodzieży objęły 416 zespołów z 2.488 konkursistami. Zorganizowano ponadto szereg gospodarstw przykładowych. Akcja powyższa objęła 296 gospodarstw rolnych w okręgach ćwiczebnych Kalisz, Koło, Sieradz i Turek. 4.849 gospodarzy zwiedziło wystawę krajową w Poznaniu dzięki wycieczkom, organizowanym przez wydziały powiatowe. Znaczna ilość gospodarzy zwiedziła ponadto wystawę samorzutnie. Poza tem prowadzono doświadczenia polowe, dostarczano zbóż siewnych, prowadzono walkę z rakiem ziemniaczanym, organizowano stacje czyszczenia nasion, oraz organizowano spółdzielczość.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

ULGOWA STAWKA PODATKOWA OD OBROTU SZMELCEM METALI PÓLSZLACHETNYCH.—Ministerstwo Skarbu okólnikiem Nr. 293 L. D. V 5169/4 z dn. 22 maja r. b. poleciło władzom podatkowym, przeprowadzającym wymiar podatku obrotowego, zaliczać szmelc metali półszlachetnych (miedzi, mosiądzu, cyny, niklu, aluminium i t. p.) do surowców, niezbędnych do rozwoju przemysłu krajowego, do których mają zastosowanie postanowienia ustępu b art. 7 ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym przy obrotach, dokonywanych przez przedsiębiorstwa handlowe przy sprzedaży hurtowej, przedsiębiorstwa skupu zawodowego oraz samoistne przedsiębiorstwa wykonywania dostaw.

Zarządzenie powyższe ma zastosowanie, począwszy od 1 stycznia 1929 r.

KALENDARZYK PODATKOWY NA CZERWIEC 1930 R.— W czerwcu r. b. płatne są następujące podatki:

1) do 15 czerwca — państwowy podatek przemysłowy od obrotu, osiągniętego w maju r. b., przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat i przemysłowe I—V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe, oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;

2) do 15 czerwca—II rata państwowego podatku przemysłowego od obrotu za 1929 r. z tytułu różnicy między kwotą wymierzonego podatku za ten rok, a kwotą przypisanych zaliczek na tenże 1929 r., przez wszystkie przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe;

3) w ciągu 7 dni po dokonaniu potrącenia — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

Nadto w czerwcu płatne są zaległości, odroczone i rozłożone na raty, z terminem płatności w tym miesiącu, tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tymże miesiącu.

UTWORZENIE NOWEJ IZBY SKARBOWEJ WE LWOWIE.— Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 15 kwietnia 1930 r. wyłączono obszar terytorjalny wojew dztw: stanisławowskiego i tarnopolskiego z okręgu administracyjnego Izby Skarbowej we Lwowie i stworzono dla tego obszaru osobną izbą skarbową na województwa: stanisławowskie i tarnopolskie, z siedzibą we Lwowie

Nowoutworzona izba skarbowa otrzymała nazwę „Izba Skarbowe II we Lwowie”, dotychczasowa zaś Izba Skarbowe we Lwowie z okręgiem administracyjnym, obejmującym obszar terytorjalny woj. lwowskiego, otrzymała nazwę „Izba Skarbowe I we Lwowie”.

W związku z powyższem zarządzeniem urzędy skarbowe podatków i opłat skarbowych, urzędy skarbowe akcyz i monopolów państwowych, kasy skarbowe oraz urzędy katastralne, istniejące na obszarze województw: stanisławowskiego i tarnopolskiego, podporządkowane zostały nowoutworzonej Izbie Skarbowej II we Lwowie. Jednocześnie przeprowadzone zostały następujące zmiany w organizacji urzędów skarbowych akcyz i monopolów państwowych:

1) zniesiony został Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów Państwowych w Brzeżanach, którego agendy odnośnie powiatu

Przemysłany przekazane zostały Urzędowi Skarbowemu Akcyz i Monopolów Państwowych w Brodach (z siedzibą w Złoczowie), odnośnie powiatu Rohatyn — Urzędowi Skarbowemu Akcyz i Monopolów Państwowych w Stanisławowie i odnośnie powiatów Brzeżany i Podhajce — Urzędowi Skarbowemu Akcyz i Monopolów Państwowych w Tarnopolu;

2) Z obszaru terytorjalnego Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopolów Państwowych we Lwowie wyłączony został powiat Zydaczów, z obszaru terytorjalnego Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopolów Państwowych w Samborze powiaty: Skole, Stryj i Turka, i z obszaru terytorjalnego Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopolów Państwowych w Stanisławowie powiat Dolina; dla powyższych powiatów stworzony został osobny Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów Państwowych z siedzibą w Stryju;

3) z obszaru terytorjalnego Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopolów Państwowych w Stanisławowie wyłączony został powiat Buczac, z obszaru terytorjalnego Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopolów Państwowych w Kołomyi — powiat Zaleszczyki; powiaty te włączone zostały do obszaru terytorjalnego Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopolów Państwowych w Czortkowie.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIĘŁDA WARSZAWSKA

za okres od 26 do 31 maja 1930 r.

Na rynku w a l u t minął okres sprawozdawczy przy tendencji utrzymanej. Kursy uległy minimalnym wahaniom, w porównaniu zaś z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego obniżyły się funty szterlingów, franki francuskie i szwajcarskie, belgi i liry włoskie, zwykowały zaś korony czeskosłowackie, floreny holenderskie, korony szwedzkie i guldeny gdańskie. Na dotychczasowym poziomie pozostały dolary, szylngi austriackie i pengö węgierskie. Rzadko ukazujące się na rynku łaty łotewskie notowane były po kursie $\text{zł } 171.70$ za 100 łatów.

Zapotrzebowanie na dolary gotówkowe było nieznaczne; notowano je bez zmiany po $\text{zł } 8.83\frac{1}{2}$ za \$ 1. Również w obrotach prywatnych kurs dolarów nie uległ zmianie i wynosił $\text{zł } 8.88\frac{1}{2}$ z \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania — w związku z ultimo miesiąca — wykazuje obniżenie.

		Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 31/V
w zł				
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8.91	8.908	8.908
" " " telegr.	\$ 1	8.92	8.92	—
Funty szterlingów	£ 1	43.34 $\frac{1}{2}$	43.33 $\frac{1}{2}$	43.33 $\frac{1}{2}$
Franki francuskie	100 fr.	34.97 $\frac{1}{2}$	34.97	34.97
Franki szwajcarskie	100 fr.	172.62	172.55	172.58
Belgi	100 blg.	124.50	124.50	124.50
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26.45 $\frac{3}{4}$	26.45 $\frac{1}{4}$	26.45 $\frac{1}{2}$
Szylngi austriackie	100 szyl.	125.80	125.80	125.80
Liry włoskie	100 lir.	46.75	46.73	46.73 $\frac{1}{2}$
Floreny holenderskie	100 fl.	358.86	358.73	358.75
Korony szwedzkie	100 kor.	239.40	239.30	239.30
Guldeny gdańskie	100 gld.	173.39	173.39	—
Pengö węgierskie	100 peng.	155.85	155.85	—
Łaty łotewskie	100 lat	171.70	171.70	—

Zainteresowanie papierami lokacyjnymi państwowymi było w okresie sprawozdawczym nadal niewielkie. Nieco wyższe obroty miały jedynie pożyczki premjowe, z których 4 $\frac{1}{2}$ Pożyczka Inwestycyjna obniżyla się nieco w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego, 5% Pożyczka Premjowa zaś również w niewielkim stopniu się poprawiła. Z pozostałych papierów tej grupy niżej ceniona była 10% Pożyczka Kolejowa (-2%), zwykowała zaś 5% Pożyczka Konwersyjna Kolejowa (+ $\frac{1}{2}$ %).

Dla listów zastawnych panowała tendencja słaba. Dotyczy to zarówno listów ziemskich i miejskich, jak i prowincjonalnych, kursy zaś niemal bez wyjątku wykazują zniżkę.

Również dla listów zastawnych w walucie obcej panowała tendencja słaba — 8% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, serja 1924 r., obniżyły się o 2%.

W dziale obligacji obroty nadal były niewielkie. Notowano jedynie 5% Obligacje Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r., które w porównaniu z ostatnimi notowaniami z końca kwietnia cenione były o $\text{zł } 1.00$ wyżej.

	Wartość nominalna	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Kurs w dn. 31/V
w % n o m i n a ł u				
3% Pożyczka Konwersyjna	zł 100	55.00	55.00	55.00
5% " Konwers. Kol.	zł 100	52.00	52.00	52.00
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$ 100	86.75	86.00	—
10% " Kolejowa	fr. w zł. 100	102.00	102.00	102.00
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 100	83.25	83.25	83.25
8% " " " " "	zł w zł. 100	94.00	94.00	94.00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 100	83.25	83.25	83.25
7% Obl. " " " "	zł w zł. 100	83.25	83.25	83.25
8% Obl. Bud. " " " "	zł w zł. 100	93.00	93.00	93.00
8% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 100	94.00	94.00	94.00
8% Obl. " " " "	zł w zł. 100	94.00	94.00	94.00
8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego ²⁾	£ 1	85.50	84.50	—
8% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, serja 1924 r.	\$ 1	88.00	88.00	—
w zł				
4% Poż. Inwestycyjna	zł w zł. 100	109.00	106.50	108.50
-109.00				
-108.50				
5% " Premjowa	\$ 5	65.00	62.50	65.00
4% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł 100	44.00	44.00	—
4 $\frac{1}{2}$ % " " " " "	zł 100	55.25	54.00	54.00
4 $\frac{1}{2}$ b " " " " m. Warsz.	zł 100	54.75	54.75	54.75
5% " " " " " "	zł 100	57.50	57.25	—
8% " " " " " "	zł 100	77.50	76.25	76.50
-76.25				
-76.50				
8% L. Z. T-wa Kred. Częstochowy	zł 100	67.50	67.50	—
8% " " " " Kalisza	zł 100	67.25	67.00	—
8% " " " " Łodzi	zł 100	70.75	70.25	70.25
8% " " " " Piotrkowa	zł 100	67.50	67.50	—
10% " " " " Radomia	zł 100	83.00	83.00	—
10% " " " " Siedlec	zł 100	81.00	81.00	—
5 $\frac{1}{2}$ % Obl. Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.	zł 100	54.50	54.50	—

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1930 r.	Gdańsk ³⁾	Berlin ³⁾	Wiedeń ³⁾	Paryż ³⁾	Zurych ³⁾
26 V	57.59—57.73	46.90—47.10	79.20—79.58	—	58.00
27 "	57.59—57.74	46.85—47.05	—	—	—
28 "	57.58—57.72	46.825—47.025	79.295—79.575	—	"
29 "	Ś w i ę t o				
30 "	57.58—57.73	46.85—47.05	—	—	58.00
31 "	57.59—57.74	" "	79.325—79.605	—	"
1930 r.	Londyn ⁴⁾	Praga ³⁾	New-York ³⁾	Amsterdam ³⁾	
26 V	43.35	—	11.23	—	—
27 "	"	—	"	—	—
28 "	43.34	—	"	—	—
29 "	"	Ś w i ę t o	"	—	—
30 "	43.35	—	—	—	—
31 "	43.34	—	—	—	—

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

³⁾ Za zł 100.

⁴⁾ Za £ 1.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs ultimo	Obroty
	(w %/o - a o h n o m i n a ł u)			
Giełda w New-York'u				
6% pożyczka dolarowa z 1920 r. \$				
5-10/V	78	77	78	11.000
12-17/V	80	77½	80	13.000
19-24/V	79½	78	78	9.000
8% pożyczka z 1925 r. (Dillon, Read & Co.)				
5-10/V	95	94½	95	54.000
12-17/V	95	94½	94½	42.000
19-24/V	95	94½	95	40.000
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
5-10/V	85½	83¾	85½	104.000
12-17/V	85¾	84	85	110.000
19-24/V	85	84	85	179.000
7% pożyczka m. Warszawy z 1928 r.				
5-10/V	78¾	77½	77½	15.000
12-17/V	80	78½	80	11.000
19-24/V	80¾	79¾	80½	58.000
7% pożyczka śląska z 1928 r.				
5-10/V	78¾	76	77½	6
12-17/V	78½	76¾	77½	285.000
19-24/V	78	77	78	9.00000

Giełda w Londynie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
5-10/V	89'00	88'05	88'20	
12-17/V	88'15	86'90	87'75	
19-24/V	87'50	86'50	87'25	

Giełda w Zurychu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
5-10/V	89'50	87'50		
12-17/V	88'25	87'50		
19-24/V	88'10	87'50		

Giełda w Sztokholmie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
Luty 1930	84	—	83	14.000
Marzec "	87½	83	87	25.000

Giełda w Paryżu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
5-10/V	108'00	105'30		
12-17/V	—	—		
19-24/V	106'25	104'70		

Giełda w Medjolanie

7% pożyczka włoska z 1924 r.				
5-10/V	99'65	99'60	99'60	110.000
12-17/V	99'60	99'50	99'60	—
19-24/V	99'80	99'60	99'60	—

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 20 MAJA 1930 R. — Druga dekada maja r. b. przyniosła dość poważny odpływ walut z Banku Polskiego, wywołany w dużej mierze zwiększeniem zapotrzebowaniem walut ze strony urzędów. Rezerwy walutowe, stanowiące część pokrycia złoto-walutowego obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań, zmniejszyły się o zł 17'8 miljn. do zł 280'1 miljn., rezerwy zaś, niezaliczone do pokrycia, obniżyły się o zł 6'9 miljn. do zł 111'4 miljn., łącznie więc rezerwy walutowe spadły w dekadzie sprawozdawczej z zł 416'1 miljn. do zł 391'4 miljn.

Zapasy złota wzrosły w II dekadzie maja z zł 702'2 miljn. do zł 702'3 miljn., mianowicie wyłącznie dzięki drobnemu skupowi (głównie w monetach), dokonywanemu przez oddziały Banku. W związku z tym cały wzrost (o zł 0'06 miljn. do zł 483'2 miljn.) przypada na zapasy złota w skarbcach Banku, podczas gdy zapasy złota zagranicą pozostały niezmiennymi w wys. zł 219'0 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych w ciągu 2 pierwszych dekad maja r. b. ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	30/IV	10/V	20/V
Złoto	702.185	702.234	702.290
Waluty i dewizy netto	297.744	297.825	280.054
Razem:	999.929	1.000.058	982.345

W stosunku do sumy obiegu biletów oraz natychmiast płatnych zobowiązań Banku powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 20/V 62'23%, gdy w dn. 10/V 62'11% i w dn. 30/IV 61'43% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 20/V 44'49%, w dn. 10/V 43'61% i w dn. 30/IV 43'14% (statutowe minimum 30%).

Wzrost procentu pokrycia mimo spadku sumy pokrycia (rezerw złoto-walutowych) tłumaczy się jednoczesnym dość silnym spadkiem w dekadzie sprawozdawczej sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań, mianowicie z zł 1.610'2 miljn. do zł 1.578'7 miljn. (w I dekadzie spadek wyniósł zł 17'5 miljn.). Właściwie obniżył się — i to znacznie — tylko jeden ze składników tej sumy, mianowicie obieg biletów bankowych — z zł 1.255'9 miljn. do zł 1.200'6 miljn., podczas gdy natychmiast płatne zobowiązania wzrosły z zł 354'4 miljn. do zł 378'1 miljn.

Zwyczaj natychmiast płatnych zobowiązań dotyczy prawie wyłącznie lokat żywych, z innych bowiem pozycji zobowiązań silniej wzrosło tylko saldo rachunku państwowego funduszu kredytowego — z zł 2'8 miljn. do zł 3'8 miljn., podczas gdy saldo rachunku funduszu na zakup srebra pozostało niezmiennione, a saldo pozycji „różne rachunki” zwiększyło się zaledwie z zł 13'35 miljn. do zł 13'37 miljn. Z lokat żywych wzrosły jedynie (i to znacznie silniej niż w I dekadzie) lokaty kas państwowych, mianowicie z zł 135'8 miljn. do zł 176'1 miljn., natomiast lokaty na rachunkach prywatnych obniżyły się — z zł 189'4 miljn. do zł 171'8 miljn.

Spadek obiegu banknotów w dekadzie sprawozdawczej o circa 4½% stanowi częściowo odpowiednik wzrostu lokat na rachunkach żywych, poza tem zaś wiąże się z odpływem walut z Banku, jak również ze zmniejszeniem się kredytów bankowych. Mianowicie, suma kredytów dyskontowych (suma weksli w portfelu) obniżyła się w II dekadzie maja z zł 593'1 miljn. do zł 583'2 miljn., a suma pożyczek zastawowych zmniejszyła się z zł 70'7 miljn. do zł 70'4 miljn.

Co do innych pozycji bankowego pokrycia obiegu i zobowiązań, to zapasy monet srebrnych i bilonu, skupionych przez Bank na własność, wzrosły w II dekadzie maja z zł 0'3 miljn. do zł 1'0 miljn., zapasy papierów procentowych własnych zwiększyły się o zł 0'1 miljn. do zł 9'4 miljn., a dług skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał w niezmiętej wysokości zł 25'0 miljn.

Całe pokrycie bankowe obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań w ciągu pierwszych 2 dekad maja zmieniało się w sposób następujący (w tys. zł):

	30/IV	10/V	20/V
Weksle	590.565	593.137	583.198
Polskie monety srebrne i bilon	283	273	954
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	78.718	70.745	70.436
Papiery proc. własne	8.242	9.316	9.412
Zobowiązanie Skarbu Państwa	25.000	25.000	25.000
Razem:	702.808	698.471	689.000

Obieg pieniędzy skarbowych zmniejszył się w dekadzie sprawozdawczej w stosunkowo mniejszym stopniu niż obieg biletów bankowych, bo tylko z 225'1 miljn. do 219'0 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych) w wys. 22'0 miljn. (w dn. 10/V 24'6 miljn.), 2) obieg biletów zdawkowych (5- i 2-złotowych) w wys. 1'1 miljn. (w dn. 10/V 1'8 miljn.), 3) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. 127'2 miljn. (w dn. 10/V 129'4 miljn.), 4) obieg bilonu niklowego i brązowego w wys. 67'5 miljn. (w dn. 10/V 69'3 miljn.).

AKTYWA

ZŁOTO w skarbcu . . .	24 483,214 944'44	
" zagranicą . . .	219,045 501'15	
	<u>24 702,290 445 59</u>	
PIENIĄDZE I NALEŻN.		
ZAGRAN.	280,054 160 65	24 982,344 606'24
PIENIĄDZE I NALEŻN. ZAGR., niezaliczone do pokrycia		111,374 359 07
POLSKIE MONETY SREBRNE I BILON		954 373 47
PORTFEL WEKSLOWY		583 197 749 80
POZYCZKI ZASTAWOWE		70 436 354 —
PAPIERY PROCENTOWE WŁASNE		9 412 492 41
PAPIERY FUNDUSZU ZAPASOWEGO		83 162 436 60
DŁUG SKARBU PAŃSTWA		25 000 000 —
NIERUCHOMOŚCI		20 000 000 —
INNE AKTYWA		124 524 519 91
		<u>24 2,010 406 891 50</u>

PASYWA

KAPITAŁ ZAKŁADOWY	24 150,000 000 —
FUNDUSZ ZAPASOWY	24 110,000 000 —
NATYCHM. PŁATNE	
ZOBOWIĄZANIA:	
a) rachunki żyrowe kas państwowych . . .	24 176,126 508 73
b) pozostałe rachunki żyrowe	24 171,762 346 70
c) rachunek zakupu srebra	13,000 000 —
d) rachunek państw. funduszu kredyt. . .	3,798 129 51
e) różne rachunki . . .	13,366 897 58
	<u>24 378,053 882 52</u>
OBIEG BILETÓW BANKOWYCH	24 1,200 608 910 —
	<u>24 1,578 662 792 52</u>
RACHUNEK SPECJALNY SKARBU PAŃSTWA	75 000 000 —
INNE PASYWA	96 744 098 98
	<u>24 2,010 406 891 50</u>

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

FRANCUSKA USTAWA O OBNIŻENIU PODATKÓW

ODMIENNIE niż projekt ustawy o ubezpieczeniach społecznych, projekt ustawy o obniżeniu podatków nie napotkał na większe sprzeciwy ani w Parlamencie, ani w opinii publicznej, będąc w założeniu swem zadośćuczynieniem potrzebom oddawna odczuwanym i wielokrotnie już konstатовanym; jeżeli chodzi o poglądy Parlamentu, to wyrazem ich jest stanowisko komisji finansowej w Izbie Deputowanych, która podniosła sumę przewidywanych ulg z 1.878 miljn. fr., proponowanych przez Rząd, do 1.901 miljn. fr. Niemniej jednak omawiana ustawa napotkała na cały szereg szczegółowych zastrzeżeń i krytycznych przewidywań, pesymistycznie oceniających jej przyszły wpływ na sytuację rynku i kształtowanie się cen, zwłaszcza wobec koincydencji z poważnym obciążeniem produkcji, jakie wprowadziła nowa ustawa o ubezpieczeniach społecznych.

Jak wiadomo, obecna ustawa o ulgach podatkowych jest czwarta z rzędu od 1928 r., przyczem nie brak głosów, iż nie rozwiązuje ona jeszcze zagadnienia, będąc jedynie półśrodkiem i nie wykluczając potrzeby gruntownej reformy systemu podatkowego; to stopniowe załatwianie uważane być może za postępowanie świadome i celowe, mające na celu uniknięcie zmian zbyt gwałtownych, niemniej jednak spotyka się ono z krytyką. Podobnie krytycznie oceniany jest szeroki zasięg ustawy pod względem rzeczowym. Przewiduje ona zmniejszenie podatków od papierów wartościowych i transakcyj giełdowych, podatku gruntowego, t. zw. „taxe du luxe” i, wreszcie, podatku obrotowego od artykułów spożywczych, dotyczy więc podatków różnorodnych i w odmienny sposób wpływających na

życie gospodarcze; ze strony pos'ów socjalistycznych wysunięto przeciw takiemu ujęciu zagadnienia szereg zastrzeżeń oraz domagano się skoncentrowania ulg na jednym lub dwóch źródłach podatkowych najbardziej uciążliwych i bezpośrednio odbijających się na interesach konsumenta. Jako szczególnie uciążliwe uważa się podatki: obrotowy i od transportów. Co do interesów konsumenta, to zachodzi obawa, iż odczuje on dobrodziejstwo ustawy ze znacznym opóźnieniem i, co więcej, w poważnie osłabionym stopniu, istotnie bowiem w żadnym ze swych punktów ustawa nie obniża podatków, t. zw. „de consommation”, względnie bezpośrednich (podatek od transakcyj ma charakter specjalny), oczywiście jest zaś, że obniżenie podatków pośrednich nie zdoła wpłynąć na szybkie obniżenie cen, względnie nawet zatraci się w poszczególnych ogniwach łańcucha wymiany, wpływając na sytuację konsumenta jedynie przez swe znaczenie dla ogólnej sytuacji gospodarczej. Zarzut ten, wydaje się, był niewątpliwie słusznym, wydaje się jednak również, iż bezpośrednie ulżenie warunkom bytu konsumentów nie leżało w zamiarach ustawodawców i że, konstruując swój system niższych podatkowych, mieli oni na celu raczej ożywienie ogólnego tętna życia gospodarczego, powiększenie rentowności poszczególnych procesów produkcji i wymiany, wobec czego brak wpływu nowej ustawy na kształtowanie się cen byłby czynnikiem korzystnym i raczej pożądanym, w dalszej swej konsekwencji niewątpliwie również dla konsumpcji dodatków. Takie rozumienie zasadniczych intencji ustawodawców systematyzuje niejako poszczególne postanowienia ustawy, napozór luźno jedynie związane,

a jednocześnie usprawiedliwia rozłożenie ulg na różne rodzaje obciążeń skarbowych, wbrew wyłuszczonej powyżej tezie postłów socjalistycznych.

Jeżeli chodzi o efektywne wyniki ulg podatkowych, a zwłaszcza o ich wpływ na stan produkcji, to niewątpliwie wziąć należy pod uwagę jednoczesne uchwalenie ustawy o asekuracjach społecznych, działanie bowiem tych dwóch ustaw wyjdaje w zasadzie przeciwstawnym. Asekuracje społeczne wedle obliczeń hipotetycznych obciążyć mają przemysł i handel sumą około 2,5 milj. fr. fr., przyczem podług poważnie umotywowanych opinii opozycji — suma ta zaciąży w sposób wyraźny na kształtowaniu się cen, t. zn., że ze stosunkowo dużą łatwością zostanie przerzucona przez produkcję i handel na barki konsumenta. Ulg podatkowe wynieść mają w sumie 1.901 miljn. fr., nie stanowią więc ekwiwalentu nowych obciążeń społecznych, poza tem zaś, z racji wspomnianej powyżej swej konstrukcji, nie wpłyną one w sposób wyraźny i bezpośrednio na poziom cen; ulgi podatkowe nie dotyczą ogółu produkcji przemysłowej, a tylko kilku jej gałęzi z produkcją luksusową na czele, poza tem zaś właściciele papierów wartościowych i pośredników w handlu ziemiopłodami, — ciężary zaś z tytułu asekuracji społecznych obciążają ogół przemysłu i handlu. W konsekwencji dojsć musimy do wniosku, iż w praktyce działanie dwóch omawianych ustaw, aczkolwiek napozór i zasadniczo przeciwne, zazębiać się będzie tylko w stosunkowo nielicznych wypadkach, gdyż ulgi podatkowe są skoncentrowane na niewielu funkcjach gospodarczych i nie są niwelowane niższą cen, obciążenia zaś asekuracyjne mają zasięg podmiotowy znacznie szerszy i mogą być przerzucone na konsumenta przez wzrost cen.

Z pośród nowowprowadzonych ulg podatkowych najciekawszem ze względu na różnorodne swe skutki jest obniżenie podatku od papierów wartościowych i tranzakcyj giełdowych; jest to również pozycja najważniejsza, obniżyć ma ona bowiem dochody skarbowe o 1.100 miljn. fr., t. j. powyżej 57% całego preliminarza. Główne zmiany w tej dziedzinie przedstawiają się następująco:

	Stopa:	
	dotychczasowa	obecna
Oplata stemplowa od obligacji	2%	1%
Oplata stemplowa od papierów wartościowych zagranicznych	2%	1%
Podatek od dywidendy papierów krajowych	18%	16%
Podatek od dywidendy papierów zagranicznych	25%	18%

Ponadto opłata przy sprzedaży papierów wartościowych ma wynosić 0,3%, konwersja akcji i obligacji z nominalnych na okaziciela pozostaje, jak dotąd (0,64%), podatek od sprzedaży i kupna wszelkich papierów na giełdzie zredukowany zostaje do 0,50 fr. od 1.000 fr. Charakterystyczną cechą postanowień powyższych jest stworzenie pewnych udogodnień dla lokowanych we Francji walorów zagranicznych, co może dość poważnie wpłynąć na oblicze rynku lokacyjnego. W obecnym stanie francuskiego rynku pieniężnego widoczna jest konieczność znalezienia źródeł odpływu dla pieniądza, bądź w formie inwestycji wewnętrznych, bądź lokowania sum zagranicą; do tych ostatnich lokat kapitalista francuski zrażony jest doświadczeniami przedwojennymi, które go kosztowały około 40 milj. fr., poza tem jednak walory francuskie posiadały wyraźne i poważne przywileje w ustawodawstwie podatkowym.

Wymienione powyżej zmiany, zwłaszcza zaś zmiana stopy podatku od dywidend, nie tylko obniżają podatek od walorów zagranicznych, lecz zwłaszcza pozostawiają tylko nieznaczną różnicę w porównaniu z papierami francuskimi. Przewidywać należy, iż wpłynie to na większe zainteresowanie się kapitału francuskiego lokatami zagranicznymi, dając w rezultacie galszym czynne pozycje bilansu płatniczego, równoważące w odpowiednim stopniu niedobór bilansu handlowego.

Dodatni wpływ na bilans handlowy wywrze niezawodnie obniżenie o 430 miljn. fr. wpływów z podatku luksusowego, albowiem odnośna produkcja stanowi bardzo poważne pozycje wywozowe. Przemysł luksusowy (jedwab, perfumerja, samochody etc.) pracuje w warunkach trudnych, przy zarobkach minimalnych i grożących przetworzeniem się na straty, przyczem „taxe du luxe” odczuwana była przezeń nader dotkliwie; obecnie ustawa o asekuracjach wprowadza dla tej produkcji nowe obciążenia, kompensowane ulgami podatkowymi.

Nie wdając się w omawianie dalszych szczegółowych postanowień ustawy — wśród których figuruje zniesienie podatków od tranzakcyj i importu nawozów sztucznych — zreasumować możemy prawdopodobne wyniki ulg podatkowych w ten sposób, iż poprawią one sytuację przemysłu luksusowego, co jest ważne ze względu na jego znaczenie eksportowe, stworzą pewne ożywienie na giełdzie i wzmocnią zainteresowanie papierami zagranicznymi, ułatwią wreszcie obroty ziemiopłodami i powiększą konsumpcję nawozów sztucznych.

W. J.

BELGIJSKA ORGANIZACJA EKSPORTOWA

GDYBYŚMY chcieli graficznie przedstawić schemat funkcjonowania aparatu eksportowego jakiegokolwiek kraju, zorganizowanego w sposób nowoczesny, a mającego na celu akcję w kierunku wzmocnienia eksportu produktów tego kraju, to musieliśmy uczynić to za pomocą trzech członów, któremi byłyby:

- sieć placówek zagranicznych,
- centrala krajowa,
- sieć wewnątrzno-krajowa.

Jak widzimy, skrajne człony *a* i *c* tej organizacji wystąpiłyby na tym wykresie jako grupy punktów, od

których biegnące linje zbiegałyby się w punkcie *b*, czyli w centrali.

Kinetycznie przestawiony wykres ten uwydatniłby ciągły ruch czy przepływ informacji od punktów *a* poprzez *b* do *c* i naodwrot.

Sieć placówek zagranicznych stanowią dla organizacji eksportu poszczególnych państw poselstwa i konsulaty, przy których zwykle funkcjonują radcowie lub attachés handlowi, których nazwa zresztą i charakter służbowy bywają różne w zależności od organizacji służby zagranicznej danego kraju. Celem zagęszczenia tej sieci większość państw uzupełniła ją

lub dąży do uzupełnienia przez tworzenie instytucji pomocniczych, do których w pierwszej linii zaliczę konsulaty honorowe; organizacja ich nie pociąga dla państwa wydatków budżetowych, przez odpowiedni zaś dobór kandydatów na konsulów i dzięki ich znajomości stosunków miejscowych, mogą one oddać duże usługi sprawie eksportu. Wymienić tu należy również zagraniczne izby handlowe, korespondentów zagranicznych centrali, doradców technicznych, radców handlu zagranicznego i t. p.

W zależności od stadium, w jakim znajduje się organizacja instytutu eksportowego w danym kraju, na sieć wewnątrz-krajową składają się albo istniejące już, pod naciskiem potrzeb handlu wewnętrznego wyłonione organizacje, związki gospodarcze, izby handlowe i t. p., albo też specjalnie utworzone, z organizacji samego instytutu eksportowego wypływające i jego potrzebom kontaktu z krajowymi sferami gospodarczymi służące, instytucje filjalne, jakimi są np. w Stanach Zjednoczonych t. zw. „district offices of the bureau of foreign and domestic commerce”, rozsiane w liczbie 17 w ważniejszych ośrodkach handlowych kraju, we Francji t. zw. „Agences du Commerce Extérieur” (w liczbie około 26), w Niemczech zaś t. zw. „Reichsnachrichtenstellen für Aussenhandel”.

Najcharakterystyczniejszą i najwięcej miarodajną dla oceny sprawności i skuteczności funkcjonowania całego aparatu eksportowego jest niewątpliwie organizacja samego węzła centralnego.

W dziedzinie tej — specjalnie pod kątem widzenia potrzeb ekspansji europejskiej — za najdoskonalszą i jako wzór najwięcej do naszych potrzeb zbliżoną uważać należy organizację służby eksportowej belgijskiej.

Mieści się ona w całości na terenie ministerstwa spraw zagranicznych. Tak zwany „Office Commercial de l'Etat” w Brukseli jest silnie wyodrębnionym wydziałem departamentu handlu zagranicznego belgijskiego ministerstwa spraw zagranicznych.

Zaznaczyć muszę na wstępie, że „Office” zajmuje się prawie wyłącznie kwestją doprowadzenia do skutku konkretnych transakcyj eksportowych oraz dyfuzją praktycznych informacji handlowych, otrzymanych od sieci placówek zagranicznych, wśród krajowych sfer gospodarczych, wszelkie zaś sprawy gospodarcze ogólnej natury wchodzą w zakres kompetencji pozostałych 3 wydziałów („sections”) departamentu handlu zagranicznego. Są nimi:

Section des accords commerciaux, do której należą rokowania, mające na celu zawarcie traktatów handlowych, informacje o obcych ustawodawstwach celnych, prowadzenie statystyk handlowych i współpraca z Ligą Narodów na polu ekonomicznym.

Section des intérêts belges à l'étranger, do której należy ewidencja powstałych zagranicą belgijskich przedsiębiorstw handlowych lub przemysłowych, informacje o zagranicznych wystawach, targach i zjazdach gospodarczych, centralizacja wiadomości o zagranicznych ustawodawstwach, dotyczących pracy, sprawy emigracyjne, sprawy zagranicznych środków komunikacyjnych, własności przemysłowej, literackiej i artystycznej, sprawy sanitarne, a wreszcie polityka finansowa Belgii i państw obcych.

Section de l'expansion commerciale. Organizacja sekcji tej zasługuje szczególniejszą naszą uwagę, gdyż na jej terenie ogniskują się zagadnienia natury ogólnej z dziedziny wzmoczenia eksportu, które

w Polsce są w ostatnich latach przedmiotem gruntownych badań, a które znalazły w dużej mierze pozytywne rozwiązanie swe dzięki przeprowadzonej we wrześniu 1929 r. reorganizacji działalności ekonomicznej naszych placówek konsularnych. Zagadnienia te dają się objąć pojęciem akcji w kierunku należytego wyzyskania działalności sieci zagranicznej dla celów ekspansji gospodarczej kraju.

„Wydział ekspansji handlowej” stoi niewątpliwie na terenie belgijskiego M. S. Z. najbliższej samego „Office”, w niczem jednak z działalnością jego się nie pokrywa. Kompetencję wydziału tego możnaby określić jako łącznikową między „Office” a siecią placówek zagranicznych, nadto zaś jako kierującą, koordynującą i usprawniającą działalność tej sieci.

Jeżeli przypomnimy sobie, iż naskutek przeprowadzonej u nas w 1929 r. reformy w łonie naszego M. S. Z. stworzony został organizm specjalny, którego zadaniem jest: a) ujednostajnienie instruowania konsulatów w dziedzinie ekonomicznej, b) kontrola działalności gospodarczej konsulatów, c) współdziałanie we współpracy konsulatów z czynnikami gospodarczymi w kraju oraz d) czuwanie nad należytem wyzyskaniem sprawozdań gospodarczych konsulatów, to — przyjrząwszy się bliżej organizacji belgijskiego „wydziału ekspansji handlowej” — skonstatować musimy daleko idące analogie między oboma temi organizmami.

Wydział ten stworzony został w Belgii specjalnie celem wzmoczenia wydajności koniecznej współpracy między siecią placówek zagranicznych a centralą, czyli M. S. Z., oraz między centralą tą a krajowymi sferami gospodarczymi, nadto zaś celem jak najlepszego wyzyskania sprawozdań placówek.

W tym celu otrzymane informacje — po zbadaniu ich użyteczności — są komunikowane zainteresowanemu związkowi gospodarczemu lub w zależności od ich charakteru publikowane w czasopismach ekonomicznych, jak „Bulletin Commercial”, „Informations Commerciales” i t. p.

Wydział prowadzi równocześnie akcję instruowania placówek bądź w ten sposób, iż na zasadzie opinii, wypowiedzianych przez zainteresowane daną sprawą biura, żąda od placówek uzupełnienia nadesłanych informacji, bądź też, udzielając dyrektyw, dotyczących penetracji gospodarczej Belgii: Dla lepszego określenia kierunków, w jakich mają iść w tej dziedzinie wysiłki placówek, wyłoniono specjalny podział spraw na t. zw. „dossiers de pénétration économique”, które grupują w sobie syntetyczne notatki, redagowane na podstawie sprawozdań, dotyczących sprawozdań danego kraju, oraz informacje, pozwalające ocenić wszystkie czynniki, jakimi wpływy belgijskie w danym sprecyzowanym kierunku rozporządzają. Wiadomości w tej dziedzinie są kontynuowane i odnawiane zarówno w drodze sprawozdań placówek, jak i przez bezpośredni kontakt z kupcami, przybywającymi z zagranicy.

Wydział ekspansji gospodarczej dąży do tego, aby suma informacji otrzymanych w tej dziedzinie, dała w rezultacie synoptyczny przegląd, pozwalający na pierwszy rzut oka objąć całokształt sytuacji, jaką zajmują interesy belgijskie w danym kraju. Dzięki temu będzie on mógł opracować z całą metodycznością plan penetracji na każdy poszczególny rynek zbytu, ocenić potrzebny do realizacji wysiłek oraz widoki powodzenia różnych inicjatyw w tym kierunku.

Poza tem przypada wydziałowi temu cały szereg innych zadań do spełnienia, jak czuwanie nad reali-

zacja wniosków placówek w dziedzinie rozwoju eksportu i ulepszenia działalności handlowej, współpraca w tworzeniu organizmów, mających na celu wzmożenia eksportu, redagowanie artykułów propagandowych dla czasopism zagranicznych, szkolenie urzędników służby zagranicznej, urządzenie konferencji i odczytów, pozwalających konsulom, przybywającym do Belgii, pouczanie kupiectwa o metodach działania handlowego w krajach swego urzędowania.

Do najważniejszych zadań zaliczę jednak akcję w kierunku jakościowej poprawy działalności placówek drogą odpowiedniego instruowania i koordynacji wysiłków placówek zagranicznych. Polega ona na udzielaniu instrukcji i wskazówek, dających im możliwość zorientowania się co do sposobu prowadzenia działalności ekonomicznej, na dostarczaniu im dokładnych wiadomości o stanie gospodarczym własnego kraju, oraz na tworzeniu łączności między poszczególnymi konsulatami, działającymi na terenie danego państwa. Wydział czuwa też nad utrzymaniem należytego kontaktu między konsulatami etatowymi a honorowymi, kwestją, która i u nas — w związku z przeprowadzaną obecnie reformą działalności gospodarczej konsulatów honorowych — staje się niezmiernie aktualną.

Do „wydziału ekspansji handlowej” należy jeszcze „biuro badań ogólnych” (Bureau des Etudes Générales), które ma głównie za zadanie dostarczanie informacji belgijskiemu „Comité National du Commerce Extérieur”. Rezultatem prac biura tego było dotychczas wszechstronne zbadanie zasadniczych problemów, takich, jak finansowanie eksportu, ubezpieczenia kredytów eksportowych, zrzeszenia gospodarcze, mające na celu interesy zawodowe oraz eksport poszczególnych grup produktów, organizacja handlu zagranicznym, selekcja eksporterów, i odpowiadająca wymaganiom klienteli zagranicznej jakości towarów eksportowanych i t. d.

Jak wydzimy z powyższej charakterystyki, działalność „wydziału ekspansji handlowej” stanowi niejako ogólne podłoże, na którym dopiero swobodnie i w najdogodniejszych warunkach rozwija się działalność belgijskiego instytutu eksportowego, czyli „Office Commercial de l'Etat”.

„Office” ten, odciążony w ten sposób od wszelkich problemów natury ogólnej, które związane w łonie jednego organizmu z zagadnieniami konkretnego obrotu towarowego utrudniałyby raczej właściwe podejście do tych ostatnich, może dzięki temu z całą swobodą i precyzją poświęcać im całą swoją uwagę.

Podczas gdy „wydział ekspansji handlowej” orientuje badania placówek zagranicznych w kierunku najważniejszym dla potrzeb przemysłu i handlu belgijskiego i z otrzymanych wiadomości wyciąga praktyczne wnioski, służące za podstawę dla polityki eksportowej, zadaniem „Office Commercial” jest przede wszystkim jak najszersza dyfuzja wiadomości tych wśród krajowych sfer gospodarczych.

„Office” dzieli się na następujące działy: „Service des informations commerciales”, biuro przesyłające abonantom swym, producentom belgijskim, pośpieszne informacje o zagranicznych dostawach, propozycjach kupna i innych możliwościach zbytu towarów.

„Service des enquêtes commerciales”, biuro, którego zadaniem jest ułatwianie znalezienia rynków zbytu dla poszczególnych gałęzi produkcji krajowej. Posługuje się ono informacjami, otrzymywanymi od placówek zagranicznych, które klasyfikuje pod kątem widzenia geograficznym odnośnie do poszczególnych rynków zbytu oraz z podziałem na poszczególne rodzaje produktów.

„Service de la production belge” komunikuje zagranicznym firmom, zainteresowanym możliwością kupna lub uzyskania reprezentacji produktów belgijskich, adresy fabrykantów i eksporterów krajowych.

„Service de notoriété” dostarcza przemysłowcom i kupcom na żądanie i za specjalną opłatą informacji co do solidności i wypłacalności firm zagranicznych.

Dodać należy w końcu biuro, redagujące tygodnik p. t. „Bulletin Commercial”, biuro celne, dostarczające informacji o obcych taryfach i formalnościach celnych, „service du contentien commercial” (sprawy sporne, reklamacje, ściąganie należności), a wreszcie biuro transportowe, udzielające informacji co do zagranicznych taryf kolejowych.

Dr. T. Nieduszyński

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEN POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

AUSTRIA

OBNIŻENIE STOPY DYSKONTOWEJ. — Stosownie do przewidywań. Naczelna Rada Austriackiego Banku Narodowego postanowiła obniżyć z dniem 24 maja stopę dyskontową do 5½%; jak wiadomo, stopa ta wynosiła dotąd 6%, będąc obniżona do tego poziomu w dn. 21 marca r. b. z poprzedniej swej wysokości 6½%. Na wspomnianą decyzję wpłynęło obniżenie stopy dyskontowej Banku Rzeszy Niemieckiej. Zaznaczyć należy, że stopa procentowa krótkoterminowych pożyczek zagranicznych zniżkowała, a mianowicie kredyty dolarowe płaciły 3½%, w funtach angielskich 3½%, a prywatna stopa dyskontowa wynosiła 4½%, co groziło, iż Bank Narodowy stracić może panowanie nad krajowym rynkiem pieniężnym. Różnica między stopą banku emisyjnego i prywatną przyczyniła się również do tego, że od 22/III r. b., t. j. od ostat-

nego zniżenia dyskonta, portfel wekslowy spadł ze 142'49 miljn. szylingów do 102'62 miljn. na medio maja, pokrycie wzrosło z 381'60 miljn. szyl. do 399'80 miljn. szyl., niezaliczony do obrotu stan dewiz podniósł się z 325'23 milin. do 364'80 miljn., obieg banknotów zaś wzrósł zaledwie o 12 miljn. szylingów. t. j. osiągnął wysokość 975'70 miljn. szylingów. Obecna obniżka stopy dyskontowej była w tych warunkach potrzebą oczywistą; winna ona przynieść pewną ulgę całokształtowi życia gospodarczego Austrii, tem więcej, że jednocześnie obniżona będzie o ½% skala oprocentowania debetowego, co pozwoli na obniżenie stopy procentowej przy pożyczkach dla przemysłu do 7%, t. j. łącznie z kosztami dodatkowymi około 11%. Ponieważ wspomniane posunięcia znajdują niezawodnie swe odbicie w oprocentowaniu wkładów, wysuwane są ze strony sfer bankowych obawy, aby zniżenie dyskonta nie spowodowało osła-

bienia ruchu oszczędnościowego, względnie wkładów bankowych.

ŁOTWA

IMPORT NAWOZÓW SZTUCZNYCH. — W ostatnich 3 latach importowano do Łotwy następujące ilości nawozów sztucznych (w tonnach):

	1927	1928	1929
Superfosfat	42.044	33.861	24.846
Mączka Thomasa	20.176	29.674	23.687
Sole potasowe	13.954	16.400	16.942
Saletra chilijska	1.011	1.011	3.079
Kainit	512	509	727
Inne nawozy	487	5.685	4.315

Razem: 78.184 87.140 73.596

Okazuje się więc, że import superfosf tu posiada tendencję spadkową, wzrasta natomiast import soli potasowych, saletry chilijskiej i kainitu.

RUMUNJA

PRZEMYSŁ NAFTOWY W 1929 R. — Rozwój przemysłu naftowego w Rumunii wykazał za rok sprawozdawczy nowe postępy. Na pierwszym miejscu należy postawić nową ustawę górniczą z dn. 27 marca 1929 r., która pozwalała właśnie na rozwój tej gałęzi górnictwa przy zachowaniu wyższych interesów gospodarstwa narodowego.

Rozwój tego przemysłu byłby jeszcze większy, gdyby nie obciążenia fiskalne, komunalne, stosowane obecnie przez Rząd rumuński po stabilizacji waluty w celu utrzymania budżetu państwowego i samorządowych. Niejakie polepszenie nastąpiło w dziedzinie stosunków celnych z chwilą wejścia w życie w r. ub. nowej taryfy celnej, lecz i tutaj troska Państwa o całość budżetu nie pozwoliła mu na właściwe zmniejszenie obciążeń przemysłu naftowego. Z drugiej strony stosunki sprzedażne były naogół złe z winy rozbieżności interesów różnych grup przemysłu naftowego; dopiero z dn. 1 grudnia 1929 r. utworzenie „Syndykatu przemysłu naftowego” wprowadziło normalne stosunki zbytu narazie w dziedzinie konsumpcji wewnętrznej na zasadzie kontyngentów.

Przejdźmy obecnie do liczb, które stwierdzą nam ten rozwój. Produkcja ropy w 1929 r. wykazała znów znaczny wzrost, mianowicie w stosunku do 1928 r. o 559 tys. t do 4.827 tys. t, czyli około 131%.

Poszczególne okręgi naftowe złożyły się na ową produkcję następująco:

	Tys. tonn	%
Prahowa	3.372	69 88
Dambowitza	1.291	26 72
Buzau	86	1 78
Bacau	78	1 62

Widzimy więc utrzymywanie się stosunku produkcji w poszczególnych okręgach prawie bez znacznych zmian w stosunku do okresów poprzednich.

Ilość uwierconych metrów, chociaż od 1926 r. kształtowała się zniżkowo, to w 1929 r. silnie wzrosła, gdyż do 302.745 m, czyli o 226%. Wskazuje to na poprawę ogólnej sytuacji przemysłu naftowego w stosunku do okresów poprzednich.

Statystyka szybów wykazuje co następuje:

	1929	1928
Szyby w wierceniu	467	562
Szyby produktywne	1.833	1.693

Największe towarzystwa naftowe, oparte w głównej mierze o kapitały zagraniczne, wykazały następującą produkcję (w tys. t):

Steana Romana	895
Astra Romana	852
Sirius-Concordia	674
Gr. Unirea	483
Creditul Minier	438
Romano-Americana	426

Największy wzrost produkcji wykazuje tow. Gr. Unirea, należące do koncernu angielskiego Phoenix Oil and Transport Co Ltd, prowadzące dużą działalność wiertniczą.

W roku sprawozdawczym w przemyśle naftowym rumuńskim pracowało ogółem 166 spółek akcyjnych o łącznym kapitale lei 14 milj., £ 16 miln., fl. hol. 248 miln., lrów 140 miln., fr. franc. 653 miln.

i fr. belg. 383 miln.; ponadto duża ilość innych rodzajów spółek, których kapitał trudno jest uchwycić. Z kapitałów zagranicznych w przemyśle naftowym rumuńskim uczestniczą w najwyższym procencie kapitały angielskie (41%), następnie francuskie, belgijskie, amerykańskie, holenderskie, włoskie. W 1929 r. nanowo zainteresowały się tym przemysłem kapitały niemieckie i austriackie.

Ceny ropy rumuńskiej kształtowały się w 1929 r. zniżkowo, chociaż z końcem roku osiągnęły ceny wyższe niż w 1928 r., mianowicie marka Bustenari 19.800 lei za wagon 10 t, marka Moreni bezparafinowa 14.000 lei.

Wartość produkcji ropy w 1929 r. wyniosła 7.482 milin. lei wobec 7.833 milin. lei w 1928 r. Udział Państwa z tytułu udziałów brutto, podatku w naturze i t. d. wyniósł 443.175 t wartości 700 miln. lei, w tem ropy parafinowej 80.934 t. Ponadto zaznaczyć należy, że wydzierżawienie terenów naftowych daje Rządowi duże dochody.

Ze zwiększeniem produkcji równolegle znacznie wzrosła i działalność rafinerji, która rozwija się coraz więcej w oparciu o nowe metody przeróbki. Jednakże racjonalizacja przeróbki, wprowadzanie nowych ulepszeń nie idzie w parze z postępem produkcji ropy, i coraz dobitniej okazuje się jej nadmiar. Z tego względu, prócz Rządu producenci ropy noszą się z zamiarem wywozu ropy zagranicę, tembardziej, że nabywców nie brak (Włochy, Francja i inne). Rząd jednak dotychczas swego poglądu na tę sprawę nie ujawnił; narazie prowadzi rokowania o wywóz własnej ropy.

Dowóz ropy do rafinerji w 1929 r. wyniósł 4.647 tys. t, rafinerji przerobiły 4.557 tys. t; z czego otrzymały na kotłach destylacyjnych (w tys. t):

	1929	1928
Benzyna	989	978
Nafta	825	694
Oleje smarowe i gazowe	505	374
Mazut (pacura)	2.238	2.000

Z tych liczb widzimy więc nie tak znaczną poprawę stanu urządzeń rafineryjnych

Z powyższej wytwórczości produktów naftowych spożycie wewnętrzne pochłonęło 1.217 tys. t, co w porównaniu z 1928 r. stanowi 11% zwwyżki, w tem poszczególnych produktów (w tys. t):

Benzyna	99
Nafta	185
Oleje smarowe	38
Olej gazowy	103
Parafina	3
Mazut	789

Jeżeli do tego doliczymy zużycie własne rafinerji, to spożycie wewnętrzne wzrosło do 1.540 tys. t, dając zwwyżkę o 75 tys. t w stosunku do 1928 r.

Z poszczególnych produktów naftowych wzrosło spożycie nafty oraz mazutu, inne produkty utrzymały swój stan posiadania, z wyjątkiem oleju gazowego i benzyny, co wskazuje na niezbyt dobry stan gospodarczy kraju.

Ceny na rynku krajowym po tendencji zniżkowej wzrosły, i z końcem roku osiągnęły ceny następujące (w lejach za 1 kg):

Benzyna średnia	13 75
„ ciężka	8 00
Nafta	5 40
Olej gazowy	3 50
Różne oleje smarowe	8 50 — 12 50
Mazut	1 20

Nadwyżkę wytwórczości produktów naftowych umieszcza przemysł naftowy rumuński na rynkach zagranicznych; w 1929 r. eksport ten wyniósł 2 823 tys. t wartości 9 532 milin. lei, wykazując zwwyżkę 20% ilościowo i w wartości.

Poszczególnych produktów Rumunja wywiozła następujące ilości (w tys. t):

Ropa	2 5
Benzyna	802
Nafta dest. i raf.	774
Oleje smarowe	63
Olej gazowy	389
Parafina	3 5
Mazut	789

Znaczną zwwyżkę w wywozie wykazują benzyna, nafta i olej gazowy, reszta produktów ujawnia nieduże nadwyżki.

Eksport produktów naftowych wzrósł do wszystkich krajów z wyjątkiem Hiszpanji (duża konkurencja Standard'u i Z. S. R. R.), Austrii (konkurencja Czechosłowacji i Polski), Jugosławiji (prawie bez zmiany). Natomiast trzeba przyznać, że na rynkach Turcji i Egiptu, gdzie silnie zagrażała Rumunii konkurencja Z. S. R. R., zdołała ona swój eksport naftowy zwiększyć bezwzględnie i procentowo.

Głównymi odbiorcami rumuńskich produktów naftowych były następujące kraje (w nawiasach dane za 1928 r.): Włochy 575 tys. t (388 tys. t), co stanowi 1/3 ogólnego importu produktów naftowych; rumuński przemysł naftowy ma nadzieję jeszcze wydatniej zwiększyć swój eksport do tego kraju na skutek zawarcia traktatu handlowego: Anglia 300 tys. t (290 tys. t), Egipt 287 tys. t (223 t s. t) Francja 239 tys. t (156 tys. t), Niemcy 213 tys. t (196 tys. t), Węgry 208 tys. t (189 tys. t), Austria 196 tys. t (201 tys. t), Jugosławia 118 tys. t (121 tys. t), Grecja 115 tys. t (105 tys. t).

Zwrócić należy uwagę na duży eksport Rumunii do Polski, kraju również naftowego i eksportującego, a mianowicie w statystyce eksportu figuruje Polska i Gdańsk z liczbą 4.759 t, z czego benzyny 1.210 t i nafty 3.549 t.

Ceny eksportowe na produkty naftowe kształtowały się raz zniżkowo, raz zwwyżkowo, z końcem 1929 r. osiągnęły poziom nieco wyższy niż w 1928 r., a mianowicie (w £ za tonnę f. o. b. Constanza):

Benzyna lekka	8 8 1
„ średnia	8 2 3
„ ciężka	7 5
Nafta (różne gatunki)	3 9 — 6 8
Olej gazowy	2 10
Mazut	1 3

Dla eksportu główne porty wywozowe są: Constanza, Giurgevo i Oltenitza, przez które przechodzi przeszło 95% (74%, 15% i 6%).

W związku ze zwiększoną produkcją ropy i wytwórczością produktów naftowych nastąpiło zwiększenie zapasów, które wynosi 586 tys. t.

SZWAJCARJA

NOWY SYSTEM ORGANIZACJI HANDLU DETALICZNEGO. —

Racjonalizacja przemysłu poczyniła w Europie zachodniej bardzo znaczne postępy od czasu, gdy pierwsi jej pionierzy przybyli ze Stanów Zjednoczonych Ameryki. Natomiast w handlu, a zwłaszcza w handlu detalicznym zachowały się po dzień dzisiejszy najbardziej nieekonomiczne, nieracjonalne metody pracy. Wyjątek stanowi Szwajcaria, gdzie t. zw. system mi-

gros wywołał taką rewolucję w handlu detalicznym, jak system Bat'y w przemyśle szewskim, a system Forda w przemyśle automobilowym.

System migros zdążył do tego, ażeby zmniejszyć rozpiętość cen pomiędzy hurtem i detalem do granic 12,5% do 20%; wiadomo, iż jest ona naogół wielokrotnie wyższa. Właśnie dzięki tej rozpiętości mogą utrzymywać się przy życiu najbardziej nieracjonalnie prowadzone przedsiębiorstwa; zdarza się, iż ceny hurtowe nieraz kilka razy w ciągu pewnego czasu okresu się obniżają, gdy ceny detaliczne ani nie drgną. W Bernie np. kosztował litr najlepszej oliwy 4 fr., punkty sprzedaży systemu migros obniżyły go do 2,31 fr., przyczem dawały towar również najlepszego gatunku, zupełnie świeży, i płacily swoim pracownikom stosunkowo wysokie płace; niektóre z nich dochodzą do 60 fr. miesięcznie, najniższa wynosi dzisiaj w Zurychu 220 fr. dla niewykwalifikowanej pracownicy. Ogólnie ceny towarów są przy systemie migros już dzisiaj niższe od 17 do 40%, przyczem system napotyka na kolosalne trudności nie tylko ze strony kupców, ale i ze strony władz municypalnych; na porządku dziennym są wypadki aresztowania wozów, konfiskaty ulotek oraz wynikające z tego procesy. Tem nie mniej system ten rozwija się w szybkim tempie; tak np. obroty handlowe wynosiły w ciągu pięciu lat (w miljonach fr.):

Rok	
1925	0 785
1926	2 79
1927	3 70
1928	6 60
1929	9 38
1930	12 0 (liczba przypuszczalna)

Gdy pierwsze punkty sprzedaży pojawiły się w Zurychu, sprzedawano tylko 6 artykułów, dzisiaj wzrosła ta liczba do 110. Przedsiębiorstwo to ma własne laboratorium chemiczne do badania środków żywności, wszystkie punkty sprzedaży zaopatrzone są w chłodnie, kolosalny obrót i system układania towaru wyklucza sprzedaż nieświeżego towaru, towary systemu migros cieszą się jak najlepszą opinią.

Czemu zawdzięcza on swoje powodzenie? Punkty sprzedaży znajdują się najczęściej w autobusach, specjalnie do tego celu urządzonych, zaopatrzonych w chłodnie, z zewnątrz przypominających wozy meblowe. Autobusy te krążą po ściśle ustalonych liniach; na każdym przystanku jest co 15 minut autobus, w samym Zurychu (1/4 miliona mieszkańców) przystanków jest 276. Ze sprzedaży zostało wyłączone ważenie i rachowanie, towar jest odważony, szczelnie zapakowany, zaopatrzony w cenę, obok której jest podana ilość; paczki towarowe są tak skalkulowane, iż kosztują 1/2 franka, albo całkowitą jego ilość, tak, iż pieniądze miedziane i niklowe nie mają zastosowania. Dzięki temu systemowi uzyskano na głowę pracownika obroty w sumie (w tys. fr.):

Rok	
1926	70
1927	85
1928	92

Są to, zdaje się, najwyższe liczby, jakie kiedykolwiek handel detaliczny osiągnął w Europie.

Obok autobusów istnieją także sklepy systemu migros, urządzone bardzo hygie-

nicznie, ale też bardzo prosto, nie przeładowane towarami, który dzięki swej taniości i dobroci cieszy się, jak widzieliśmy, ogromnym popytem. Dzięki autobusom dociera się do najbardziej odległych przedmieść. System ten głównie dzięki odpowiedniej polityce płac cieszy się dużą sympatią wśród sfer robotniczych, robiąc konkurencję już nietylko prywatnym sklepom, ale nawet dobrze zorganizowanej spółdzielczości spożywców. Zwłaszcza kobiety popierają ten nowy system sprzedaży i gdy np. w jednym mieście autobusy migros zostały po zjawieniu się zaaresztowane, postawa kobiet zmusiła władze do natychmiastowego udzielenia im prawa sprzedaży.

System migros wyłączył ze swej sprzedaży pewne artykuły, które naogół rzadko bywają nabywane i które, zdaniem jego twórców, powinny być sprzedawane tylko w niektórych sklepach w centrum miasta. Centrala przedsiębiorstwa zakupuje towary większymi partiami; gdy jej cena towaru nie odpowiada albo gdy nie chce poddać się monopolowi jakiegoś kartelu, zakupuje towar za granicą, np. czekoladę sprowadza z Niemiec. Dzięki temu udało się jej obalić niejedną znowę cen, np. znowę piekarzy w Zurychu i producentów serów w pudełkach. Często bardzo zamał w fabrykach da się większe partie towarów, dostosowanych do jej systemu, uzyskując w ten sposób wpływ na ich produkcję.

Docent Marbach z Berne, pisząc w „*Magazin der Wirtschaft*” o tym nowym systemie, zwraca słuszną uwagę na to, iż przed Szwajcarią, w razie dalszego rozszerzenia się systemu migros, stanie problem zatrudnienia tej masy sklepikarzy i kupców, którą ten system wyrzuci na bruk.

J. B.

WĘGRY

EKSPORT BEKONÓW DO ANGLJI. — Węgry zajmują coraz poważniejsze stanowisko na angielskim rynku bekonowym, aczkolwiek towar tego pochodzenia uzyskuje stale ceny niskie; wzmagają to znaczenie konkurencyjne Węgier dla bekonu polskiego. Zainteresowanie się Angli bekonem węgierskim znalazło ostatnio wyraz w enuncjacji jednego z wybitnych specjalistów, P. Wiliama Howarda, który oświadczył, że towar węgierski ma wielką przyszłość, a poprawienie cen jest najzupełniej możliwe, o ile hodowla świń w Węgrzech w większym stopniu uwzględni będzie specyficzne wymagania rynku angielskiego. Węgry, mianowicie, dysponują głównie trzodą tłuszczową, tuzoną na kukurydzy, dla fabrykacji bekonów zaś nadają się świnię mięsne, głównie gatunków yorkshire i bershire; rozszerzenie hodowli tych dwóch gatunków nie powinno napotkać na szczególne trudności, gdyż uprawa jęczmienia i ziemniaków również jest na Węgrzech silnie rozwinięta i zapewni dostateczne ilości odpowiedniej paszy. Zmiana kierunku hodowli dałaby rezultaty szybkie i poważne, już obecnie bowiem bekon węgierski, choć sporządzony ze świń tłustych, cieszy się uznaniem, mięso bowiem jest odpowiednio twarde i nie oleisto-miękkie. Zważywszy na wielką energję, z jaką prowadzone są obecnie prace nad organizacją eksportu, zwłaszcza rolnego — przewidywać należy, że możliwości, wskazane przez fachowca angielskiego, zostaną wzięte pod pilną

rozważę, ich realizacja zaś może mieć poważny wpływ na rynek bekonowy.

WŁOCHY

PRODUKCJA PAPIERNICZA. — W ubiegłym stuleciu Włochy były jednym z najpoważniejszych producentów papieru, poczynając od 1880 r., po zastosowaniu w przemyśle nowych metod, przemysł włoski, nie posiadający na miejscu surowców, nie mógł nadażyć za innymi krajami, zajmując obecnie 7-me lub 8-me miejsce w świecie. Niemniej jednak papiernictwo włoskie zaspokaja zapotrzebowanie wewnętrzne, a import niektórych gatunków kompensuje wywozem innych rodzajów, oczywiście wyższych, gdyż, o ile ilościowo import przewyższa eksport, o tyle wartościowo eksport jest większy. Obecnie istnieje we Włoszech około 350 fabryk, z których wielkimi można nazwać 21, należących do 14 przedsiębiorstw, zatrudniających powyżej 500 robotników, a w sumie ogólnej około 12 000 i dysponujących około 90 bardzo nowoczesnymi maszynami; fabryk średnich, zatrudniających 100 do 500 robotników, jest 60, pozostałe zaś 269 zakładów — są to małe fabryczki, jedynie z trudem nadążające za postępem technicznym tego przemysłu. Porozumień przemysłowych o poważniejszym charakterze niema, sprzeciwia się bowiem temu wielka różnorodność produkowanych gatunków, istnieją jedynie luźne porozumienia, dotyczące podziału rynku wewnętrznego na strefy, oddane do eksploatacji poszczególnym grupom fabryk. Natomiast od 1928 r. istniała instytucja, reprezentująca interesy papiernictwa, p. n. „*Associazione della Carta*”, obecnie przekształcona na faszystowską federację przemysłu papierniczego; istnieje też miesięcznik fachowy p. n. „*Industria della Carta*”. W porównaniu z okresem przedwojennym rozwój przemysłu papierniczego jest dość wrażliwy, a mianowicie według spisu z 1913 r. przemysł ten rozporządzał siłą 55 000 koni, kapitałem inwestowanym 82 miljonów lirów i tej samej wysokości kapitałem obrotowym, produkcja roczna zaś wynosiła 2 750 000 q wartości 110 milionów lirów; dziś siła mechaniczna wzrosła co najmniej o 50%, 25 największych przedsiębiorstw posiada kapitał zakładowy około 250 milionów lirów, produkcja zaś podniosła się o 35%, t. j. stanowi równowartość około 700 milionów lirów. Tendencją produkcji jest zaspokojenie rynku wewnętrznego, bez specjalnych zabiegów o rozwinięcie eksportu.

Eksport z Włoch obejmuje głównie drogi papier do druku, papier wekslowy, stemplowy, pergaminowy, dobre gatunki do pakowania, bibułki do owoców i papierosów, przyczem obserwuje się dużą staranność w zaspokajaniu specjalnych wymagań klienteli zagranicznej. Eksport kieruje się głównie do bliskiego i dalekiego wschodu, oraz Ameryki Południowej, podczas gdy import pochodzi głównie z Austrii, a pozatem z Niemiec, Czechosłowacji, Norwegii, Szwajcarii, Szwecji i Belgii.

Jak zaznaczono, Włochy nie posiadają dostatecznych ilości własnego surowca dla przemysłu papierniczego, podobnie rzecz się ma również z maszynami i wszelkiego rodzaju materiałami pomocniczymi; które prawie w całości muszą być importowane. Celuloza i masa drzewna są importowane, głównie z Austrii, poza tem z Norwegii, Niemiec, Czechosłowacji, Szwecji i Finlandji, a szmaty z Ameryk

południowej. Celuloza i szmaty, cła nie płacą, masa drzewna zaś płaciła według taryfy konwencyjnej 1 lira złotego za kwintal; ta ostatnia okoliczność wywołana jest usilnymi zabiegami o rozwinięcie krajowej produkcji masy z drzewa topolowego, prowadzonemi głównie przez królewską stację doświadczalną dla fabrykacji papieru i dla studjów nad tkankami roślinnymi w Medjolanie. Stacja ta wraz z Narodowym Komitetem Topoli doszła do wniosku, że cała dolina Po ma dobre warunki dla plantacji topolowych ze względu na wilgotny klimat i łatwy transport wodny; pewna ilość nieużytków została już topolą obsadzona; poza tem urządzane są stoiska propagandowe na targach w Medjolanie i w Padwie. Co do szmat dało się zaobserwować zainteresowanie niektórych firm włoskich importem tego towaru z Polski; zaznaczyć tu należy, że obroty szmatami wzrosły 5 do 6 razy, wydaje się jednak, że przyczyną tego zjawienia było nie tyle zapotrzebowanie przemysłu, co spekulacja.

Z. S. R. R.

TYDZIEŃ NIENPRZERWANEJ PRACY. — Wśród licznych eksperymentów gospodarczych, któremi hojnie Rząd sowiecki, na szczególną uwagę zasługuje zamierzone wprowadzenie tygodnia nienprzerwanej pracy w poszczególnych gałęziach gospodarki i administracji. System ten polegać ma na utrzymywaniu pracy bez przerwy, przyczem pracownicy korzystaliby w pewnych określonych, a dla każdej grupy innych dniach z wyczasów, tak że jednolite święta i dni wypoczynkowe przestałyby egzystować dla grup pracowników, objętych reformą. Sfery kierujące oczekują, iż przyjęcie systemu tygodnia nienprzerwanej pracy spowoduje obniżenie kosztów produkcji, poprawę jakości produktów, wzmocni wydajność indywidualną i spowoduje ogólny wzrost produkcji przemysłowej.

W dn. 1 października r. ub., kiedy to rozpoczęto systematyczne wprowadzanie tygodnia pracy nienprzerwanej, 275 tys. robotników przemysłowych w Z. S. R. R. pracowało już według tego systemu, który ponadto był w pełni zastosowny przez większość pracowników transportowych, pocztowych, instytucji municypalnych i t. p. Według projektu prowizorycznego na lata 1929—1930, ogólna liczba robotników przemysłowych, poddanych systemowi tygodnia nienprzerwanej pracy z końcem 1930 r. dojdzie do 1,332,000, czyli około 60% robotników, zatrudnionych w wielkim przemyśle państwowym. Przejście do systemu nienprzerwanej pracy ma nastąpić szybciej w przemyśle ciężkim niż w przemyśle przetwórczym. W pierwszej gałęzi przemysłu 85% robotników zostanie objętych przez nowy system do dnia 1 października r. b., podczas gdy w przemyśle przetwórczym stosunek ten wyniesie zaledwie 53%.

Odnosnie do innych ugrupowań zawodowych nie opublikowano odpowiednich danych ani co do liczby pracowników, mających przejść w ciągu roku bieżącego do systemu pracy nienprzerwanej, ani do tychczas osiągniętych w tej dziedzinie rezultatów. W zasadzie przejście wszystkich pracowników „zsojalizowanego odzinka” gospodarki winno się odbyć możliwie najprędzej.

Na podstawie rozporządzenia z dn. 24 września 1929 r. tydzień pracy został ograniczony do 5 dni (po 4 dniach pracy 1 dzień wypoczynku) dla wszystkich przedsiębiorstw i instytucji, przyjmujących system pracy nienprzerwanej z wyjątkiem przemysłu budowlanego i robót sezonowych. Dla przemysłu budowlanego i robót o charakterze sezonowym nowy tydzień pracy został ustalony na 6 dni (po 5 dniach pracy 1 dzień odpoczynku). Tydzień sześciodniowy ma być także zastosowany dla urzędników biur, obsługujących wyłącznie budownictwo lub roboty sezonowe, a pracujących nienprzerwanie.

Komisja rządowa tygodnia nienprzerwanej przy Radzie Pracy wydała dn. 17 marca r. b. rozporządzenie, regulujące warunki pracy urzędników przechodzących do systemu nienprzerwanego. Rozporządzenie konstatuje na wstępie, że wprowadzenie nienprzerwanej pracy do instytucji sowieckich odbyło się w większości wypadków bez dostatecznego przygotowania, co spowodowało liczne zaburzenia w funkcjonowaniu tych instytucji. Z drugiej strony zdarza się częstokroć, że urzędnicy, objęci reformą, nie są z niej zadowoleni i nie korzystają z dni odpoczynku, do których mają prawo. Dla polepszenia i ujednostajnienia nienprzerwanej pracy robotników, rozporządzenie przewiduje następujące posunięcia:

Wszystkie przedsiębiorstwa i instytucje, przechodzące do systemu nienprzerwanej pracy, winny trzymać się identycznego kalendarza, według którego rok wynosi 360 dni, jest dzielony na 12 miesięcy lub na 72 tygodni, a każdy tydzień ma 5 dni. Święta urzędowe (22 stycznia, 1 i 2 maja, 7 i 8 listopada) nie są objęte tym kalendarzem.

Urzędnicy każdego przedsiębiorstwa lub instytucji, wprowadzającej tydzień nienprzerwanej pracy, zostaną podzieleni na 5 grup, obejmujących mniej więcej jednakową liczbę urzędników. Wypoczynek tygodniowy zostanie wyznaczony dla urzędników jednej i tej samej grupy na jeden i ten sam dzień tygodnia w ciągu całego roku, tak, że np. urzędnicy pierwszej grupy będą wolni w pierwszym dniu tygodnia, drugiej grupy w drugim dniu tygodnia i t. d.

Rozdział urzędników pomiędzy grupy zostanie dokonany przez administrację każdego przedsiębiorstwa lub instytucji, w porozumieniu z lokalnymi organami syndykatów zawodowych, przy uwzględnieniu w pierwszym rzędzie interesów przedsiębiorstwa. W każdym razie będą czynione starania dla uzgodnienia — o ile możliwości — dni wypoczynku członków poszczególnych rodzin, zatrudnionych w różnych przedsiębiorstwach lub instytucjach. Poza tem rozporządzenie zawiera przepisy, dotyczące usprawiedliwienia pracy „specjalistów” i „odpowiedzialnych urzędników” administracyjnych.

System, wprowadzony rozporządzeniem, wszedł w życie dn. 1 kwietnia r. b. Czynniki kierujące uważają, że przejście do systemu tygodnia nienprzerwanej pracy będzie mogło odbyć się bez zaangażowania znaczniejszej liczby robotników dodatkowych. Jak zaznaczyliśmy na wstępie, spodziewają się nadto obniżenia kosztów produkcji, oraz możliwości zatrudnienia robotników, zwalnianych wskutek racjonalizacji. W tym celu robotnicy kwalifikowani mają być zwolnieni z wszelkich prac, które mogą być wykonane przez robotników o niższych kwalifikacjach. Równocześnie ma być usiłowane

podniesienie kwalifikacji robotników mało specjalizowanych.

Wydaje się wątpliwem, by oczekiwane przez Rząd sowiecki rezultaty mogły być łatwo osiągnięte. Wprowadzenie bowiem tygodnia nienprzerwanej pracy niewątpliwie wymagać będzie wydatnego zwiększenia liczby robotników zatrudnionych, a stąd silnie powiększy kosztą robocizny; ponadto niepodobna pominąć wpływu ważnego momentu socjalno-psychicznego pobawienia robotników wspólnego dla wszystkich dnia wypoczynkowego, co zapewne wywoła znaczne niezadowolenie. Przyszłość pokaże, czy eksperyment ten powiedzie się i da oczekiwane rezultaty, czy też zakończy się podobnym fiaskiem, jak próby socjalizacji rolnictwa.

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI

KOLEJE W 1929 R. — J. H. Parmelee, dyrektor Kolejowego Biura Ekonomicznego, w czasopiśmie „Railway Age” daje sprawozdanie z wyników eksploatacji kolei amerykańskich w 1929 r. Przypominając, że w r. ub. w zesz. 14 (str. 614) tygodnika omówione było podobne sprawozdanie za 1928 r., podajemy poniżej szereg ważniejszych szczegółów z eksploatacji kolei amerykańskich za r. ub.

Wyniki te naogół są korzystniejsze niż w 1928 r. W ciągu pierwszego 9 miesięcy przewóz towarów miał tendencję rosnącą, poczem nastąpiło załamanie i stopniowy spadek przewozów w ciągu ostatnich 3 miesięcy roku. Przebieg ten jest zgodny z przebiegiem ogólnej koniunktury gospodarczej w Stanach Zjedn., która po silnym ożywieniu po przez krach giełdowy przeszła w fazę recesji. Jednakże, jako całość, rok 1929 wykazał nadrokiem 1928 2,4% nadwyżki w ilości załadowanych wagonów oraz 3,1% nadwyżki w ilości wykonanych tonno-mil. Natomiast przewóz osób, tak jak i w latach ubiegłych, wykazał spadek, w mniejszym jednak rozmiarze niż w 1928 r., gdyż ilość pasażero-mil obniżyła się o 1,4%, co wynosi tylko ¼ straty, poniesionej w 1928 r. w porównaniu z 1927 r. W okresie 1920—1929 strata w ruchu osobowym (wyrażona w pasażero-milach) wynosi 33,6%.

Dochód za przewóz towarów wzrósł, natomiast dochód za przewóz osób nieco zmalał. W sumie jednak dochody wzrosły w porównaniu z r. ub. o 2,8%. Wzrosły także wydatki eksploatacyjne o 1,5% i podatki, w rezultacie jednak czysty dochód wzrósł o około 5%, dając przeciętne oprocentowanie inwestowanego kapitału w wysokości około 4,97%, gdy w 1928 r. wyniosło ono tylko 4,71%. W 1929 r. dochód netto wyraża się kwotą \$ 1.227 miljn., t. j. o \$ 84 miljn. więcej niż w roku poprzednim. Rezultaty te są wynikiem dalszych postępów, osiągniętych przy eksploatacji kolei. Niemal wszystkie czynniki eksploatacyjne, mające wpływ na koszt własny przewozów, doznały dalszej poprawy. Czynniki te, skombinowane w określony sposób, tworzą t. zw. ogólny wskaźnik sprawności kolei, który w roku sprawozdawczym podniósł się prawie o 3%.

O rozwoju ulepszeń technicznych i organizacyjnych na kolejach amerykańskich świadczy fakt, że od 1923 r., kiedy został ustalony plan ulepszeń, mających na celu podniesienie sprawności kolei, wskaźnik powyższy poprawił się o 25%.

W 1929 r. załadowano ogółem 52,800,000 wagonów, z czego 18,58% węglem, 7,15%

zbożem i produktami spożywczymi, 6,14% produktami leśnymi i 4,53% rudami metali. Dochód brutto kolei wyniósł \$ 6.354 miljn., a wydatki \$ 4.538 miljn., co daje współczynnik eksploatacji 71,4, gdy w 1928 r. wynosił on 72,4. Współczynnik eksploatacji, osiągnięty w 1929 r., jest najniższy, licząc od 1917 r. Podatki, uiszczone przez koleje, pochłonęły 6,6% dochodu brutto. Osiągnięty dochód operacyjny rozkłada się, jak następuje: za przewóz towarów \$ 4.826 miljn., za przewóz osób \$ 90 miljn., za przewóz poczty \$ 152 miljn., za przewóz przesyłek ekspresowych \$ 150 miljn., inne dochody \$ 354 miljn. Wydatki drogowe oraz utrzymanie taboru i urządzeń kolejowych pochłonęły sumę \$ 2.058 miljn., wydatki przewozowe \$ 2.232 miljn., inne wydatki \$ 238 miljn. Dochód za 1 tonno-mile i tu wyniósł 1'080 c., za 1 pasażero-mile 2 820 c. Wydatki inwestycyjne przekroczyły kwotę \$ 800 miljn., z czego około \$ 500 miljn. na wydatki drogowe i budowlane i \$ 300 miljn. na tabor. W dziedzinie taboru zmniejszyła się ilość parowozów oraz wagonów towarowych, gdyż ilość nowych jednostek była mniejsza niż jednostek wycofanych, ponieważ jednak siła nowych parowozów jest przeciętnie o 75% większa niż skreślonych z inwentarza, strata przeto ogólnej mocy pociągowej była nieznaczna. Co się tyczy tonnażu wagonów, to ten nawet podniósł się, pomimo zmniejszenia ilości jednostek, albowiem przeciętna pojemność nowych wagonów wynosiła 50'6 t, gdy przeciętna pojemność wagonu wycofywanego — tylko 40'9.

Przeciętny ładunek pociągu towarowego wynosił 812 t przy przeciętnym załadunku jednego wagonu 26'8 t. Liczba wagonów w pociągu towarowym wynosiła 48,8. Praca wagonów ujęta jest również w ilości mil. przebywanych w jednym dniu przez każdy wagon. Statystyka ta prowadzona jest miesięcznymi i daje dla 1929 r. przeciętną 32'8 mil. Efektywna praca wagonów przedstawiona jest w kombinowanej przeciętnej: netto tonno-mil na wagono-dzień, wynoszącej 557 tonno-mil na wag no-dzień. Koleje amerykańskie mają jeszcze jeden sprawdzian sprawności pracy: jest nim ilość netto tonno-mil na pociągo-godzinę. W 1929 r. przeciętna ta wyniosła 10,453 netto tonno-mil na pociągo-godzinę, gdy w roku poprzednim tylko 10,167.

W roku sprawozdawczym poczynione też zostały dalsze postępy w oszczędności paliwa, którego zużycie wynosiło w pociągach towarowych 123 funty na 1.000 brutto tonno-mil. Zużycie paliwa od 1921 r. zmniejszyło się o prawie 1/3. Również rekordowe rezultaty osiągnięto w zużyciu paliwa w ruchu osobowym, mianowicie 14'7 funta na wagono-milę.

Liczba zatrudnionych pracowników na kolejach wynosiła 1.685.000, t. j. o 5.000 więcej niż w 1928 r. Ich wynagrodzenie kosztowało około \$ 3.000 miljn., gdy w 1928 r. \$ 2.864 miljn. Przeciętna płaca roczna pracownika kolejowego w 1929 r. wynosiła \$ 1.780, gdy w 1928 r. \$ 1.703.

Z krótkiego powyższego streszczenia widać, że koleje amerykańskie stały się doskonałą, dzięki czemu, pomimo silnej konkurencji automobilowej, poprawiają swoją rentowność. Rentowność ta wprawdzie nie jest wielka i od zasu wojny nie może przekroczyć 5%, głównie jednak wskutek wielkich nakładów kapitału na ulepszenia i inwestycje. Wydane na te cele kwoty w ciągu ostatnich 7 lat sięgają prawie 6 miliardów dolarów.

JAPONJA

BILANS PŁATNICZY. — Niepomyślny naogół stan działalności gospodarczej kraju w r. ub. nie pozostał bez wpływu na układ poszczególnych pozycji bilansu płatniczego Japonii, głównie zaś jej handlu zagranicznego. Wprawdzie ogólna suma przywozu wzrosła o 20 miljn. yen w porównaniu z r. ub. (zwłaszcza przywóz maszyn i chemikalij), ale równocześnie wzrósł silnie wywóz — o 75 miljn. yen. W ten sposób ujemne saldo bilansu handlowego rdzennej Japonii zmniejszyło się w r. ub. do 6'8 miljn. yen (wobec 225 miljn. yen w 1928 r.), co przy utrzymaniu naogół wysokości salda ujemnego (103 miljn. yen w 1929 r., 110 miljn. yen w 1928 r.), Korei,

Formozy i południowej Mandżurji, daje w ogólnych kwotach saldo — 171 miljn. yen w 1929 r. wobec — 335 miljn. w 1928 r. Zmniejszone saldo ujemne bilansu handlowego pozwoliło na znaczne zwiększenie dodatniego salda bilansu płatniczego w r. ub. Szacunkowe na razie obliczenia salda niewidocznych stałych pozycji bilansu płatniczego podają kwotę + 150 miljn. yen w tej grupie za 1929 r. Zestawienie poniższe przedstawia ostateczne sumy dodatnich i ujemnych pozycji bilansu płatniczego — bez rezultatów bilansu handlowego — za okres lat 1924—1928, pozwalając zorientować się w układzie bilansu płatniczego Japonii (w miljn. yen):

	1924	1925	1926	1927	1928
Dochody stałe	520	550	509	524	520
Inwestycje zagraniczne	566	186	177	154	345
Kapitały japońskie, wycofane z zagranicy	122	67	87	45	20
Ogółem:	1.208	803	773	723	885
Wydatki stałe	357	395	39	375	380
Inwestycje Japonii zagranicą	96	91	73	106	75
Kapitały zagraniczne, wycofane z Japonii	336	99	154	181	200
Ogółem:	789	585	596	662	655
Saldo ostateczne: +	419	+ 218	+ 177	+ 61	+ 230

Poszczególne pozycje dochodów stałych niewidocznych stanowią: dochody z komunikacji okrętowej (35—40%), zyski japońskich zakładów przemysłowych zagranicą oraz przesyłki emigrantów (25%), zyski z ubezpieczeń (20%) i ruch turystyczny (około 10%). Po stronie wydatków najważniejszymi pozycjami są: dywidendy i odsetki, płacone zagranicą z tytułu inwestowanych w kraju kapitałów (25—30%), straty w ubezpieczeniach (25%) i opłaty portowe (10%). Pozycje te naogół nie ulegają większym zmianom.

Ruch kapitałów natomiast przedstawia odchylenie dość znaczne. Silny dopływ kapitałów zagranicznych do Japonii w 1928 r. w pierwszym rzędzie zawdzięczać należy wielkiej pożyczce Akcyjnego Tow. Elektryczności w Tokio, upłaconej w Stanach Zjednoczonych, które są głównym rynkiem kapitałowym Japonii. Natomiast kryzys wielkich koncernów przemysłowych, a następnie

i banków w Japonii w 1927 r. spowodował znaczne zmniejszenie dopływu zagranicznego kredytu długoterminowego, wywołując w rezultacie w ruchu kapitałów między Japonią i zagranicą saldo ujemne w wysokości 88 miljn. yen.

Znaczne saldo pozycji niewidocznych bilansu płatniczego Japonii w r. ub., przy silnym zmniejszeniu ujemnego salda bilansu handlowego, znakomicie ułatwia poczynania, zmierzające do przeprowadzenia reformy walutowej yena przez powrót do waluty złotej. Decydującym krokiem w tym kierunku było zniesienie dotychczasowego embarga na złoto. Znaczną pomocą w tych wysiłkach Japonii była międzynarodowa spekulacja na zwykłą yena, co pozwoliło Rządowi japońskiemu zgromadzić, za pośrednictwem Yokohama Specie Bank u rezerwę walutową w wysokości 200 miljn. yen.

M. I. D.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 16 do 31 maja 1930 r. kształtowały się następująco (za kwintal):

	16 — 22/V		23 — 31/V		Różnica (w %-ach) cen z 23 — 31/V w stos. do cen z 16 — 22/V
	w walucie krajowej	w \$	w walucie krajowej	w \$	
Pszemica:					
Berlin	28 96½	6'91	29'54	7'05	+ 1'9
Praga	162 25	4'81½	165 70	4'92	+ 2'1
Chicago	—	3'82	—	3'95	+ 3'4
Buenos Aires	—	4'19	—	4'25	+ 1'4
Liverpool	—	4'14½	—	4'45	+ 7'3
Wiedeń	31'50	4'44	33'15	4'65½	+ 5'2
Hamburg	10'62	4'26	11'37½	4'56½	+ 7'1
Zyto:					
Berlin	17'21	4'10½	17'35	4'14	+ 0'8
Praga	96 00	2'85	99'50	2'95	+ 3'6
Chicago	—	2'34	—	2'50	+ 6'8
Wiedeń	19 37½	2'73	21'35	3'00	+ 10'1
Hamburg	6'55	2'63	—	—	—

O w i e s :

Berlin	15'66	3'72½	15'26	3'64	— 2'5
Praga	92'50	2'74½	101'50	3'01	+ 9'7
Chicago	—	3'03	—	2'85	— 5'9
Buenos Aires	—	1'98½	—	2'09	+ 5'2
Liverpool	—	2'85	—	2'77	— 2'8
Wiedeń	20'50	2'89	20'00	2'81	— 2'4
Hamburg	5'05	2'02½	5'16	2'08	+ 2'1

J ę c z m i e ń b r o w a r o w y :

Berlin	19'60	4'67½	—	—	—
Praga	137'00	4'06	137'00	4'06	—
Wiedeń	29'50	4'14½	29'50	4'14½	—
Hamburg	5'20	2'08½	5'20	2'08½	—

J ę c z m i e ń z w y k ł y :

Berlin	17'66½	4'21½	17'31½	4'13	— 1'9
Praga	99'00	2'57½	—	2'52	— 2'1
Chicago	—	2'93	—	—	—

ANGLJA. — W ostatnim tygodniu maja sytuacja na rynku była następująca:

Cukier. — Oficjalne notowania cen gatunków typowych bez zmiany: trzcinowy (z cłem opłaconem) kostka £ 1.6, najlepszy granulowany £ 1.3.6, kryształ zachodnio-indyjski £ 1.2.6; buraczany (bez cła): zwyczajny granulowany £ 0.10, 88%owy typu przedwojennego £ 0.6.6 za cwt.

Mąka. — Ceny dla transportów, mających nadejść w czerwcu, są: £ 0.17.6 za worek najlepszej jarej mąki pszennej z Buffalo i z Toronto, £ 0.16.3 za oziłą pszeną ze Stanów Zjednoczonych, £ 0.15 z Australji i £ 0.14.6 z Francji. Oficjalne notowania cen gatunków typowych bez zmiany: dobra kanadyjska £ 0.17.6, domowa przemiału i ndyjskiego £ 0.17, angielska czysta £ 0.15.6 za worek 140-funtowy.

Ryż. — Ceny kształtowały się nieregularnie, a spadek spowodowany był głównie wzrostem zużycia ryżu tańszego. Tapioka miała sprzedaż dobrą przy cenie £ 0.13.6 za cwt. Oficjalne notowania cen były następujące: oryginalny Carolina spadł do £ 31.10, Patna do £ 25, imitacja Caroliny podniosła się do £ 24.10, hiszpański osłabł do £ 14.10, birmański do £ 12.10 za tonnę.

Kawa. — Obróty ostatnie obejmowały gatunki następujące: Usambara po £ 4, Niassa po £ 2.4, Toro po £ 3.6, £ 3.11, Uganda po £ 3.6, Coorg po £ 4.6 do £ 5.1, Mysore po £ 6.3, Vera Paz po £ 7.9 i Kilimandżaro po £ 4.12 do £ 5.2 za cwt. Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: Jamajka podniosła się do £ 10, Costa Rica bez zmiany £ 7.5, Kenya dobra średnia spadła do £ 5.15, brazylijska Santos podrożała do £ 3.10 za cwt.

Herbata. — Darjeeling po 16'35 d i Travancore po 17'45 d cieszyły się dobrym popytem, a indyjska południowa osiągała tę samą cenę o Travancore. Najlepsza chińska Keemun osiągała cenę 32 d, a Ching Wo 19 d za fint. Sumatra średnia miała cenę 12 d, Jawa 11 d za funt.

Kakaó. — Trinidad z nowych zbiorów oferowane jest z dostawą w czerwcu po £ 2.6. Obróty oprócz gatunków notowanych obejmowały następujące: Arriba po £ 2 16.6, Guayaquil po £ 3.4, Bahia po £ 2, San Thome po £ 2 6 c. i. f. z dostawą w czerwcu. Oficjalne notowania cen wykazują spadek: Trinidad £ 3.2.6 Grenada przednie £ 2.10. Accra standartowe £ 1.17.6 za cwt.

METALE

Z RYNKÓW ŚWIATOWYCH. — Ceny wywozowe żelaza z większych wytwórców europejskich: Anglii,

Belgji wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ f. o. b. port — notowane były w dn. 28 maja 1930 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1.016 kg	za 1.000 kg	
Surówka:			
odlewn. Nr. III (2'5-3'0% Si)	3. 7.6	3. 3.0	3. 3.0
tomasowska	—	2.19.0	—
hematytowa	3 13.6	—	—
ferromangan	10.15.0	—	—

P ó ł w y t w ó r :

kęsy	6. 5.0	4.14.0	4.14.0
plątny	6. 2.6	4.14.0	4.14.0

W y t w o r y g o t o w e :

żelazo sztabowe	7. 7.6	5. 7.6	5. 7.6
belki	7. 2.6	5. 1.6	5. 1.6
kątowniki	7. 2.6	5. 7.6	5. 7.6
blacha okrętowa, rezerwarowa i t. p.	7.13.6	—	—
szyny stalowe	7.15.0	6.10.0	6.10.0
bednarka	8.10.0	5.15.0	5.15.0
dрут-walcówka	7.12.6	—	—
blacha tomasowska	8.15.0	6.10.0	6.10.0
blacha czarna (24 gage)	9.15.0	—	—
dрут ocynkow.	13. 0.0	7.18.0	7.18.0
gwoździe druc.	10. 0.0	6. 7.6	6. 7.6

Położenie na rynku starego żelastwa przedstawiało się w tygodniu od 24 do 30 maja, jak następuje:

W Niemczech zasadniczych zmian nie było; jak i dawniej, panuje ciągle depresja. Na rynku reńsko-westfalskim odbiór żelastwa z rynku napotykał na nieprzełamany wprost niechęć hut, które w wielu wypadkach wstrzymywały nawet dawniejsze zamówienia. Zbytńia w stosunku do zapotrzebowania podaż wywołała dalszą zniżkę cen, tak że w tygodniu sprawozdawczym nawet notowania oficjalne wykazują zasadniczą cenę staliwa RM 45 za tonnę, w rzeczywistości jednak zaofiarowanie schodziło jeszcze niżej bez znalezienia dostatecznej liczby odbiorców.

Na rynku środkowym i wschodnio-niemieckim położenie jest analogiczne, chociaż nie tak może ciężkie, gdyż huty wykazują tu większą pojemność i łatwiej pochłaniają napływający na rynek towar. Tem nie mniej dopływ tego towaru jest ciągle za duży, to też ceny wykazują i tu tendencję zniżkową, choć oficjalnie w tygodniu sprawozdawczym utrzymywała się poprzednia cena zasadnicza RM 36 za żelastwo I gatunku loco Berlin. Słychać jednak o drobnych transakcjach

zawieranych i po niższych cenach. Za to na żelastwo wielkopiecowe z tytu niema do tego stopnia, że nawet nie było oficjalnych notowań cen.

Na ogólne położenie rynku mało wpływa wywóz żelastwa, który w ostatnich szczególnie czasach, pomimo zakazów, tolerowany był przez Rząd w dosyć znacznych rozmiarach. Pomimo trudnego położenia istnieje jednak i przywóz, co prawda znacznie mniejszy niż wywóz, uprawiany przez niektórych hurtowników w tych wypadkach, kiedy mogą go oni dostać drogą wodną na warunkach korzystniejszych niż na rynku krajowym. Według danych statystycznych wywóz w ciągu 4 pierwszych miesięcy r. b. wyniósł 108 676 t., podczas gdy przywóz osiągnął liczbę 50.337 t.

Na rynku złomu żeliwnego panował zupełny zastój, gdyż zapotrzebowania nie było prawie zupełnie, ale też i dostawa była względnie nie duża. Ceny utrzymywały się mniej więcej na dawnym poziomie.

Oficjalnie notowane ceny — w RM za 1.000 kg loco huta reńsko-westfalska — przedstawiały się, jak następuje:

	22 V	30 V
Staliwo	46/48	45/47
Żelastwo I gatunku	43 45	42/44
Pakiety z blachy czarn.	40/42	38/40
Żelastwo wielkopiecowe	33/34	—
Otoczki	31 33	27/29
Żelastwo mieszane	27/29	27 29
Żeliwo maszynowe tłucz.	60/62	60 62
„ kupne	50/52	50 52

Na rynku francuskim zmian nie było. Zapotrzebowanie było dobre dzięki stałemu zatrudnieniu hut, i podaż utrzymywała się w normalnych granicach, to też ceny pozostawały na wysokości poprzedniego tygodnia. Licytacje kolejowego żelastwa odbywały się normalnie, choć znać było wśród kupujących pewną rezerwę.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. fr. za 1.000 kg loco Longwy — przedstawiały się, jak następuje:

	17/V	24/V
Staliwo	230/240	230/240
Żelastwo I gatunku	210/220	210 220
Odpadki blachy niesort.	80.90	80/ 90
„ „ pakiet.	130/140	130 140
Otoczki	150/160	150/160
Żelastwo mieszane	170 180	170 180
Żeliwo maszyn. tłucz.	340/350	340/350

Rynek belgijski zmian również nie przedstawiał, tylko tu podawnemu sytuacji była bardzo niekorzystna, gdyż z powodu braku obstatunków huty nie mogły rozwinąć swojej normalnej działalności i ciągle wstrzymują się od większych zakupów żelastwa, tem bardziej, że mają go spore zapasy u siebie. Podaż w tygodniu sprawozdawczym nie przekraczała normalnej, to też ceny utrzymywały się bez zmian. Hurtownicy, pomimo posiadania znacznych zapasów, nie wysuwali ich na rynek, chcąc o ile możliwości uniknąć zbijania cen.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. belg. za 1.000 kg loco huta spożywająca — przedstawiały się, jak następuje:

	17/V	24/V
Staliwo	430/440	430/440
Żelastwo I gatunku	360	360
Żel. martenowskie	340	340
Odpadki blachy nowe	280/290	280/290
Otoczki	250	250
Żelastwo wielkopiec.	340	340
Żeliwo maszyn. tłucz.	560/570	560,570

Ceny rynkowe starych metali przedstawiały się, jak następuje (w Niemczech loco Berlin, we Francji i Belgii — loco miejsce spozycia, wzgl. loco granica — za 1.000 kg):

	Niemcy 20/V RM	Francja 24 V Fr. fr.	Belgia 24 V Fr. belg.
Miedź—odpadki grube	114	670 680	925
Bronz—odpadki grube	100	600/610	900
Mosiądz—odp.gr.	78	410/420	675
Cynk stary . . .	23	140 150	205
Ołów mięk. stary	32	195/205	260

ANGLJA.—Na londyńskim rynku metali panowało w ciągu tygodnia od 24 do 30 maja usposobienie spokojne i nawet ospałe. Po żywej działalności ubiegłych tygodni nastąpiła obecnie reakcja, wywołana z jednej strony nasyceniem się konsumentów, z drugiej niekorzystnym ciągle stanem przemysłu przetwórczego. Położenie statystyczne producentów jest ciągle niekorzystne, choć znacznie się poprawiło dzięki ostatnim wzmóŜonym zakupom, które musiały być robione z zapasów. W miedzi, naprzykład, w ciągu maja zakupiona została ilość równa podwójnej produkcji tego miesiąca. Zapotrzebowanie w tygodniu sprawozdawczym sprowadziło się mniej więcej do normy z czasu przed ostatnią hausse'ą; zainteresowanie było ba dzo niktę, gdyż brak było do niego podłoŜa.

Przebieg interesów na rynku miedzi był spokojny przy wyraźnym powstrzymaniu się konsumentów od zakupów, skutkiem czego ceny wykazywały tendencję zniŜkowaną, która jednak pod koniec tygodnia ustąpiła, tak że rezultat tygodniowy wypadł na zero. Światowa wytwórczość miedzi wykazała w kwietniu pewne obniŜenie. Położenie przemysłu miedzianego w Europie, a specjalnie w Niemczech jest gorsze niż w Ameryce, gdyż już przy dzisiejszej cenie daje on straty, które zmuszają nawet do zamykania poszczególnych działów.

Bardzo niekorzystnie przedstawiał się rynek cyny z powodu kompletnego braku zapotrzebowania. Spodziewają się, że w ciągu maja zapasy cyny ponownie wzrosną, gdyż, pomimo ograniczenia produkcji, jest ona ciągle większa od zapotrzebowania.

Stosunkowo dosyć mocno trzymał się od paru tygodni rynek cynkowy, jednakże pod koniec tygodnia sprawozdawczego nastąpiło pewne osłabienie, które przyczyniło się do ponownej zniŜki ceny. W sprawie porozumienia kartelowego zaszła jakoby zmiana na lepsze w tym sensie, że Ameryka zaczyna bardziej przychylić się do dążeń Europy, tem bardziej, że ta ostatnia gotowa jest jakoby związać się na przeciąg 2 lat. Kwestja wprowadzenia w Niemczech cla na cynk surowy została odłożona do początku czerwca.

Rynek ołowiu pozostawał spokojny przy cenach dosyć mocnych pomimo duŜego dopływu metalu z Meksyku. Dochodzą wiadomości, że jedna z większych meksykańskich kopalń ołowiu, naleŜąca do American Smelting and Refining Co., została zamknięta skutkiem zbyt wielkiego dopływu wody; grozi to samo podobno kilku innym kopalniom. Zapasy ołowiu są bardzo znaczne, zapotrzebowanie zaś jest niewielkie.

Ruch cen poszczególnych metali w tygodniu sprawozdawczym przedstawiał się, jak następuje:

Miedź standard miała nieznaczne waha nia, jednak w rezultacie tygodniowym

przy sprzedaży gotówkowej wyszła na zero, przy sprzedaży zaś terminowej poniosła stratę £ $\frac{1}{16}$. Miedź elektrolityczna i rafinowana oraz blacha pozostawały bez zmiany.

Cyna wykazała stratę po £ $\frac{3}{8}$ na obu rodzajach transakcyj.

Ołów wykazał zysk £ $\frac{1}{16}$ przy operacjach gotówkowych, przy sprzedaży zaś terminowej dał stratę również £ $\frac{1}{16}$.

Cynk dał stratę przy operacjach kasowych £ $\frac{3}{16}$, przy terminowych zaś £ $\frac{1}{4}$.

Glin i nikiel pozostawały bez zmiany zarówno w sprzedaży krajowej, jak i zagranicznej.

Antymon, blacha biała, rtęć, platyna i złoto pozostawały bez zmiany.

Ruda wolframowa straciła sh $\frac{1}{4}$ na 1% w tonnie.

Srebro dało stratę zarówno przy sprzedaży gotówkowej, jak i terminowej po $\frac{1}{16}$ d na uncji.

W poniŜszym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: rtęci, która notowana jest w £ za butlę, rudy wolframowej — w sh za 1% w tonnie, platyny — w £ za uncję, srebra — w d za uncję, złota — w sh za uncję i blachy białej — w sh za skrzynekę o 112 arkuszach 24 gage):

Metal	Poprzed. Tydz. sprawozdawczy:			
	tydz. ultimo	maksy- mum	mini- mum	ult- mo
Miedź:				
standard				
kasa	54- $\frac{1}{8}$	54 $\frac{1}{8}$	53 $\frac{3}{4}$	54- $\frac{1}{8}$
term.	54- $\frac{1}{4}$	54 $\frac{1}{4}$	53 $\frac{3}{4}$	54- $\frac{1}{8}$
elektrol.	60-61 $\frac{1}{2}$	61 $\frac{1}{2}$	60 $\frac{1}{2}$	60 $\frac{1}{2}$ -61 $\frac{1}{2}$
rafinow.	60-61 $\frac{1}{4}$	61 $\frac{1}{4}$	60	60-61 $\frac{1}{4}$
blacha miedz.	87	87	87	87
Cyna:				
kasa	141- $\frac{1}{8}$	143 $\frac{3}{8}$	140 $\frac{5}{8}$	141 $\frac{3}{4}$ - $\frac{3}{4}$
term.	143- $\frac{1}{8}$	145 $\frac{3}{8}$	142 $\frac{5}{8}$	142 $\frac{5}{8}$ - $\frac{3}{4}$
Ołów:				
kasa	17 $\frac{15}{16}$	18 $\frac{1}{8}$	17 $\frac{15}{16}$	18
term.	18 $\frac{1}{16}$	18 $\frac{1}{8}$	18 $\frac{1}{16}$	18
Cynk:				
kasa	16 $\frac{15}{16}$	16 $\frac{15}{16}$	16 $\frac{3}{4}$	16 $\frac{3}{4}$
term.	17 $\frac{3}{8}$	17 $\frac{3}{8}$	17 $\frac{3}{8}$	17 $\frac{3}{8}$
Glin:				
dla kraju	95	95	95	95
„ zagr.	100	100	100	100
Antymon	48- $\frac{1}{2}$	48 $\frac{1}{2}$	48	48- $\frac{1}{2}$
Blacha				
biała	18 $\frac{1}{4}$	18 $\frac{1}{4}$	18 $\frac{1}{4}$	18 $\frac{1}{4}$
Rtęć	22 $\frac{5}{8}$ - $\frac{3}{4}$	22 $\frac{3}{4}$	22 $\frac{5}{8}$	22 $\frac{5}{8}$ - $\frac{3}{4}$
Nikiel:				
dla kraju	175	175	175	175
„ zagr.	175	175	175	175
Ruda				
wolfram.	23 $\frac{1}{4}$	23 $\frac{1}{4}$	22 $\frac{3}{4}$	22 $\frac{3}{4}$
Platyna				
„Spong”	8 $\frac{3}{4}$	8 $\frac{3}{4}$	8 $\frac{1}{4}$	8 $\frac{3}{4}$
Srebro:				
kasa	18 $\frac{3}{4}$	18 $\frac{3}{4}$	17 $\frac{7}{16}$	17 $\frac{9}{16}$
term.	18 $\frac{1}{16}$	18 $\frac{1}{16}$	17 $\frac{1}{4}$	17 $\frac{1}{2}$
Złoto	84.11 $\frac{1}{2}$	84.11 $\frac{1}{2}$	84.11	84.11 $\frac{1}{2}$

— Wewnętrzne ceny żelaza — w £ za 1.016 kg loco huta wysyłająca — przedstawiały się w następujący sposób:

Surówka odl. Nr. III (25— 3-0% Si)	26/V	19/V	3.7.6—3.18.6	3.7.6—3.18.6
--	------	------	--------------	--------------

Surówka marten. za- sadowa	3.5.0—3.12.6	3.2.6—3.12.6
Kęsy	6.0.0—6.10.0	6.0.0—6.10.0
Szyny	8.10.0	8.10.0
Żelazo szta- bowe	8.0.0—8.10.0	8.0.0—8.10.0
Żelazokształ. Blacha okrę- towa, mo- stowa i t. p.	8.10.0	8.10.0
8.15.0—8.17.6	8.15.0—8.17.6	
Blacha czar- na (24 gage)	9.15.0	9.15.0
Blacha ocyn- kow. (24 g.)	11.17.6	11.17.6
Drut - wal- cówka	8.0.0	8.0.0
Bednarka	9.5.0—9.15.0	9.5.0—9.15.0
Koks wielko- piecowy.	0.15.6 i wyż.	0.15.6 i wyż.

SUROWCE I PÓLPRO- DUKTY WŁÓKNISTE

ANGLJA. — W ostatnim tygodniu maja sytuacja na rynku była następująca:

Bawełna. — Ceny w dalszym ciągu miały tendencję niezdecydowaną. W Manchesterze nastroj pesymizmu i zniechęcenie nie u tąpiły. Cena bawełny surowej amerykańskiej „middling” w dn. 31 maja wynosiła 8.59 d za funt; przędzy bawełnianej: amerykańskiej 12 $\frac{1}{2}$ d, egipskiej 21 $\frac{1}{2}$ d za funt.

Wełna. — Wszystkie gatunki wełny cieszyły się na aukcji londyńskiej dobrym popytem, i nawet spóźnione transporty niskich gatunków krajowych osiągały cenę 10 $\frac{1}{2}$ d do 11 d za funt. Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: Queensland merynosowa myta bez zmiany £ 0.2.9, śnieżno-biała z przyładka Dobrej N dziei £ 0.2.1, Victoria merynosowa tłusta podniosła się do £ 0.1.5, krzyżówka australazyjska przednia podniosła się do £ 0.1.8, średnia do £ 0.1.2, licha do £ 0.0.11 za funt. Topsy typ „64” podniosły się do £ 0.2.6 za funt.

Juta. — Ceny w Kalkucie ustaliły się na poziomie 49 rupij za tonnę dla gatunków przednich i 46 rupij za „lightnings”, co stanowi równowartość £ 24.10 i £ 23 w Londynie. Oficjalne notowania cen wykazują w porównaniu do poprzedniego tygodnia spadek: przednia osłabła do £ 24.10, lightnings do £ 23.5, „hearts” do £ 21.15 za tonnę.

Konopie. — Spadek cen rozciąga się na wszystkie gatunki, ale godzi najbardziej w konopie indyjskie, których ceny już przed rokiem były bardzo niskie. Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: sisal przedni £ 29, manilskie „J” £ 26.10, miękkie północno-włoskie Cannabis £ 51.10 za tonnę.

Len. — Sowiecki Staniec oferowany był po £ 65 za tonnę, ale obroty były małe. Ceny trzymają się na poprzednim poziomie: przedni £ 130, średni £ 95, liche £ 65 za tonnę.

Jedwab. — Tendencja jest stała dla wszystkich gatunków, w tem dla francuskiego, włoskiego, chińskiego i pewnych gatunków japońskiego. Syryjski i przedni japoński trzymają się mocniej jedynie dzięki małej podaży. Oficjalne notowania cen gatunków typowych były następujące: japoński £ 0.17.6, włoski £ 0.17, chiński £ 0.11,6 za funt.

FRACHTY MORSKIE

MORZE PÓŁNOCNE I BAŁTYK. —

Depresja na rynku frachtów morskich utrzymuje się. Mimo, że panowało znaczne ożywienie w zawieraniu umów na podróże w różnych kierunkach, w zakresie stawek frachtowych nastąpiła tylko minimalna poprawa. Z Finlandji nadchodzą wiadomości o spóźnieniach w dostawie ładunków drzewa. Jest to wynik długotrwałego braku deszczów. Wskutek niskiego poziomu wody na śródlądowych drogach wodnych wynikły trudności w terminowym spławianiu ładunków drzewa na miejsce ich załadowania na statki. Wielu załadowców zabiega wobec tego o późniejszą dostawę tonnażu, ponieważ przeważnie nie są w stanie przygotować ładunki drzewa na umówiony termin.

Umowy, zawierane na ładunki drzewa z Leningradu, były naogół zupełnie zadowalające. Jednak zdarzyło się, że szereg statków musiał przez dłuższy czas oczekiwać na ładunki, gdyż nie zostały one na czas dostarczone na miejsce załadowania.

Pierwsze statki z Archangielska zostały naogół znośnie wyekspedjowane. M. in. donoszą, że pewien norweski parowiec o ładowności 700 std załadowany został w ciągu 9 dni roboczych.

Ładunków z Leningradu i Archangielska było jednak w okresie sprawozdawczym niewiele. Co więcej, załadowcy rosyjscy mają trudności w zebraniu odpowiednich ładunków dla statków, zafrachtowanych na czas. Niektóre ładunki z Archangielska, zgłoszone już na rynku, zostały wycofane dla statków, zafrachtowanych na czas. Naogół poszukiwane były w Archangielsku tylko małe statki o ładowności od 300 do 800 std na podróże do portów kontynentu. M. in. zafrachtowano pewien parowiec o ładowności 850 std do Gandawy po sh 55. Poza tem poszukiwany był parowiec o ładowności 600 std na podróże do 3 portów duńskich po sh 59/6, jak również średni tonnaż z Białego morza do portów greckich. Pewien norweski parowiec o ładowności 1.200 sążni został podobno zafrachtowany na szereg podróży z Onegi do portów angielskich, przyczem wymieniana jest, jako podstawowa stawka

frachtowa, kwota sh 53 za podróż Onega—West Hartlepool. Podobnie zafrachtowany został pewien parowiec norweski o ładowności 480 std na szereg podróży Onega-Gravelines.

Tranzakcje, zawierane w Leningradzie, były nieco bardziej urozmaiczone. Pewien parowiec o ładowności 550 std został zafrachtowany do Waterford po sh 51/6, inny o ładowności 500 std do Aberdeen po sh 42/6, wreszcie jeszcze inne tranzakcje opiewały: 560 std Harlingen sh 40, 500 std Leer sh 39, 900 std Delfzijl sh 37/6, 420 std Lubeka 37/6, 350 std Szczecin sh 37/6, 800 sążni papierówki Lubeka sh 28, 2.600 t cukru z Rotterdamu do Leningradu po sh 3/6.

Umowy na czas, zawierane przez załadowców rosyjskich, zostały już ukończone. Ogółem zafrachtowano na czas około 200 statków. Obecnie poszukiwane są jedynie parowce o ładowności od 4.000 do 5.000 t w wieku nie wyżej 15 lat na szereg podróży z morza Karskiego.

Ładunki z Finlandji i ze Szwecji zjawiały się w okresie sprawozdawczym na rynku tylko w niewielkiej ilości. Z pośród zawartych ostatnio transakcyj na przewóz drzewa z Finlandji i Szwecji wymienić należy następujące umowy: 865 std Råfsö i Wartsala-Grangemouth sh 28, 600 sążni kopalniaków Południowa Finlandja—Forth sh 30/6, 1.135 std Walkom i Trangsund—Londyn sh 38, 100 std Uleaborg—Hull sh 40 term. 10 czerwca, 550 std Uleaborg—Ipswich koniec lipca sh 46, 600 std Kotka—Ipswich 1 lipca sh 41, 850 sążni kopalniaków Yxpila—Sunderland albo Tyne sh 35/3, 325 std Skellefteas—Tyne sh 48/6, 620 std Kemi—Preston i Manchester sh 52/6, 600 std Gamla Karleby—Sharpness sh 45, 600 std Veitsiluoto—Boston sh 46/3, 450 std Trangsund—Bristol sh 54, 1.500 sążni kopalniaków Ny Karleby—Cardiff sh 36/6, 800 std Råfsö—Londyn sh 37/6, 950 sążni kopalniaków Finlandja Środkowa—Cardiff sh 40, 900 sążni kopalniaków Finlandja Sr.—Hartlepool sh 34/6.

Z Hartlepool donoszą, że dla statków, zachodzących do portu wyłącznie w celu załadowania węgla bunkrowego, została przyznana zniżka w opłatach portowych. Koszty holowania zostały obniżone z 2½

na 1½ d od tonny rejestrowej netto. Również obniżone zostały koszty pilotażu z ¾ do ½ d od tonny r. n. W opłatach portowych przyznano dla tego rodzaju statków rabat 30%, zamiast dotychczasowego 10%.

Nieco więcej ładunków pojawiło się do portów kontynentu. M. in. zawarto następujące umowy: 1.200 sążni kopalniaków Finlandja Południowa—Calais sh 31/6, 1.000 s kopalniaków Uleaborg—Gandawa sh 34/6, 600 std Sundsvall—Rouen sh 39/6, 550 std Söderhamn—Rouen sh 39, 775 std Borga i Trangsund—Calais sh 38/3, 850 std Ryga—Rouen sh 32, 525 std Råfsö i Kotka—Paimboeuf sh 47/6, 315 std Strömfors i Trangsund—St. Servan sh 50, 625 std Trangsund—Antwerpja sh 35/6, 580 std Råfsö—Antwerpja sh 35/6, 900 std Kotka—Antwerpja sh 34/6, 400 std Oernskjöldsvik (z 2 miejsc załad.)—Antwerpja sh 37/6, 600 std HERNÖsand (z 2 miejsc załadowania)—Ostenda albo Kanał Brukselski sh 38, 460 std Hargshamn i Carlholm—Ostenda albo Kanał Brukselski sh 37/6, 440 std Hakkala—Antwerpja sh 34/6, 360 std Kotka i Trangsund—Antwerpja sh 36. Poza tem zafrachtowano pewną ilość tonnażu na wrzesień z Finlandji Północnej do Holandji po 22 guld. za 1 std.

Na angielskim rynku węglowym dla ładunków na morze Bałtyckie w dalszym ciągu sytuacja jest niepomyślna. Natomiast utrzymuje się nadal mocna tendencja dla ładunków do portów morza Śródziemnego, jak również poprawiła się ostatnio tendencja do portów zatoki Biskajskiej.

Płacono ostatnio za przewóz węgla z Tyne: 2.000 t Bordeaux sh 5/4½, 2.000 t Brema sh 4, 3.000 t Sörnäs sh 4/4½, 1.350 t Kiøge sh 5, 2.000 t Norwegia Wschodnia sh 4/9, 1.000 t Norresundby sh 5/6.

Z Forth płacono: 1.800 t Bajonna sh 6/6, 2.600 t ujście Elby sh 4/1½, 3.100 t ujście Elby sh 3/11, 1.500 t Wezera sh 5, 2.100 t Ostenda sh 2/10½.

Za przewóz węgla z Gdańska płacono: 2.000 t Gandawa sh 5, 2.000 t Helsingfors sh 4/6 do sh 4/9, 5.000 t Helsingfors sh 4, 2.000 t Libawa sh 4/3, 1.500 t Raumo sh 5/3.

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
ELEKTORALNA 2, pokój 26 (parter)

te'efony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie—zł 15, półrocznie—zł 30, rocznie—zł 60

z granicą:

kwartalnie—zł 25, półrocznie—zł 50, rocznie—zł 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900;

½ str.—zł 500; strony zwyczajne — zł 600,

¼ str.—zł 350, 1/8 str.—zł 200, 1/16 str.—zł 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny. CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHALSKIRedaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKIRedaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTORRedaktor działu zagranicznego:
S. SADOWSKI

Wydawca: MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

TOWARZYSTWO BUDOWY I SPRZEDAŻY SAMOCHODÓW SPÓŁKA AKCYJNA W WARSZAWIE

BILANS NA 31 GRUDNIA 1929 R.

STAN CZYNNY:		zł	zł	STAN BIERNY:		zł	zł
Kasa		18.623'97		Kapitał Akcyjny	zł 160.000'00		
Weksle	6,117.592'57			Kapitał rezerwowy	3.200'00	163.200'00	
Papiery wartościowe	15.164'11			Kaucja Zarządu		800'00	
Udziały w obcych przedsięb.	20.200'00			Wierzyciele	13.576.085'46		
Dłużnicy	5,233.046'81			Akcepty	1,998.817'00	15,738.902'46	
Towary	4,153.393'14						
Ruchomości	77.991'34						
Warsztat karoseryjny	79.22'17						
Strata za 1929 r. zł 38.359'50							
Mniej zysk z 1928 r. zł 4.591'15		33.768'35	15,738.902'46				
			<u>15,738.902'46</u>				<u>15,738.902'46</u>

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1929 R.

STRATY:		zł	zł	ZYSKI:		zł	zł
Koszty ogólne		600.354'93		Saldo z 1928 r.		4.591'15	
Podatki i opłaty		281.581'67		Zysk brutto na towarze	1,203.076'47		
Odsetki i prowizje bankowe		265.394'56		Strata za 1929 r. zł 38.359'50			
Koszty amortyzacji ruchomości		4.104'81	1,241.435'97	Mniej zysk z 1928 r. zł 4.591'15	33.768'35	1,241.435'97	
			<u>1,241.435'97</u>			<u>1,241.435'97</u>	

CZŁONKOWIE ZARZĄDU

m. p. *Dr. Henryk Aszkenazy*
m. p. *Inż. Paul Götzl*

KOMISJA REWIZYJNA

m. p. *Adolf Laterner* m. p. *Tadeusz Rozental*
m. p. *Dr. Stefan Herstein* m. p. *Dr. Emanuel Luft*
m. p. *Dr. Kazimierz Warzycki*

„POLSKA FORESTA“, S. A.

Bilans z dn. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:		zł	zł	PASYWA:		zł	zł
Stan kasy			29.361'74	Kapitał akcyjny		2,000.000'00	
Dłużnicy			2,805.502'37	Fundusz rezerwowy		199.35'24	
Materiały techniczne			77.514'02	Wierzyciele		15,349.106'80	
Zapasy: Mat. tarte	1,056.692'46			Fundusz amortyzacyjny		645.951'92	
drzewo okr. 1927/28, 1928/29, 1929/30	2,222.155'95						
drzewo opałowe 1929/30	246.365'69						
„ „ 1927/28	4.333'58						
„ „ 1928/29	6.535'71	3,536.083'39					
Kaucje			48.600'61				
Inwestycje			6,323.652'87				
„ Brody			4,971.689'70				
Manipul. drzewa okrągł. 1930/31			4.092'72				
„ „ opałow. 1930/31			711'05				
Strata za 1928 r.			190.480'48				
Strata za 1929 r.			206.605'01				
			<u>18,194.293'96</u>				<u>18,194.293'96</u>

Rachunek strat i zysków z dn. 31 grudnia 1929 r.

WINIEN:		zł	zł	MA:		zł	zł
Odsetki		729.737'17		Dochód brutto		1,630.709'75	
Podatki		63.551'55		Strata za 1929 r.		206.605'01	
Asekuracje		9.873'41					
Naprawy i rekonstrukcje		54.718'19					
Koszty administracyjne		244.601'53					
Szkody powodzi		95.775'36					
Prowizje		6.692'27					
Odpisy z inwestycji		632.365'28					
		<u>1,837.314'76</u>					<u>1,837.314'76</u>

B I L A N S

BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

z dnia 31 grudnia 1929 roku.

STAN CZYNNY:

Dział Handlowy:	zł
1. — Kasa i sumy do dyspozycji	41,570.237'92
2. — Papiery procentowe, akcje i udziały	72,791.788'87
3. — Papiery procentowe własnej emisji	75,274.271'41
4. — Weksle zdyskontowane	182,993.239'51
5. — Pożyczki krótkoterminowe	141,613.534'73
6. — Banki	33,823.584'69
7. — Pożyczki gotówkowe długoterminowe	6,695.826'83
8. — Pożyczki gotówkowe komunalne	31,315.292'49
9. — Pożyczki budowl. z funduszków własn.	23,912.272'88
10. — Pożyczki zwaloryzowane b. instytucyj szujonowanych	6,757.167'46
11. — Inne aktywa	37,681.007'79
	654,428.224'58

Dział Emisyjny:	zł
12. — Pożyczki emisyjne	zł 663,046.362'04
13. — Inne aktywa działu emisyjnego	zł 22,365.125'66
14. — Saldo w dziale handlowym	zł 21,008.617'85
	706,420.105'55

Dział operacyj ze Skarbem Państwa:	zł
15. — Pożyczki budowlane	zł 243,374.553'53
16. — Kredyty sanacyjne dla Banków	zł 38,077.741'63
17. — Kredyty dla Kooperolnej i innych	zł 48,279.508'27
18. — Różne lokaty	zł 83,620.262'05
19. — Saldo w dziale handlowym	zł 3,873.539'46
	417,225.654'94

20. — Inkaso	14,968.739'62
21. — Gwarancje i akceptacje	37,796.586'79
	1,830,839.311'48

STAN BIERNY:

Dział Handlowy:	zł
1. — Kapitał zakładowy	150,000.000'00
2. — Rezerwy	40,653.393'59
3. — Wkłady a vista	131,063.526'44
4. — Wkłady terminowe	116,009.434'57
5. — Redyskonto weksli	71,998.038'20
6. — Banki	79,311.973'71
7. — Inne pasywa	27,605.755'29
8. — Czysty zysk	12,723.895'47
9. — Saldo działu emisyjnego	21,008.617'85
10. — Saldo działu operacyj ze Skarbem Państwa	3,873.589'46
	654,428.224'58

Dział Emisyjny:	zł
11. — Specjalna rezerwa dla papierów wartościowych własnej emisji	zł 10,372.321'49
12. — Emisje	zł 663,046.362'04
13. — Inne pasywa działu emisyjnego	zł 33,001.422'02
	706,420.105'55

Dział operacyj ze skarbem Państwa:	zł
14. — Lokaty Skarbu Państwa:	
a) fundusze budowlane	zł 215,230.936'84
b) fundusze sanacyjne dla Banków	zł 56,545.706'20
c) fundusze ex re Kooperolnej	zł 36,191.311'79
d) różne lokaty	zł 109,257.700'11
	417,225.654'94

15. — Różni za inkaso	14,968.739'62
16. — Zobowiązania z tytułu gwarancji i akceptacji	37,796.586'79
	1,830,839.311'48

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

za 1929 rok.

STRATY:	zł
1. — Odsetki	36,724.169'63
2. — Różnice kursowe	7,343.975'17
3. — Koszty ogólne	14,956.057'70
4. — Amortyzacja	1,887.842'79
5. — Odpisy	593.962'69
6. — Czysty zysk	12,723.895'47
	74,229.903'45

ZYSKI:	zł
1. — Odsetki	68,739.230'13
2. — Prowizje	2,531.678'37
3. — Zwrot kosztów handlowych	327.809'01
4. — Dodatek na koszty administracyjne działu emisyjnego	2,267.093'93
5. — Administracja realności	242.096'89
6. — Zwrot odpisanych wierzytelności	121.995'12
	74,229.903'45

TOWARZYSTWO AKCYJNE BROWARU PAROWEGO
SSRÓW K. ANSTADTA, ŁÓDŹ

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł	STAN BIERNY:	zł
Stan kasy	54.857'03	Kapitał akcyjny	2,100.000'00
Nieruchomości i grunty fabryczne	2,245.827'83	Kapitał amortyzacyjny	1,570 879'19
Maszyny, kotły i inwentarz fabryczny	1,776.499'05	Kapitał zapasowy	226.900'00
Papiery wartościowe	9.529'00	Wierzyciele i kaucje	910.947'54
Dłużnicy	272.700'48	Dywidenda niepodniesiona	80'00
Towary, surowce i materiały pomocnicze	554.769'13	Dywidenda za 1929 r. po zł 25'00 za każdą akcję	105.000'00
	4,914.182'52	Pozostałość przeniesiona na 1930 r.	375'79
			4,914.182'52

Rachunek Strat i Zysków za 1929 r.

WINIEN:	zł	MA:	zł
Rozchód na surowce i materiały, koszty ruchu i ogólne koszty handlowe	2,107.848'13	Pozostałość zysku z 1928 r.	1.002'18
Czysty zysk	287.366'89	Ogólny przychód w 1929 r.	2,394.212'84
	2,395.215'02		2,395.215'02

„BITUMEN“ Naftowa Spółka Akcyjna w Boryslawiu
zawiadamia, że dn. 16 czerwca 1930 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w sali posiedzeń Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego w Lwowie, ul. Kopernika 4,

II Zwyczajne Walne Zgromadzenie
z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie zamknięcia rachunkowego z 1929 r.;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Uchwała o utworzeniu funduszu amortyzacyjnego;
- 4) Zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego i udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Wybór uzupełniający jednego członka Zarządu;
- 6) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

W celu wykazania prawa uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, w szczególności prawa głosowania, winien każdy akcjonariusz złożyć swe akcje najpóźniej na dni 8 przed terminem Walnego Zgromadzenia w kasie Spółki.

„POLROPA“ Naftowa Spółka Akcyjna w Boryslawiu
zawiadamia, że dn. 16 czerwca 1930 r. o godz. 5½ po poł. odbędzie się w sali posiedzeń Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego we Lwowie, ul. Kopernika 4,

II Zwyczajne Walne Zgromadzenie
z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie zamknięcia rachunkowego za 1929 r.;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Uchwała o utworzeniu funduszu amortyzacyjnego;
- 4) Zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego, uchwała o użyciu zysku i udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

W celu wykazania prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, w szczególności prawa głosowania, winien każdy akcjonariusz złożyć swe akcje najpóźniej na dni 8 przed terminem Walnego Zgromadzenia w kasie Spółki.

TOWARZYSTWO
PRZĘDZALNI CZESANKOWYCH, S. A.

Bilans na 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:

Place zł 145.000'00; Budynki zł 1,039.766'70; Maszyny zł 2,154.283'48; Wozv zł 11.879'30; Razem zł 3,350.929'48; Kasa i weksle zł 68.980'07; Materiały zł 7.760'00; Akcesoria techniczne zł 5.914'00; Węgiel zł 2.600'00; Razem zł 16.274'00; Dłużnicy zł 486.502'33; Strata zł 138.833'42; **Ogółem zł 4,061.519'30.**

PASYWA:

Kapitał akcyjny zł 2,000.000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 94.969'00; Kapitał rezerwowy zł 5.031'00; Razem zł 2,100.000'00; Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Polskiego zł 1.224.452'12; Zaległe podatki i świadczenia socjalne zł 65.631'59; Wierzyciele i akcjonariusze zł 671.435'59; **Ogółem zł 4,061.519'30.**

Rachunek Zysków i Strat na 31 grudnia 1929 r.

WYDATKI:

Procenty zł 215 168'44; Podatki zł 75.776'89; Świadczenia socjalne zł 127.132'77; Wyплаты i pensje zł 921.863'62; Opal zł 197.831'55; Koszta f. bryczne zł 13.445'24; Koszta handlowe zł 18.965'37; Remont zł 139.226'32; Zużyte materiały zł 154.232'79; Ubezpieczenie zł 17.657'43; **Ogółem zł 1,881.300'42.**

WPŁYWY:

Pozostałość z 1928 r. zł 610'28; Dochód z nieruchomości zł 4.515'64; Dochód z fabrykacji zarobnej zł 1,737.341'08; Strata na 31 grudnia 1929 r. zł 138.833'42; **Ogółem zł 1,881.300'42.**

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ
ZAKŁADÓW CERAMICZNYCH
„STELLA”

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 21 czerwca r. b. o godz. 11 odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie. ul. Mazowiecka Nr. 16,

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku Zysków i Strat za 1929 r. i udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 4) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1930 r.;
- 6) Zmiana i uzgodnienie Statutu z prawem o Spółkach Akcyjnych;
- 7) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach bankowych i kredytowych lub u osób prywatnych bez lub z zabezpieczeniem hipotecznym na nieruchomościach Spółki;
- 8) Powiększenie Kapitału Akcyjnego;
- 9) Wybory Władz;
- 10) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze. pragnący korzystać z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe instytucji kredytowych w biurze Zarządu na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

W razie niezłożenia dostatecznej Ustawą przewidzianej ilości akcji, Walne Zgromadzenie odbędzie się w drugim terminie, który wyznacza się na dzień 10 lipca r. b., i będzie prawomocne bez względu na ilość obecnych Akcjonariuszów.

FRANCUSKA SPÓŁKA AKCYJNA

Spółka Galicyjska Kopalń

COMPAGNIE GALICIENNE DE MINES SOCIÉTÉ ANONYME

Siedziba Zarządu: Paryż, rue de la Victoire 76, zawiadamia PP. Akcjonariuszy Spółki Akcyjnej Compagnie Galicienne de Mines, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w sobotę dn. 28 czerwca 1930 r., o godz. 11½, w lokalu Spółki w Paryżu, rue de la Victoire Nr. 76, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Zarządzającej;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Przedłożenie rachunków za rok sprawozdawczy 1929 i zatwierdzenie tychże;
- 4) Wybór Administratorów;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej na rok sprawozdawczy 1930 oraz określenie jej wynagrodzenia;
- 6) Wybór dzienników polskich, w których mają być ogłoszone bilanse i sprawozdania, stosownie do obowiązujących przepisów w Polsce;
- 7) Upoważnienie administratorów do zawierania umów z Towarzystwem.

Według brzmienia art. 32 Statutu Spółki, jedynie posiadacze przynajmniej 10 akcji mają prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu, natomiast posiadacze mniejszej ilości akcji mogą się łączyć, delegując na Walne Zgromadzenie po jednym z pośród siebie na każde 10 w ten sposób zebranych akcji.

Akcie na okaziciela winny być złożone na 8 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Société Générale de Crédit Industriel et Commercial w Paryżu, rue de la Victoire Nr. 66, t. j. najpóźniej w dniu 19 czerwca 1930 r.

Rada Zarządzająca

ZARZĄD

FRANKO-POLSKIEGO
TOWARZYSTWA GÓRNICZEGO

ma zaszczyt prosić PP. Akcjonariuszów o przybycie stosownie do § 41 i 44 Statutu, na

ZEBRANIE OGÓLNE

które się odbędzie w poniedziałek dn. 30 czerwca 1930 r. o godz. 11 rano w Mysłowicach. ul. Krakowska Nr. 20.

Porządek dzienny ogólnego Zebrania:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1929/30, t. j. za czas od dn. 1 lutego 1929 r. do dn. 31 stycznia 1930 r.;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie kredytów, potrzebnych na roboty nowe, oraz wydatków nadzwyczajnych w roku operacyjnym 1930/31;
- 3) Powołanie członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej, upoważnionych do sprawdzania rachunków;
- 4) Sprawozdanie Zarządu ze spraw bieżących i decyzja, dotycząca różnych wpływających z tego kwestyj;
- 5) Sprawy różne.

Stosownie do art. 47 Statutu właściciele przynajmniej 50 akcji, którzy pragną brać udział w Zebraniu Ogólnym, winni przedstawić Zarządowi conajmniej na 7 dni przed Zebraniem Ogólnym, t. j. do dn. 23 czerwca 1930 r., akcje lub też dowód złożenia akcji w instytucjach kredytowych, które działają na mocy zatwierdzonych statutów, lub też w oddziałach zagranicznych banków: „Kredyt Lyoński” lub w „Banku dla Handlu 'Zewnętrznego”.

Przyjmowanie akcji będzie odbywało się w biurze Towarzystwa w Dąbrowie-Górnicej, ul. Kr. Jadwigi Nr. 12, codziennie od godz. 9 do 12 i od 15 do 17, z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych.

Compagnie Générale des Industries
Textiles, Société Anonyme des Etab-
lissemens Allart, Rousseau et Cie,
(anciennement Léon Allart et Cie)

Francuska Spółka Akcyjna Jeneralna
Kompanja Przemysłu Przędzalnianego
Towarzystwo Anonimowe Zakładów
Allart, Rousseau i S-ka, (dawniej
Léon Allart i S-ka)

zaprasza swych Akcjonariuszów na

Ogólne Zwyczajne Zebranie,

które odbędzie się w siedzibie Towarzystwa w m. Roubaix, Grande Rue 152, w piątek dn. 27 czerwca 1930 r. o godz. 3 po południu.

Porządek dnia:

- 1) Sprawozdania Rady Zarządu i Rewizora, dotyczące roku operacyjnego 1929/30;
- 2) Zatwierdzenie rachunków i bilansu za tenże rok operacyjny i wyznaczenie dywidendy;
- 3) Nominacja członka Zarządu na miejsce jednego, termin pełnomocnictw którego upłynął, który jednak może być ponownie wybrany;
- 4) Udzielenie absolutorjum członkom Zarządu i Rewizorom;
- 5) Nominacja dwóch Rewizorów na przyszły rok operacyjny i ustalenie ich wynagrodzenia;
- 6) Udzielenie Członkom Zarządu upoważnienia do zawierania transakcyj z Towarzystwem.

WALNE ZGROMADZENIE

Zakładów Rolniczo-Przemysłowych w Kruszwicy,

Tow. Akc. w Kruszwicy

odbędzie się dn. 14 czerwca 1930 r. o godz. 4¹/₂ po południu w lokalach biurowych Zakładów Rolniczo-Przemysłowych, Tow. Akc. w Kruszwicy, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu o stanie finansowym Spółki;
- 2) Sprawa likwidacji Spółki lub sposób zarządzenia likwidacji Spółki.

Akcjonariusze mogą złożyć dodatkowe sprawy na porządek dzienny, które mogą być zamieszczone w ostatnim głoszeniu. Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym winno być zgłoszone nie później, jak 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Właściciele akcji imiennych i świadectw tymczasowych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi przynajmniej na siedem dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w spółce przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia i nie będą odbrane przed ukończeniem tegoż.

Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej, oraz takiej zagranicznej, na którą zezwolił Minister Skarbu. W zaświadczeniu należy wymienić liczby akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd: *Stefan Żakowski,*
Adam Sterczyński

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

Zakłady Chemiczne „GRODZISK”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 25 czerwca 1930 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Chmielna 10, odbędzie się doroczne

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdania rocznego, bilansu za 1929 r. i rachunku zysków i strat oraz udzielenie absolutorium;
- 4) Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na 1930 r.
- 5) Zmiany statutu uzgodnione rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 22/III 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz 383);
- 6) Powiększenie kapitału akcyjnego;
- 7) Upoważnienie dla Zarządu;
- 8) Wybory uzupełniające do Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 9) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 10) Określenie wynagrodzenia władz;
- 11) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Zgromadzeniu, o ile co najmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem złożą Zarządowi swoje akcje, zaś akcje imienne dają prawo głosu, o ile w tymże siedmiodniowym terminie zapisane były w księgach Spółki. Zamiast samych akcji mogą być złożone świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucji kredytowych, rządowych lub prywatnych, działających na mocy statutów przez Rząd zatwierdzonych.

Pabjanickie Towarzystwo Akcyjne Przemysłu Chemicznego w Pabjanicach

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł
Budynki	2.320.250'22
Maszyny, aparaty i ruchomości	4.201.170'48
Grunty	681.840'25
Kasa	16.153'84
Papiery wartościowe	45.573'—
Weksle	631.893'18
Dłużnicy	4.281.585'63
Remanent towarów	2.003.192'51
	<hr/>
	14.181.664'11

PASYWA:	zł
Kapitał akcyjny	4.000.000'—
„ rezerwowy	387.384'73
„ amortyzacyjny	1.961.148'66
Kasa emerytalna pracowników	594.432'33
„ „ robotników	239.641'36
Wierzyciele	6.668.864'41
Zysk	330.192'62
	<hr/>
	14 181 664 11

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN:	zł
Wydatki	3.105.462'45
Amortyzacja budynków, maszyn i t. p.	395.074'40
Odpis na kapitał rezerwowy	12.843'—
„ „ fundusz emerytalny pracowników	50.000'—
Zysk	330.192'62
	<hr/>
	3.893.572'47

MA:	zł
Pozostałość z 1928 r.	26.269'67
Zysk na towarach	3.867.302'80
	<hr/>
	3.893.572'47

ZARZĄD

STANDARD-NOBEL W POLSCE, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dniu 24 czerwca 1930 r. o godz. 17, odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie, Al. Jerozolimska 57,

Dziesiąte

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zażalenie posiedzenia;
- 2) Wybór Przewodniczącego;
- 3) Sprawozdanie Zarządu, bilans i rachunek strat i zysków oraz budżet na 1930 rok;
- 4) Wnioski Komisji Rewizyjnej i Zarządu;
- 5) Upoważnienie Zarządu do nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości Spółki;
- 6) Wyznaczenie wynagrodzenie Członkom Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybory 5 Członków Zarządu i jednego Zastępcy, ustępujących w myśl Statutu Spółki;
- 8) Wybory 5 Członków Komisji Rewizyjnej;
- 9) Zmiany w Statucie Spółki, w myśl Rozporządzenia Pana Prezydenta Rzplitej Polskiej z dn. 22 marca 1928 r.;
- 10) Wnioski Akcjonariuszów złożone Zarządowi na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

N. B. W myśl § 18 Statutu Spółki właściciele akcji korzystają z prawa głosu, o ile co najmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyli do Zarządu same akcje lub zaświadczenia jakiegokolwiek instytucji bankowej, akcyjnej w kraju lub Banque de Paris et des Pays Bas w Paryżu lub National City Bank of New -York w Nowym Jorku o posiadaniu akcji w swym depozycie.

„MIKULICZYN”

ZAKŁADY DLA PRZEMYSŁU DRZEWNEGO, S. A.

Bilans z dn. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł	PASywa:	zł
Gotówka w kasie	1.829 63	Kapitał akcyjny	300.000 00
Grunta	91.381 16	Fundusz rezerwowy	77 944 65
Budynki mieszkalne	143.769 96	Wierzyciele	1.715.593 21
Budynki fabryczne	65.447 98	Fundusz robotniczy i urzędniczy	3.000 00
Maszyny	215.714 65		
Ruchomości	66.155 98		
Tor kolejowy	162.463 95		
Zapasy drzewa okrągłego	920.321 36		
Zapasy artykułów technicznych	17.822 32		
Dłużnicy	344.824 47		
Strata	77.206 40		
	<u>2.096.937 86</u>		<u>2.096 937 86</u>

Rachunek Strat i Zysków z dn. 31 grudnia 1929 r.

STRATY:	zł	ZYSKI:	zł
Podatki i należności	34.311 91	Dochód brutto z r-ku towarów	238 176 76
Przewóz kolejowy	14.297 23	Strata	77.206 40
Utrzymanie budynków	8.827 96		
Odsetki	12.369 11		
Koszta administracji	85.117 35		
Asekuracja	7.373 14		
Szkody powodzi	18 021 01		
Rekonstrukcja i naprawa maszyn	65.176 26		
Odписy na amortyzację	69.889 19		
	<u>315.383 16</u>		<u>315.383 16</u>

Mikuliczyn, dn. 31 grudnia 1929 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„RECENIA POLSKA”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż wobec nieprzedstawienia dostatecznej ilości akcji na Zwyczajne Walne Zgromadzenie i Akcjonariuszów, naznaczone na dzień 31 maja r. b., odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

w dn. 14 czerwca 1930 r. o godz. 19 w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Krakowskie-Przedmieście Nr. 16/18, z porządkiem dziennym niedosłzłego do skutku Walnego Zgromadzenia, a mianowicie:

- 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania oraz bilansu i rachunku zysków i strat za 1929 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi; 4) Zatwierdzenie budżetu na rok operacyjny 1930; 5) Wybór Członka Zarządu; 6) Wybór Członków Komisji Rewizyjnej.

Walne Zgromadzenie w drugim terminie jest prawomocne bez względu na ilość przedstawionych akcji.

Warszawa, dn. 2 czerwca 1930 r.

Zarząd Fabryki Lamp, Bronzów i Wyrobów Metalowych

JAN SERKOWSKI, Sp. Akc.

zawiadamia, że dn. 24 czerwca 1930 r. o godz. 6 popoł. odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie, ul. Nowolipie Nr. 76/78,

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu na dz. 31 grudnia 1929 r.;
- 4) Zmiana Statutu Spółki;
- 5) Wybór Członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

DOM TOWAROWY „BRACIA JABŁKOWSCY”, S. A.

w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

Gotowizną w kasie zł 27.012 91; Waluty obce zł 7.284 61; Papiery wartościowe zł 245.814 10; Weksle zł 93.493 81; Instytucje kredytowe zł 114.554 45; Towary zł 1.797.296 27; Nieruchomości zł 4.586.762 18; Ruchomości zł 1.405 191 92; Różni dłużnicy zł 890 445 56; Sumy przechodnie zł 11.733 75; Depozyty zł 859.223 95; **Razem zł 10.038.813 51.**

STAN BIERNY:

Kapitał akcyjny zł 3.000.000 00; Kapitał zapasowy zł 282.964 29; Specjalny rezerwowy zł 1.446.582 11; Kapitał amortyzacyjny zł 749.273 74; Fundusz stypendyjny zł 12.000 00; Fundusz zapomogowy zł 44.557 50; Dług hipoteczny zł 992.807 05; Instytucje kredytowe zł 121.496 94; Akcepty zł 828.494 51; Różni wierzyciele zł 1.243.283 61; Niepodniesiona dywidenda zł 16.609 63; Sumy przechodnie zł 71.005 72; Depozytarjusze zł 859.223 95; Przewyżka aktywów nad pasywami zł 370.514 46; **Razem zł 10.038.813 51.**

Rachunek Zysków i Strat

Wydatkowano zł 1.598.055 21; Spisano wątpliwych należności zł 25.751 25; Przewyżka dochodów nad wydatkami zł 370.514 46; **Razem zł 1.994.320 92; Zysk brutto zł 1.994.320 92.**

Walne Zgromadzenie w dn. 26 maja 1930 r. uchwaliło za 1929 r. obrachunkowy 3% dywidendy — czyli zł 0 30 od akcji 10-złotowej. Kupony realizuje od 1 października 1930 r. Bank Związku Spółek Zarobkowych w Warszawie, ul. Jasna 8.

ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN, KOTŁÓW I WAGONÓW L. ZIELENIEWSKI I FITZNER-GAMPER, S. A.

RACHUNEK BILANSU z dniem 30 września 1929 r.

STAN CZYNNY:		zł	STAN BIERNY:		zł	zł
Grunta i budynki	19.025.354'41		Kapitał akcyjny		15.000.000'00	
Maszyny i urządzenia	16.933.845'35		Fundusze rezerwowe:			
Zapasy	20.977.791'94		a) zwyczajny	3.523.917'94		
Gotówka	130.757'98		b) z różnic kursu przy emi- sjach	1.223.954'49		
Udziały	3.902.360'88		c) specjalny	961.410'19		
Dłużnicy	22.778.438'35		d) na odnowienie urządzeń fabrycznych	400.000'00		
			e) umorzenia	17.976.624'15	24.085.906'77	
			Obligacje S. A. Fitzner & Gam- per		522.181'28	
			Akcepty		5.369.011'99	
			Banki:			
			a) w R-ku bieżącym	1.889.140'82		
			b) kredyt długoterminowy z powodu fuzji z W. Fitz- ner & K. Gamper	9.980.102'83	11.869.243'65	
			Zaliczki i zobowiązania towa- rowe		26.044.827'85	
			Niepodniesione dywidendy		91.396'44	
			Zysk przeniesiony z 1928 r.	201.198'05		
			Zysk w 1929 r.	564.782'88	765.980'93	
						83.748.548'91
						<u>83.748.548'91</u>

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW za czas od 1 października 1928 r. do 30 września 1929 r.

WYDATKI:		zł	zł	DOCHODY:		zł
Koszta ogólne	2.383.802'03			Zysk przeniesiony z 1928 r.	201.198'05	
Podatki i należności	1.813.987'56			Dochód brutto z produkcji	8.703.117'55	
Świadczenia społeczne	775.965'46	4.963.755'05		Dochód z udziałów	33.059'58	
Odsetki		1.128.354'39				
Straty na odbiorach		89.251'64				
Odpisy (Amortyzacja)		1.990.033'17				
Zysk per saldo		765.980'93				
						8.937.375'18
						<u>8.937.375'18</u>

Kraków, dn. 26 kwietnia 1930 r.

Potwierdzamy zgodność z księgami Spółki:

Zygmunt Hueł m. p. Piotr Rokosz m. p. Wacław Jacobson m. p.

ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN, KOTŁÓW I WAGONÓW L. ZIELENIEWSKI I FITZNER-GAMPER, S. A.

zawiadamiają, że na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 28 kwietnia 1930 r. wypłacać będą po zł 4'00 za każdy kupon oznaczony Nr. 4.

Kupon Nr. 4 realizują, począwszy od dn. 1 czerwca 1930 r.: Kasa Spółki, Kraków, ul. Wolska Nr. 4; Bank Gospodarstwa Krajowego, Warszawa i Filja Kraków; Bank Dyskontowy Warszawski, Warszawa i Filja Lwów; Bank Handlowy w Warszawie, S. A. Warszawa i Oddział Kraków; Oesterreichische Kredit-Anstalt f. Handel und Gewerbe, Wiedeń, i „Mercurbank“ Wiedeń.

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

„TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ PIAST”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że wskutek nieprzybycia na wyznaczone na dzień 31 maja 1930 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, rozporządzających wymaganą przez statut ilością głosów, Zgromadzenie to nie mogło się odbyć i wskutek tego zwołuje PP. Akcjonariuszów na **Walne Zgromadzenie** w drugim terminie z tym samym porządkiem dziennym, odbyć się mające w siedzibie Spółki, ul. Moniuszki Nr. 10, dn. 27 czerwca 1930 r. o godz. 6 po południu.

Zgromadzenie to będzie prawomocne bez względu na ilość złożonych akcji.

Termin składania akcji na okaziciela na to drugie Zgromadzenie upływa z dn. 20 czerwca 1930 r.

SPÓŁKA AKCYJNA DLA HANDLU I PRZEMYSŁU BERENSTEIN, ZONIS i S-ka

W ŁODZI

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł
Kasa	32 596 95
Dłużnicy	588.335 11
Towary	27.412 86
Weksle	855.484 33
Urządzenie biura i składu	12.183 62
Kaucje	30 00
Koszty organizacji	6.260 64
Dłużnicy wątpliwi	1 00
	<u>1.522.304 51</u>
STAN BIERNY:	
Kapitał Akcyjny	510.000 00
Wierzyciele	970.281 96
Zakł. Ubezpiec. Pracown. Umysł.	322 80
Kasa Chorych	378 98
Fundusz Bezrobocia	16 84
Podatek dochod. od uposaż. służb.	298 59
Podatek od obrotu	551 62
Podatek od wynagrodz. komis.	2.619 95
Zysk za 1929 r.	37.835 77
	<u>1.522 304 51</u>

Rachunek Strat i Zysków za 1929 r.

STRATY:	
Straty na Dłużnikach	61.121 98
Koszty Organizacji	1.565 16
Urządzenie biura i składu	1.353 74
Podatek od obrotu	8.958 87
Podatek od wynagrodz. komis.	19.490 65
Komorne	15.094 40
Procenty	1.552 58
Ofiary	1.101 40
Pensje	79.370 02
Asekuracja	1.745 31
Koszty Handlowe	77.546 41
Prowizja	3.691 14
Dłużnicy Wątpliwi	12.828 85
Czysty Zysk za 1929 r.	37.835 77
	<u>3.3320 28</u>
ZYSKI:	
Wynagrodzenie komisowe	282.391 80
Zysk na towarach	40 928 48
	<u>323.320 28</u>

Przemysł i Handel Elektrotechniczny „WOLTAR”, S. A.

Bilans za 1929 r.

AKTYWA: Kasa zł 8.830 56; Weksle zł 63.366 62; Towary zł 401.490 76; Papiery wartościowe zł 208.388 98; Odbiorcy zł 561.947 95; Banki zł 75.669 63; Ruchomości zł 45.066 21; **Ogółem zł 1.364.760 71.**

PASYWA: Dostawcy zł 718.784 45; Akcepty zł 63.162 65; Nora - Radio, konsygnacja zł 46.567 77; Rezerwa podatkowa zł 2 125 85; Zyski i Straty zł 27.843 08; Fundusz amortyzacyjny zł 6.276 91; Kapitał zł 500.000 00; **Ogółem zł 1.364.760 71.**

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN: Rachunek kosztów handlowych i wynagrodzenia Zarządu zł 278.387 96; Straty na dłużnikach zł 30.371 55; Procenty zł 27.812 41; Podatki zł 64.522 34; Zysk netto zł 27.843 08; **Ogółem zł 428.937 34.**

MA: Rachunek towarów, zysk brutto zł 423.843 49; Rezerwy podatkowej zł 5.093 85; **Ogółem zł 428.937 34.**

Zarząd Spółki Akcyjnej

Handlu Towarami Włókienniczymi „BŁAWAT” w Warszawie

podaje do wiadomości, że w dn. 27 czerwca 1930 r., o godz. 9 wieczorem odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Siennej Nr. 16

Zwyczajne Roczne Walne Zebranie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku Zysków i Strat za 1929 r. oraz budżetu na 1930 r.; 4) Podziału zysku; 5) Wybory uzupełniające do Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski, o ile zostaną złożone w Zarządzie Spółki przynajmniej na 14 dni przed terminem Walnego Zebrania.

W razie ni dościa Zebrania do skutku z przyczyn, przewidzianych w par. 29 Statutu, Zebranie w drugim terminie odbędzie się w dn. 11 lipca 1930 r. o godz. 9 wieczorem w tym samym lokalu i z tym samym porządkiem obrad, przyczem będzie ono prawomocne bez względu na wysokość reprezentowanego na niem kapitału zakładowego.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni na 8 dni przedtem złożyć w biurze Zarządu swoje akcje lub dowody depozytowe.

STOWARZYSZENIE ROLNICO-HANDLOWE W RADOMSKU, S. A.

BILANS W DN. 31 GRUDNIA 1929 R.

STAN CZYNNY:

Kasa zł 4.866 97; Weksle w portfelu zł 36.633 81; Odbiorcy zł 362.570 96; Różni zł 6.977 64; Dostawcy zł 3.203 55; Banki zł 804 96; Papiery procentowe zł 45.176 00; Nieruchomości zł 326.800 00; Ruchomości zł 17.406 59; Sumy przechodnie zł 975 07; Towary zł 367.575 15; Stacja benzynowa zł 126 74; Kaucje wydane zł 5.000 00; Depozyty zł 625 00; **Razem zł 1.178.742 44.**

STAN BIERNY:

Kapitał zakładowy zł 250.000 00; Kapitał zapasowy zł 59.977 47; Kapitał amortyzacyjny zł 8.324 46; Odbiorcy zł 15.886 51; Różni zł 41.081 68; Dostawcy zł 336.173 74; Banki zł 5.613 82; Zadatki na towary zł 431.500 00; Podatki niezapłacone zł 5.961 24; Sumy przechodnie zł 2.684 09; Dywidenda nieodebrana zł 349 83; Należności firmy Standard-Nobel za towary komisowe zł 682 50; Zysk netto zł 14.882 10; Kaucje w papierach procentowych zł 5.000 00; Akcje w przechowaniu zł 625 00; **Razem zł 1.178.742 44;**

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1929 R.

WINIEN:

Koszty handlowe zł 160.901 79; Podatki i patenty zł 45.322 22; Procenty, dyskonta i prowizje zł 11.919 12; Odpisano należności przypadłe na rachunku dłużników zł 7.878 80; Zysk netto zł 14.882 10; **Razem zł 240.613 03.**

MA:

Zysk brutto na towarach zł 219.137 10; Prowizja na towarach komisowych zł 13.996 13; Za komorne z lokali zł 3.857 85; Za odebrany zwaloryzowany zadatek od P. Szykulskiego z tytułu niedosłej transakcji kupna domu w 1920 roku zł 3.621 95; **Razem zł 240.613 03.**

Zatwierdzone na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 28 maja r. b.

Płaszowska Fabryka Dachówek i Cegieł

S. A. W KRAKOWIE

Rachunek Bilansu za 1929 r.

WINIEN:	zł	MA:	zł	zł
Rk nieruchomości	350.909'96	Rk kapitału akcyjnego		750.000'00
„ pieców	127.370'68	„ funduszu amortyzacyjnego		261.830'30
„ inwentarza	38.471'45	„ „ zapasowego		41.736'97
„ maszyn	290.782'02	„ depozytów		12.000'00
„ gruntów	167.443'73	„ interesentów		84.023'68
„ interesentów	191.022'39	„ strat i zysków:		
„ kasy	16.507'20	przenies. z 1928 r.	12.951'54	
„ rymes	34.103'00	zysk z 1929 r.	126.366'89	139.318'43
„ kaucji	1.075'00			
„ towarów	71.223'95			
	<u>1.288.909'38</u>			<u>1.288.909'38</u>

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN:	zł	MA:	zł	zł
Rk ruchu	288.231'45	Przeniesienie z 1928 r.		12.951'54
„ kosztów handlowych	131.888'96	Rk towarów	727.357'08	
„ materiałów	141.887'19	+ zapas	71.223'95	798.581'03
„ podatków	60.085'16			
„ prowizji i bonifikacji	18.082'68			
„ ubezpieczeń społecznych	32.038'70			
„ bilansu	139.318'43			
	<u>811.532'57</u>			<u>811.532'57</u>

„CHEMIMETAL”

SPÓŁKA AKCYJNA DLA PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO I METALOWEGO W ZAWIERCIU

Rachunek bilansu per 31 grudnia 1929 r.

	zł	R-k kapitału	zł	zł
R-k placów	10.000'00	„ funduszu rezerw.		500.000'00
„ budynków	427.017'23	„ rezerwa amortyzac.:		140.000'00
„ urządzeń napęd.	258.321'41	ex 1928 r.	64.699'92	
„ maszyn produk.	200.577'79	ex 1929 r.	66.210'18	130.910'10
„ narzędzi i przyrządów lab.	1.505'94	„ wierzycieli		2.025.474'46
„ ruchomości	77.112'98	„ sum przechodnich zysków		
„ samochodów	25.713'75	i strat:		
„ wozów	2.000'11	ex 1928 r.	64.797'50	
„ kasy	25.211'34	ex 1929 r.	50.206'06	115.003'56
„ Poczł. Kasy Oszczędn.	12.692'57			
„ banków	54.209'98			
„ weksli	25.036'26			
„ papierów wartościowych	1.000'00			
„ towarów	845.742'34			
„ dłużników	986.524'35			
„ sum przechodnich	7.807'12			
	<u>2.960.493'17</u>			<u>2.960.493'17</u>

Rachunek Zysków i Strat per 31 grudnia 1929 r.

	zł	zł	R-k bilansu z przen. zysku	zł
R-k kosztów ogólnych Oddz.				64.797'50
Sprzed. Kraków		307.064'25	„ towarów	1.234.980'37
„ kosztów handlowych		690.853'59	„ różnic kurs.	870'38
„ podatków		121.516'67		
„ amortyzacji		66.210'18		
„ bilansu:				
ex 1928 r.	64.797'50			
ex 1929 r.	50.206'05	115.003'56		
		<u>1.700.648'25</u>		<u>1.300.648'25</u>

Zakłady Włókiennicze ADOLF HORAK, S. A. w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:		zł	zł	STAN BIERNY:		zł
Nieruchomości:				Kapitał akcyjny		5,000 000'00
a) budynki fabryczne	1,003.666'82			Akcepty i rambursy		1, 41.069'42
b) dom mieszkalny	144.459 84	1,148.126'66		Krótko i długoterminowe zobowiązania		563.314'73
Maszyny i urządzenia		3,981 644 37		Zysk w 1929 r.		692.152 66
Kasa		51.833 42				
Waluty		68.855 29				
Papiery wartościowe		23.750 00				
Weksle		124.607'26				
Banki		55.788'28				
Dłużnicy		834.823'07				
Towary i surowce		1,007.108 46				
		<u>7,296.536'81</u>				<u>7,296.536'81</u>

Rachunek Strat i Zysków na dz. 31 grudnia 1929 r.

STRATY:		zł	ZYSKI:		zł
Dobroczyńności	19.020'56		Towary		2,114.151'65
Koszty handlowe	491.250 71				
Odsetki	155.385 92				
Podatki	357.792 48				
Różnice kursowe	4.604 04				
Świadczenia socjalne	181.360'24				
Utrzymanie własnej straży ogniowej	1.302'55				
Ubezpieczenia	31 094'78				
Dłużnicy wątpliwi	180.187'71				
Zysk w 1929 r.	692.152 66				
	<u>2,114.151'65</u>				<u>2,114.151'65</u>

ZARZĄD TOWARZYSTWA AKCYJNEGO

Albertyńska Fabryka Papieru i Tektury, S. A. w Albertynie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 9 lipca 1930 r. o godz. 5 po południu w pierwszym terminie, a w razie niedojścia do skutku, w tym samym dniu o godz. 7 po południu w drugim terminie, w biurze Zarządu Spółki Akcyjnej w Albertynie odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za 1929 r. i zatwierdzenie takowego;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, oraz rachunku strat i zysków za 1929 r.;
- 4) Podział zysków;
- 5) Pokwitowanie władz Spółki z czynności za rok sprawozdawczy;
- 6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1930 r.;
- 7) Wybory 5 członków do Rady Nadzorczej Towarzystwa;
- 8) Sprawa rozbudowy fabryki;
- 9) Podwyższenie kapitału akcyjnego;
- 10) Sprawy kredytowe;
- 11) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

Zarząd Fabryki Fortepianów i Pianin

J. KERNTOPF i SYN w Warszawie, S. A.

zawiadamia, że w dn. 30 czerwca 1930 r. o godz. 8 wieczorem odbędzie się w lokalu Zarządu przy ul. Przemysłowej Nr. 31

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Podwyższenie kapitału zakładowego;
- 2) Zmiana akcji 10-złotowych na 100-złotowe;
- 3) Zmiana Statutu i uzgodnienie nowego Statutu z przepisami prawa o spółkach akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć w biurze Zarządu Spółki swoje akcje.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryka Wyrobów Bawełnianych „Franciszek Ramisch“

S. A. W ŁODZI

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż dn. 30 czerwca r. b., o godz. 6 po południu odbędzie się w biurze Zarządu przy ul. Piotrkowskiej Nr. 140 **Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów** z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1929, zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków;
- 3) Zatwierdzenie budżetu na 1930 r.;
- 4) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących podług statutu oraz Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wolne wnioski.

SPÓŁKA AKCYJNA
TOMASZOWSKIEJ PRZĘDZALNI WEŁNY CZESANKOWEJ

Bilans na 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:

Gotówka w kasie zł 71.338 97; Banki zł 1.805.201 94; Papiery wartościowe zł 47.121 75; Weksle w portfelu zł 386.189 95; Dłużnicy zł 1.709.068 57; Remanenty zł 1.978.584 40; Ruchomości zł 38.869 73; Maszyny i urządzenia techniczne zł 2.137.756 15; Nieruchomości i place zł 2.218.567 24; Sumy przechodnie zł 7.794 00; Strata za 1929 r. zł 984.085 35; **Razem zł 11.384.578 05.**

PASYWA:

Kapitał zakładowy zł 3.000.000 00; Kapitał zapasowy zł 79.923 71; Kapitał rezerwowy zł 337.107 92; Kapitał amortyzacyjny zł 1.221.364 74; Banki zł 881.522 22; Wierzyciele zł 5.597.627 67; Sumy przechodnie zł 45.031 79; Rezerwa na straty na dłużnikach zł 222.000 00; **Razem zł 11.384.578 05.**

Rachunek Strat i Zysków za 1929 r.

STRATY:

Pensje zł 126.662 30; Wynagrodzenie Komisji Rewizyjnej zł 1.500 00; Koszty handlowe zł 58.003 08; Podatki zł 291.135 65; Opłaty stempłowe zł 26.514 53; Procenty zł 298.247 17; Różnice kursowe zł 46.011 09; Przewidywane straty na dłużnikach zł 222.000 00; **Razem zł 1.070.073 82.**

ZYSKI:

Zysk na fabrykacji i papierach wartościowych zł 57.851 54; Zysk w 1927 r. zł 6.406 33; Zysk w 1928 r. zł 21.730 60; Strata za 1929 r. zł 984.085 35; **Razem zł 1.070.073 82.**

**TOWARZYSTWO AKCYJNE
KOPALNĀ WĘGLA
„FLORA“**

Bilans za rok operacyjny 1929.

AKTYWA:

1) Wartość kopalni: nadania i szyby zł 2.137.865 64; 2) Budynki zł 1.116.198 51; 3) Grunty zł 328.995 05; 4) Maszyny zł 1.526.020 91; 5) Inwentarz zł 421.966 23; 6) Kopalnia JAN zł 1.079.775 58; 7) Kasa i Banki zł 37.295 28; 8) Papiery procentowe zł 30.615 37; 9) Magazyn zł 484.232 34; 10) Zapas węgla zł 45.726 72; 11) Dłużnicy zł 695.933 29; 12) Sumy przechodnie zł 32.074 15; 13) Strata za 1928 r. zł 29.650 68; 14) Strata za 1929 r. zł 48.185 73; **Razem zł 8.014.535 48.**

PASYWA:

1) Kapitał Akcyjny zł 4.350.000 00; 2) Kapitał zapasowy zł 7.500 00; 3) Specjalna rezerwa, powstała z nadwyżki z p zerachowania bilansu zł 2.047.357 25; 4) Bank Handlowy w Warszawie, Oddział w Sosnowcu zł 11.580 00; 5) Wierzyciele zł 954.549 02; 6) Fundusz ubezpieczeniowy zł 89.050 83; 7) Kaucje otrzymane zł 42.985 43; 8) Sumy przechodnie zł 511.512 95; **Razem zł 8.014.535 48.**

Rachunek Zysków i Strat.

WINIEN:

1) Koszty eksploatacyjne zł 9.328.787 43; 2) Koszty administracyjne zł 422.175 17; 3) Koszty utrzymania Zarządu zł 101.715 40; 4) Podatki zł 416.861 53; 5) Odsetki i prowizje zł 69.706 48; 6) Koszty podróży zł 39.258 41; 7) Amortyzacja zł 535.466 63; **Razem zł 10.913.971 05.**

MA:

1) Sprzedaż węgla zł 10.839.046 98; 2) Należności wątpliwe zł 26.738 34; Strata za 1929 r. zł 48.185 73; **Razem zł 10.913.071 05.**

SPÓŁKA AKCYJNA

„PABJANICKICH ZAKŁADÓW WŁÓKIENNICZYCH”

DAWNIEJ

R. KINDLER w PABJANICACH, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:

Kasa i banki zł 587.647 22; Weksle zł 1.020.769 93; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 150.000 00; Place i budynki zł 5.313.672 28; Maszyny zł 7.522.860 95; Ruchomości zł 263.014 02; Zapasy materiałów pomocniczych i materiałów produkcji zł 3.266.240 21; Różni dłużnicy zł 1.527.043 04; Dłużnik hipoteczny zł 267.000 00; Sumy przechodnie zł 357.204 50; Straty zł 1.374.018 28; **Razem zł 21.649.470 43.**

PASYWA:

Różni wierzyciele zł 482.629 96; Dług wobec głównego akcjonariusza zł 5.250.259 83; Kredyt długoterminowy zł 4.456.031 25; Akcepty zł 225.227 52; Sumy przechodnie zł 334.648 81; Kapitał akcyjny zł 10.620.000 00; Kapitał amortyzacyjny zł 175.058 27; Przewidziane straty na dłużnikach zł 105.614 77; **Razem zł 21.649.470 43.**

Straty i Zyski w 1929 r.

DEBET:

Utrzymanie budynków zł 30.062 37; Procenty zł 543.633 50; Koszty ogólne zł 650.695 18; Koszty organizacyjne zł 77.733 49; Straty na inwentarzach zł 57.593 51; Straty na maszynach zł 154.823 34; Rezerwa na pokrycie wątpliwych należności zł 105.614 77; **Razem zł 1.620.156 16.**

KREDYT:

Zysk na fabrykacji zł 229.325 10; Zysk na sprzedaży domu w Łodzi zł 16.812 78; Straty zł 1.374.018 28; **Razem zł 1.620.156 16.**

Towarzystwo Ubezpieczeń „EUROPA”, S. A. w Warszawie

Bilans w dn. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł	STAN BIERNY:	zł
Kasa	48.883'81	Emitowany kapitał akcyjny (akcyj szt. 5.000 po zł 100 ')	500.000'00
Institucje kredytowe	28.288'50	Inne kapitały i fundusze własne zakładu . .	17.696'00
Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi	873.063'14	Fundusz ubezpieczeniowy	5.565.359'92
Pożyczki hipoteczne i pożyczki pod zastaw hipotek	728.980'00	Rezerwa na nieuregulowane szkody (sumy p'atne, renty i wykupy).	89.856'68
Nieruchomości	2.826.763'23	Inne fundusze i rezerwy techniczne:	
Zaliczki i pożyczki pod zastaw własnych polis	469.972'06	Przeniesienie składek (40%)	955.978'13
Oddziały	567.680'52	Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości	53.110'58
Ażenci	550.287'11	Zakłady ubezpieczeń	292.461'05
Różni z tytułu zaległej składki	271.618'10	Inni wierzyciele	557.697'41
Zakłady ubezpieczeń	165.418'06	Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów	716'50
Inni dłużnicy	130.876'33	Nieuiszczone podatki i opłaty	66.210'02
Ruchomości biurowe	177.928'47	Inne pasywa	1.232.882'24
Inne aktywa	2.440.404'60	Kaucje	4.250'00
Lokaty stanowiące kaucje (z wyjątkiem go-tówki)	4.250'00	Fundusz Kasy Przejrzystości, Pomocy i Eme-rytalnej	3.226'38
Strata (niedobór bilansowy)	55.030'98		
	<u>9.339.444'91</u>		<u>9.339.444'91</u>

1) Kapitał Zakładowy podwyższony w kwietniu 1930 r. do zł 1.000.000'00.

Rachunek Zysków i Strat za 1929 r.

ZYSKI:	zł	STRATY:	zł
Czysty dochód z procentów bankowych . .	1.001'24	Strata (niedobór bilansowy) z roku poprzedniego	65.616'67
Zysk (nadwyżka) w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń na życie . . .	58.882'18	Strata na kursie walut obcych	46.024'92
Przeniesiono z r-ku Kapitału Zapasowego, stosownie do § 55 Statutu Towarzystwa	50.000'00	Inne odpisy i straty nieobjęte poszczególnymi rachunkami:	
Strata (niedobór bilansowy)	55.030'98	odpisano z wartości ruchomości . . .	19.769'83
	<u>164.914'40</u>	" " nieruchomości	33.502'98
			<u>164.914'40</u>

Powyższy bilans oraz rachunek zysków i strat zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów odbyte w dn. 27 maja 1930 r.

I NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „KRAKOWSKA FABRYKA PORTLAND-CEMENTU, S. A. w Krakowie”

odbędzie się w dn. 17 czerwca 1930 r. o godz. 11 przed poł. w lokalu Spółki w Krakowie ul. św. Jana 13, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu z Walnego Zgromadzenia organizacyjnego z dn. 31 grudnia 1929 r.;
- 2) Sprawa umów z członkami Zarządu w myśl § 30 i 34 statutu
- 3) Wybór uzupełniający jednego członka Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zmiana § 1-go statutu Spółki co do brzmienia firmy. Dotychczasowe brzmienie § 1-go statutu: Firma Spółki opiewa: „Krakowska Fabryka Portland-Cementu, Spółka Akcyjna w Krakowie”.
- 5) Wnioski i interpelacje.
Wyciąg ze Statutu:

§ 18, ust. 2.—Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

§ 19.—Dla prawomocności Walnego Zgromadzenia wymagana jest obecność Akcjonariuszów, reprezentujących przynajmniej połowę całego kapitału akcyjnego. Gdyby Walne Zgromadzenie nie było zdolne do powzięcia prawomocnych uchwał, Zarząd zwoła ponowne Walne Zgromadzenie. Uchwały tego ponownego Walnego Zgromadzenia są ważne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji, o ile zapadły w przedmiotach objętych porządkiem dziennym poprzedniego niedoszłego do skutku Zgromadzenia.

§ 20, ust. 1.—Właściciele świadectw tymczasowych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do Księgi akcyjnej na siedem dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

§ 22, ust. 2.—Każdemu Akcjonariuszowi, mającemu prawo głosu, należy w tymże terminie dozwolili na jego żądanie na przeglądanie w biurze Spółki wszystkich wniosków i alegal-tów, przygotowanych do Walnego Zgromadzenia.

Z A R Z A D

POLSKA SPÓŁKA AKCYJNA DUNLOP RUBBER COMPANY, S. A.

Bilans po dzień 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł	PASYWA:	zł
Kasa	5.671'42	Kapitał zakładowy	2.000.000'00
Banki	97.267'57	Wierzyciele — Klienci	9.422'36
Weksle	1.783.301'78	Wierzyciele — Inni	2.648.025'60
Kaucje	861'50	Sumy przejściowe	94.367'03
Utensylja	161.270'99	Rezerwa na stracone należności	57.261'50
Samochody	23.268'31	Zysk netto	121.842'62
Maszyny i narzędzia	16.000'00		
Dłużnicy — Klienci	969.311'13		
Dłużnicy — Inni	51.704'57		
Sumy przejściowe	94.580'31		
Towary pğ. remanentu	1.727.681'53		
	<u>4.930.919'11</u>		<u>4.930.919'11</u>
Gwarancje	651.200'00	Klijenci z tytułu gwarancji	651.200'00
	<u>5.582.119'11</u>		<u>5.582.119'11</u>

Rachunek Strat i Zysków

	zł		zł
Koszty handlowe i administracyjne	1.973.038'33	Zysk brutto	2.094.880'95
Zysk netto	<u>121.842'62</u>		
	<u>2.094.880'95</u>		<u>2.094.880'95</u>

Zakłady Przemysłu Drzewnego i Chemiczno-Drzewnego „Karpina“, S. A. we Lwowie

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł	STAN BIERNY:	zł
Nieruchomości	666.043'59	Kapitał	300.000'00
Udziały	11'00	Fundusz Amortyzacyjny	36.807'90
Kasy	30.123'91	Akcepty	88.590'70
Rymesy	29.773'59	Wierzyciele	3.834.908'58
Kaucje	66.395'00	Rachunek przejściowy	10.790'32
Dłużnicy	2.903.041'75		
Zapasy materiałów	498.311'07		
Strata za 1929 r.	zł 97.605'58		
Zysk za 1928 r.	zł 20.207'99		
Strata na dz. 31 XII 1929 r.	77.397'59		
	<u>4.271.097'50</u>		<u>4.271.097'50</u>

Rachunek Strat i Zysków za 1929 r.

WINIEN:	zł	MA:	zł
Koszty ogólne	138.749'09	Przeniesienie zysku z 1928 r.	20.207'99
Amortyzacje	2.532'90	Dochód brutto ze sprzedaży	41.896'41
		Różne przychody	1.780'00
		Strata za 1929 r.	zł 97.605'58
		Zysk z 1928 r.	zł 20.207'99
		Strata per 31/XII 1929 r.	77.397'59
	<u>141.281'99</u>		<u>141.281'99</u>

Lwów, dn. 31 grudnia 1929 r.

Górnośląskie Towarzystwo Akcyjne dla Budowli Przemysłowych

KATOWICE

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:		zł	STAN BIERNY:		zł
Kasa		49.467'65	Kapitał akcyjny		540.000'00
Ruchomości		7.530'00	Fundusz rezerwowy		54.000'00
Samochody i powozy		36.856'00	Rezerwa dla państw. podatku dochod.		6.700'00
Maszyny i narzędzia		150.864'50	Wierzyciele		852.815'01
Materiały		154.185'36	Fundusz amortyzacyjny		94.335'15
Dłużnicy		1.306.626'69	Rachunek zysków i strat:		
Weksle		264.100'03	Przeniesiony zysk z 1928 r.		
Papiery wartościowe		1.644'33	włącznie rezerwa dla podatku komunaln.	zł 59.333'19	
			Zysk z 1929 r.	zł 364.091'21	423.424'40
		<u>1.971.274'56</u>			<u>1.971.274'56</u>

Rachunek zysków i strat na dzień 31 grudnia 1929 r.

WINIEN:		zł	zł	MA:		zł
Koszta Handlowe			460.296'23	Przeniesiony zysk z 1928 r. włącznie rezerwa dla podatku komunaln.		59.333'19
Amortyzacja na maszyny i narzędzia	30.172'68			Zysk brutto z 1929 r.		864.527'12
Amortyzacja na samochody i powozy	9.214'00					
Amortyzacja na ruchomości	753'00	40.139'68				
Przeniesiony zysk z 1928 r. włącznie rezerwa dla podatku komunaln.	59.333'19					
Zysk z 1929 r.	364.091'21	423.424'40				
		<u>923.860'31</u>				<u>923.860'31</u>

Poznańska Kolej Elektryczna

Sp. Akc. Poznań

Niniejszem zapraszamy PP. Akcjonariuszów na **Zwyczajne Walne Zgromadzenie**, które odbędzie się w dn. 28 czerwca 1930 r. o godz. 12 w południe w lokalu Poznańskiej Kolei Elektrycznej w Poznaniu, ul. Gajowa 1.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie roczne, przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1929 r.;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej;
- 3) Przyjęcie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1929 r.;
- 4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 5) Przyjęcie nowej Redakcji Statutu Spółki w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383, art. 170 z 1928 r.).

prawo do głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci Akcjonariusze, którzy najpóźniej do dn. 25 czerwca 1930 r. złożą swoje akcje:

- a) Zarządowi Towarzystwa w biurze jego przy ul. Gajowej 1;
- b) w Banku Miasta Poznania wzgl. w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu;
- c) u notariusza.

Kwit depozytowy ad b) i c) należy doręczyć Zarządowi P. K. E. najpóźniej do dn. 27 czerwca 1930 r.

Z a r z ą d
(—) Paweł Nestrypke

Nadzwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów Pleszewskich Młynów Parowych, Tow. Akc. w Pleszewie

odbędzie się w sobotę dn. 21 czerwca r. b. o godz. 11 przed południem w biurach Wlkp. Tow. Wyścigowego w Poznaniu, ul. Rzeczypospolitej 8.

Na porządku obrad:

- 1) Sprawozdanie zarządu i Rady Nadzorczej o obecnym położeniu finansowym przedsiębiorstwa;
- 2) Powzięcie ewentl. uchwał;
- 3) Wybór do Rady Nadzorczej.

W celu uczestniczenia w Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu otrzymają Akcjonariusze odpowiednie legitymacje, po złożeniu akcyj najpóźniej w trzecim dniu poprzednim przed terminem Walnego Zebrania w Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu, lub w naszej instytucji w Pleszewie.

Pleszczew, dn. 2 czerwca 1930 r.

Rada Nadzorcza
Kazimierz Żychliński prezes
Z a r z ą d
Tad. Szulczyński

Uchwalone na Walnym Zebraniu w dn. 30 maja r. b.

12% dywidendy za 1929 r.

wypłacamy za przedłożeniem kuponu za 1929 r. wzgl. poświadczenia winkulacyjnego, w Centrali w Poznaniu lub w Oddziałach w Warszawie i we Lwowie.

Numery kuponów należy spisać w porządku arytmetycznym na przeznaczonych ku temu formularzach.

BANK CUKROWNICTWA
SPÓŁKA AKCYJNA W POZNANIU

Bielsko-Bialska Spółka Elektryczna i Kolejowa, S. A. w Bielsku

W myśl uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Bielsko-Bialskiej Spółki Elektrycznej i Kolejowej, S. A. w Bielsku, z dn. 26 maja 1930 r. dywidenda w wysokości zł 2'50 za kupon od akcji, oraz zł 0'63 za kupon od arkusza pożyczkowego za 1929 r. płatna jest począwszy od dn. 2 czerwca 1930 r. przy kasie Spółki w Bielsku, ul. Blichowa Nr. 64, przy kasie Śląskiego Banku Eskontowego w Bielsku wzgl. filij tegoż banku w Krakowie, i przy kasie Śląskiego Zakładu Kredytowego w Bielsku.

Równocześnie podaje się do wiadomości, iż przy wylosowaniu akcji, przeznaczonych na amortyzację w myśl art. 12 naszego statutu, według świadczona notarialnego z dn. 26 maja 1930 r. zostały wylosowane następujące numera:

I emisja, akcje pojedyncze: 155, 242, 255, 256, 258, 305, 352, 376, 451, 471, 481, 482, 573, 576, 656, 702, 843, 905, 957, 1002, 1015, 1147, 1232, 1275, 1292, 1421, 1631, 1644, 1645.

1647, 1707, 1708, 1835, 1905, 1944, 2012, 2029, 2077, 2098, 2101, 2147, 2317, 2370, 2411, 2438.

II emisja, akcje pojedyncze: 5799, 5804, 5811, 5857, 5883, 5897, 5940, 5998, 6014, 6028, 6041.

Akcje zbiorowe po 10 sztuk: 2631—2640, 2801—2810, 2931—2940, 3101—3110, 4851—4860, 5031—5040.

III emisja, akcje pojedyncze: 13273, 13347, 13400, 13427, 13436, 13491, 13494, 13511, 13523, 13528, 13536, 13555, 13660.

Akcje zbiorowe po 10 sztuk: 6481—6490, 7831—7840, 7901—7910, 9521—9530, 9921—9930, 10081—10090, 10441—10450, 10681—10690, 10811—10820, 10861—10870, 10971—10980, 11981—10090, 12001—12010, 12691—12700.

Powyzsze akcje można wykupić po zł 25.00 również od dn. 2 czerwca r. b. przy wyżej wymienionych kasach, gdzie też są do otrzymania odpowiednie arkusze pożyczkowe,

Bielsko, dn. 27 maja 1930 r.

Rada Zawiadowcza

SPÓŁKA AKCYJNA „STEINHAGEN, WEHR i S-KA” FABRYKA PAPIERU W MYSZKOWIE

Bilans w dn. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

	zł	zł
Nieruchomości:		
place	152.000'00	
budowle	4,554.357'32	4,706.357'32
Maszyny i urządzenia		16,273.954'72
Inwentarz		205.664'49
Surowce i materiały pomocnicze		2,139.345'73
Papier		876.748'48
Kasa		17.851'65
Weksle		448.250'73
Papiery wartościowe		19.210'00
Papiery wartościowe kaucyjne		125.000'00
Kaucje		73.307'88
Dłużnicy:		
odbiorcy	3,239.503'71	
banki i P. K. O.	493.939'61	3,733.443'32
		<u>28,619.134'32</u>

STAN BIERNY:

	zł	zł
Kapitał Zakładowy	12,480.000'00	
Kapitał Zasadowy	1,160.432'02	
Kapitał Amortyzacyjny	7,057.434'09	
Kapitał Zapomogowy	8.372'01	
Kapitał Karny	38'00	
Kaucje Zarządu	125.000'00	
Akcepty	532.314'76	
Weksle kaucyjne	36.375'00	
Sumy przechodnie	182.199'65	
Dywidenda niepodniesiona	6.552'00	
Rezerwa na podatek dochodowy za 1928 r.		378.196'09
Wierzyci le:		
dostawcy	505.559'35	
różni, rachunki osobowe	120.318'74	625.878'09
Zysk		<u>6,086.342'61</u>
		<u>28,619.134'32</u>

Rachunek zysków i strat w dn. 31 grudnia 1929 r.

ROZCHÓD:

	zł
Surowce i materiały pomocnicze	14,879.859'90
Utrzymanie maszyn, budowli i inwentarza	1,146.943'23
Koszty handlowe	547.236'98
Pensje urzędników i wypłaty robotników	3,460.288'23
Świadczenia społeczne	287.426'87
Podatek majątkowy	20.942'54
Podatki, opłaty skarbowe i stemplowe	678.071'23
Niewypłacony dłużnicy	11.986'20
Procenty i ażjo	118.109'77
Amortyzacja za 1929 r.	1,803.541'40
Zysk	6,086.342'61
	<u>29,040.748'96</u>

PRZYCHÓD:

	zł
Dochód ogólny	29,040.748'96
	<u>29,040.748'96</u>

Zarząd: L. Kozłowski, T. Morawski, A. W. Steinhagen, H. Steinhagen, St. Steinhagen. Księgowy: M. Fijałkowski.

Dywidendę za rok operacyjny 1929 w wysokości 14% wypłaca Spółka Akcyjna począwszy od dnia 15 maja r. b.

Tow. Akc. Fabryki Ołówków „ST. MAJEWSKI i S-ka”

BILANS na dzień 30 września 1929 r.

STAN CZYNNY:

Gotowizna 13.828'90; Banki 146.121'02; Przekazy 1.205'40; Papiery procentowe 125.177'32; Weksle w portfelu 122.374'30; Weksle w inkasie 12.256'92; Weksle zdyskontowane pł. po 30/IX 1929 r. 475.623'61; Odbiorcy 514.981'23; Dostawcy i różni dłużnicy 129.608'84; Wkłady udziałowe w innych przedsiębiorstwach 55.028'00; Wydatki 1929/30 r. 10.275'60; Kaucje i Depozyty 27.250'00; Zapasy Surowców i Towarów 843.763'95; Nieruchomości 1.624.338'11; Maszyny i Utensylja 1.352.228'74; Ruchomości 23.001'12; Środki przewozowe 15.922'23; **Ogólna suma 5.492.985'29.**

STAN BIERNY:

Dostawcy i Różni Wierzyciele 410.481'25; Dywidenda 14.814'50; Rezerwa na podatki 86.394'04; Pożyczka Długoterminowa T-wa Kr. Przemysłu Polskiego 427.200'00; Obligo za weksle zdyskontowane, pł. po 30/IX 1929 r. 475.623'61; Depozytarjusze 27.000'00; Kapitał Akcyjny 2.100.000'00; Kapitał Zapasowy 109.321'02; Fundusz Umorzenia 1.073.773'56; Fundusz Rezerwowy 178.670'81; Dochód Brutto 589.706'50; **Ogólna suma 5.492.985'29.**

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT za czas od 1 października 1928 r. do 30 września 1929 r.

WINIEN:

Umorzenie budowli, maszyn, ruchomości i t. p. 180.933'78; Podatek dochodowy 83.600'00; Tantiemy i gratyfikacje 58.000'00; Kapitał zapasowy 29.485'32; Fundusz Rezerwowy 48.687'40; Dywidenda 189.000'00; **Sumą ogólna 589.706'50.**

MA:

Dochód brutto 1928/29 r. 589.706'50.

Świadczenia i podatki obciążające 1928/29 r.

Opłaty stemplowe i blankiety wekslowe 14.709'39; Świadczenia Przemysłowe i Patenty 3.928'00; Ogłoszenia obowiązkowe 1.082'50; Opłaty w Urzędzie Patentowym 150'00; Podatki komunalne 8.314'87; Podatek od kotłów 360'00; Podatek obrotowy 78.011'50; Podatek majątkowy 4.214'81; Podatek dochodowy dopłata do roku poprzedniego 21.390'00; Podatek dochodowy

za 1928/29 r. 83.600'00; Kasa Chorych 38.310'48; Ubezpieczenia od wypadków 5.138'43; Fundusz Bezrobocia 6.061'23; Ubezpieczenia pracowników umysłowych 6.587'30; Dopłata do Kasy Przeworności i inne świadczenia nieobowiązujące 10.903'16; **Suma ogólna świadczeń i podatków 282.761'67.**

Dywidendę po 5'40 za kupon Nr. 9 wypłaca Bank Towarzystw Spółdzielczych w Warszawie, Jasna Nr. 1, od dn. 6 czerwca 1930 r.

MACINLOP W POLSCE, Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialn.

BILANS, SPORZĄDZONY NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1929 R.

AKTYWA:	zł	PASYWA:	zł
Kasa	6.194'46	Kapitał zakładowy	25.000'00
Banki	74.015'98	Wierzyciele	115.368'38
Weksle	10.180'42	Sumy przejściowe	8.920'30
Dłużnicy (klienci)	14.671'26	Zysk netto	614'24
Sumy przejściowe	918'00		
Towary podług remanentu	43.922'80		
	149.902'92		149.902'92
Gwarancje	2.000'00	Klienci z tytułu gwarancji	2.000'00
	151.902'92		151.902'92

RACHUNEK STAT I ZYSKÓW

	zł		zł
Koszty handlowe i administracyjne	74.953'83	Zysk brutto	74.004'95
Zysk netto	614'24	Koszty bankowe i procenty bankowe	1.563'12
	75.568'07		75.568'07

Jesteś kupcem, przemysłowcem?

Zależy ci na pośpiechu?

Podróżuj, wysyłaj pocztę i towary samolotem

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINE, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNA. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NA, LOTNICZA, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTE: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 114-75

POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE—UL. NOWOGRODZKA 50,
ODDZIAŁ WE LWOWIE — UL. PILSUDSKIEGO 25, ODDZIAŁ W WILNIE —
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU — UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU — UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH — UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W LUCKU — UL. PILSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE — PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU —
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE — UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH — UL. SIENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ "CENTROPEBROL"
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU "P E B R O L"

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPŁACONY, z 130 MILJONÓW.

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORTYZACYJNYCH W 7% LISTACH ZASTAWNYCH NA KUPNO GRUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE W 7% OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH; DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I KAS SAMORZĄDOWYCH NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPIJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA PARCELACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWEJ; PRZYJMUJE WKŁADY Z 3 MIESIĘCZN. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM W WYSOKOŚCI 6 OD STA, Z 1 JEDNOMIESIĘCZN. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 5 OD STA, NA KAŻDE ŻĄDANIE ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 4 OD STA, ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE ZA OPROCENTOWANIEM 6 OD STA ROCZNIE.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ GWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZET PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PŁATNIKÓW TEGO PODATKU. 7% OBLIGACJE MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓLNOOCNEJ; POSIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNE SĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT.